

Bank Spółdzielczy w Bielsku Podlaskim

Grupa BPS

Załącznik do Uchwały nr 32/2023
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego
w Bielsku Podlaskim z dnia 28.12.2023 r

Załącznik do Uchwały nr 116/2023
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Bielsku Podlaskim z dnia 27.12.2023 r.

**POLITYKI
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W BIELSKU PODLASKIM
NA 2024 ROK**

SPIS TREŚCI:

I. POLITYKI ZARZĄDZANIA RYZYKAMI	3
A. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM KREDYTOWYM, W TYM RYZYKIEM KONCENTRACJI	3
B. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM UTRATY PŁYNNOŚCI	6
C. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ	8
D. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM WALUTOWYM	9
E. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM	10
F. POLITYKA ZGODNOŚCI	12
G. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM DETALICZNYCH EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH	14
H. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM EKSPOZYCJI ZABEZPIECZONYCH HIPOTECZNIE	17
I. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM BIZNESOWYM	20
II. POZOSTAŁE POLITYKI BANKU	21
A. POLITYKA HANDLOWA	21
B. POLITYKA KREDYTOWA	22
C. POLITYKA DEPOZYTOWA	25
D. POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA	26
E. POLITYKA UBEZPIECZENIOWA	26
F. POLITYKA ZABEZPIECZEŃ	27
G. POLITYKA KADROWA	28
H. POLITYKA SZKOLENIOWA	29
I. POLITYKA ANTYMOBBINGOWA	29
J. POLITYKA INFORMACYJNA	31
K. POLITYKA INFORMACYJNA W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	31
L. POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA INFORMACJI	33
M. POLITYKA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE	37
N. POLITYKA KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	40
O. POLITYKA OUTSOURCINGU	40
P. POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA DANYCH OSOBOWYCH	45
R. POLITYKA DYWIDENDOWA	47
S. POLITYKA KAPITAŁOWA	47
T. POLITYKA INWESTYCYJNA	53
U. POLITYKA ZARZĄDZANIA ŁADEM KORPORACYJNYM	55
W. POLITYKA ŁADU WEWNĘTRZNEGO	57
V. POLITYKA BANCASSURANCE	59
X. POLITYKA ŚRODOWISKOWA	64
Y. POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA TRANSAKCJI PŁATNICZYCH DOKONYWANYCH W INTERNECIE	64
Z. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM MODELI	68
Z.1. POLITYKA WYBORU FIRMY AUDYTORSKIEJ DO PRZEPROWADZANIA BADANIA USTAWOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	69
Z.2. POLITYKA ŚWIADCZENIA PRZEZ FIRMĘ AUDYTORSKĄ PRZEPROWADZAJĄCĄ BADANIE, PODMIOTY POWIĄZANE Z TĄ FIRMĄ LUB CZŁONKA SIECI FIRMY AUDYTORSKIEJ, DOZWOLONYCH USŁUG NIEBĘDĄCYCH BADANIEM	71
Z.3. POLITYKA PRZECIWDZIAŁANIA I ZARZĄDZANIA KONFLIKTEM INTERESÓW	72
Z.4. POLITYKA RÓŻNORODNOŚCI	75
Z.5. POLITYKA WDRAŻANIA NOWYCH PRODUKTÓW	78
Z.6. POLITYKA PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU	83

I. Polityki zarządzania ryzykami

A. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji

§ 1.

1. W zakresie Polityki kredytowej, Bank uznaje za podstawowy cel wzrost obliga kredytowego oparty na dywersyfikacji portfela kredytowego przy minimalizacji ryzyka kredytowego i koncentracji.
2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku będzie odbywać się w oparciu o zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku Strategie funkcjonalne na lata 2023-2025.
3. Polityka kredytowa obowiązuje na wszystkich poziomach zarządzania oraz we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku realizujących politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, a do jej realizacji zobligowani są wszyscy pracownicy Pionu Handlu.

§ 2.

1. Celem opracowania Polityki kredytowej Banku jest
  - 1) określenie podstawowych kierunków stabilnego rozwoju akcji kredytowej przy zachowaniu planowanej dochodowości portfela oraz zasad ostrożnego zarządzania Bankiem.
  - 2) dostosowanie regulacji kredytowych do zmieniających się przepisów zewnętrznych oraz warunków funkcjonowania Banku – wewnętrznych i zewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Pakietu CRD IV / CRR, Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, Rekomendacji T, Rekomendacji S, Rekomendacji „C”, Pakietu CRD IV / CRR.
  - 3) określenie kierunków inwestowania, w tym dokonywania inwestycji własnych.
  - 4) określenie kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, które są monitorowane przez Zarząd Banku.
  - 5) oferowanie klientom Banku detalicznych ekspozycji kredytowych oprocentowanych zmienną oraz okresowo stałą stopą procentową.
  - 6) weryfikacja metod oceny ryzyka ESG w działalności kredytowej Banku,
  - 7) finansowanie przedsięwzięć mających na celu zrównoważony rozwój.
2. Istotnym celem Polityki kredytowej jest racjonalne zarządzanie ryzykiem portfela kredytowego poprzez:
  - 1) obniżenie / utrzymanie poziomu udziału należności zagrożonych i zobowiązań pozabilansowych w portfelu kredytowym
  - 2) zwiększenie przychodów odsetkowych,
  - 3) zwiększenie przychodów z tytułu prowizji,
  - 4) zapewnienie zrównoważonego wzrostu portfela kredytowego skorelowanego ze wzrostem bazy depozytowej,
  - 5) dostosowanie dynamiki przyrostu akcji kredytowej do dynamiki przyrostu funduszy własnych,
  - 6) dostosowanie terminów udzielania kredytów do długości trwania składanych w Banku depozytów,
  - 7) zwiększenie zaangażowania Banku w konsorcja kredytowe .

§ 3.

Podstawowe obszary działalności Banku objęte niniejszą Polityką kredytową to:

1. Wzrost obliga kredytowego zgodny z zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą planem ekonomiczno-finansowym.
2. Metody oceny zdolności kredytowej, uwzględniające stosowanie odpowiednich narzędzi analitycznych (ocen ilościowych i jakościowych), wykorzystanie baz danych oraz weryfikację przyjętych założeń.
3. Metody i techniki ograniczania ryzyka kredytowego.
4. Analiza portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, zgodnie z zapisami Rekomendacji „S” wraz z dostosowaniem wewnętrznych procedur Banku do znowelizowanej Rekomendacji S.
5. Analiza portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami Rekomendacji „T”.
6. Analiza zmian na rynkach podstawowych zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank, ze szczególnym uwzględnieniem rynku nieruchomości.
7. Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym, zapewniająca rozdzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od działalności sprzedażowej.
8. Przyznawanie uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych, zgodnych z systemem kompetencji kredytowych obowiązujących w Banku oraz zasad zatwierdzania odstępstw od regulacji.
9. Weryfikacja przyjętych procedur oceny zdolności kredytowej oraz zarządzania ryzykiem kredytowym.
10. Doskonalenie mechanizmów kontrolnych w obszarze ryzyka kredytowego.
11. Wykorzystanie wewnętrznych i zewnętrznych baz danych o nieruchomościach, zgodnie z zapisami Rekomendacji J Komisji Nadzoru Finansowego.
12. Wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez odpowiednie kształtowanie oferty produktowej

§ 4.

Bank nadal zamierza dostosowywać metody zarządzania ryzykiem kredytowym i częstość analiz do profilu i wielkości ryzyka kredytowego oraz skali i złożoności działalności kredytowej Banku.

§ 5.

1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku odbywa się w oparciu o zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Strategię funkcjonalną, plan ekonomiczno-finansowy, procedury kredytowe oraz sporządzane w formie pisemnej analizy.
2. Zarząd co roku w terminach przygotowania założeń do planu ekonomiczno-finansowego dokonuje weryfikacji założeń polityki kredytowej.
3. Rada Nadzorcza otrzymuje sprawozdanie z realizacji strategii i polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w cyklach i w zakresie zgodnym z obowiązującą w Banku Instrukcją System Informacji Zarządczej.
4. Zarząd oraz Rada Nadzorcza Banku wykorzystuje wyniki kontroli wewnętrznej i audytu do oceny efektywności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.
5. Bank dokonuje okresowej weryfikacji procedur zarządzania ryzykiem kredytowym, co najmniej raz w roku.
6. Weryfikacja procedur kredytowych odbywa się w oparciu o propozycje przygotowane przez Komórkę analiz i szacowania ryzyk.

§ 6.

Podstawowe czynniki uwzględniane w procesie określania profilu ryzyka to:

- a) wskaźniki kapitałowe,
- b) wyższa waga ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- c) wskaźnik jakości kredytów, w tym wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- d) udział kredytów w sumie bilansowej,
- e) wskaźnik pokrycia kredytów depozytami,
- f) struktura produktowa portfela kredytowego,
- g) struktura rodzajowa portfela kredytowego (klienci kredytowi),
- h) struktura zaangażowania terminowego,
- i) stan rezerw celowych,
- j) średni wskaźnik LtV,
- k) stosunek zobowiązań pozabilansowych do obliża kredytowego,
- l) wskaźnik średniego poziomu odzysku ze stosowanych zabezpieczeń,
- m) wskaźnik potencjalnego maksymalnego poziomu nieodzyskanych kredytów,
- n) złożoność działalności, tj. brak / nieznacząca skala transakcji i instrumentów finansowych zaliczanych do portfela handlowego.

§ 7.

Stosowane metody ograniczania ryzyka kredytowego:

- a) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków – przyjmowanie zabezpieczeń zgodnie z procedurą ustanawiania prawnych form zabezpieczeń,
- b) kontrola limitów,
- c) techniki redukcji ryzyka kredytowego – metodyka kotekty CET1 zgodnie z z Rozporządzeniem Rady Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zwanym CRRII,
- d) stosowanie w procesie oceny kredytobiorców informacji z zewnętrznych baz danych.

§ 8.

1. W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją prawnych form zabezpieczeń oraz z Instrukcją monitorowania ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych.
2. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania, uwzględniając rodzaj nieruchomości (mieszkalna, komercyjna), rynek zabezpieczeń (pierwotny, wtórny), rodzaj produktu itp.
3. Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości.
4. Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:
  - a) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów.
  - b) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.
  - c) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

§ 9.

Bank prowadzi politykę dywersyfikacji ryzyka kredytowego, poprzez stosowanie ustalonych zasad bezpieczeństwa działalności kredytowej w poszczególnych segmentach rynku oraz poprzez niezbędne instrumenty ograniczania ryzyka koncentracji. Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela – wprowadzenie wewnętrznych limitów branżowych oraz limity detalicznych ekspozycji kredytowych w postaci limitu udziału ww. ekspozycji w stosunku do posiadanych funduszy własnych,
- 2) stosowanie w procesie oceny zdolności kredytowej uwiarygodnionych dokumentów,
- 3) weryfikację informacji przekazywanych przez klientów, stosowanie metod statystycznych do oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych,
- 4) doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej poprzez:
  - a) ostrożne zwiększanie w portfelu kredytowym kredytów inwestycyjnych długoterminowych oraz wymaganie od kredytobiorcy udziału własnego środków w realizację przedsięwzięcia,
  - b) wymaganie udziału własnego przy udzielaniu kredytów hipotecznych i mieszkaniowych osobom fizycznym,
  - c) w przypadku zabezpieczenia hipotecznego spłaty kredytu, stosowanie cesji należności z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych,
  - d) wykorzystywanie do weryfikacji kredytobiorców informacji z zewnętrznych baz danych,
  - e) stosowanie do aktualizacji wyceny wartości nieruchomości system Cenatorium,
  - f) ograniczenie oceny zdolności kredytowej w przypadku udzielania kredytów mieszkaniowych i hipotecznych okresu 30 lat
  - g) uwzględnienie w analizie zdolności kredytobiorców zmian w poziomie dochodów (np. w wyniku nabycia praw emerytalnych),
  - h) w przypadku ekspozycji finansujących nieruchomości Bank dąży do ustanowienia zabezpieczenia na finansowanej nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorcy.
- 5) analiza struktury portfela celem wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń,
- 6) wzmacnianie monitoringu ekspozycji kredytowych,
- 7) nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania celem weryfikacji sprawności działania mechanizmów kontrolnych,
- 8) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu,
- 9) dbałość o to, aby informacje przekazywane klientom były zrozumiałe i rzetelne, aby zawierały wszystkie informacje dotyczące warunków udzielania kredytów, szczególnie ponoszonych przez klienta kosztów,
- 10) zarządzanie ekspozycjami zagrożonymi, wczesną identyfikację ekspozycji, których jakość zaczyna się pogarszać,
- 11) dbałość o profesjonalizm, staranność i rzetelną wiedzę pracowników,
- 12) wprowadzanie mechanizmów automatyzacji procesów wykluczających możliwość modyfikacji przez pracownika przyjętych parametrów transakcji kredytowej (w tym odstępstw od procedur),
- 13) ograniczenie skłonności Doradców klienta do wnioskowania o odstępstwa od procedur poprzez system pomniejszania wysokości nagród sprzedażowych,
- 14) analizę opłacalności inwestycji własnych poprzez wyliczanie marży z tytułu tych inwestycji w stosunku do kosztu pozyskania środków w Banku.

§ 10.

Działania zmierzające do ograniczania skutków ryzyka kredytowego to:

- 1) ograniczanie lub utrzymywanie na dotychczasowym poziomie zaangażowania wobec klientów posiadających znaczące obciążenia kredytowe,
- 2) stosowanie wewnętrznych i zewnętrznych baz danych celem ustalenia obiektywnego poziomu zadłużenia klientów Banku,
- 3) doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej i zabezpieczeń,
- 4) weryfikacja metod zarządzania ryzykiem kredytowym oraz adekwatnością kapitałową w związku z wejściem w życie Pakietu CRD V/CRR II,
- 5) metodyka kotekty CET1 zgodnie z z Rozporządzeniem Rady Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2019/876 z dnia 20 maja 2019 r. zwanym CRR II,
- 6) sukcesywne uzupełnienie danych w systemach ewidencyjnych na temat zabezpieczeń, w tym bazy danych dotyczących nieruchomości,
- 7) doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej,
- 8) uzupełnienie danych w systemie ewidencyjno-księgowym o informacje dotyczące wszystkich zabezpieczeń,
- 9) ocena wpływu bancassurance na ryzyko kredytowe,
- 10) ograniczenie ilości stosowanych odstępstw od procedur,
- 11) aktualizacja regulacji kredytowych w zakresie kredytowania działalności gospodarczej,
- 12) zwiększenie ilości i kwot transakcji zawieranych w ramach konsorcjów bankowych.

§ 11.

1. W ramach ryzyka kredytowego Bank zarządza ryzykiem koncentracji w oparciu o:
  - 1) ustalone limity koncentracji kredytowej w ujęciu jednostkowym oraz w stosunku do całego portfela kredytowego,
  - 2) przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka koncentracji,
  - 3) badanie koncentracji w zakresie finansowania (ryzyko płynności),
  - 4) badanie wskaźników koncentracji przed udzieleniem kredytów,
  - 5) monitorowania wskaźników koncentracji,
  - 6) raportowanie przekroczeń limitów koncentracji oraz analiza ich przyczyn.
2. Ustalone przez Bank limity koncentracji są dostosowane do ogólnego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko) zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą.
3. Limity koncentracji są poddawane corocznym przeglądom w celu dostosowania do skali, złożoności i profilu ryzyka

§ 12.

1. W ramach zarządzania ekspozycjami kredytowymi finansującymi nieruchomości oraz zabezpieczonymi hipotecznie Bank przeprowadza testy warunków skrajnych oraz założeń do tych testów.
2. Wyniki testów warunków skrajnych Bank wykorzystuje w ramach przeglądu i aktualizacji niniejszej polityki.
3. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie:
  - a) istotnego wzrostu obligi kredytów zagrożonych,
  - b) przekwalifikowania części sumy dużych zaangażowań do kredytów zagrożonych,
  - c) istotnego spadku cen nieruchomości i wpływu na wartość wskaźnika LtV oraz możliwość odzyskania kredytów (wpływ na płynność Banku, ocena możliwości realizacji zabezpieczeń),
  - d) wpływ niewypłacalności największego kredytobiorcy na annualizowany wynik finansowy brutto i fundusze własne Banku
  - e) badanie jakości portfela kredytowego oraz zdolności Banku do utrzymania niezbędnego poziomu rezerw.
4. Szczegółowe zasady przeprowadza testy warunków skrajnych oraz założeń do tych testów regulują odrębne instrukcje wewnętrzne Banku.

B. Polityka zarządzania ryzykiem utraty płynności

§ 1.

1. Głównym celem Banku w obszarze zarządzania płynnością będzie pełne zabezpieczenie płynności Banku oraz minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank, przy zachowaniu optymalnego poziomu zarządzania nadwyżkami środków finansowych oraz wypełnianie wiążących norm płynności związanych z wprowadzeniem postanowień Rozporządzeniem 2019/876 Unii Europejskiej i Rady z dnia 20 maja 2019 r. oraz Rekomendacji P.
2. Zasady zarządzania płynnością w Banku są zawarte w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności, która podlega corocznemu przeglądowi między innymi pod kątem zmian:
  - 1) przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
  - 2) w strukturze organizacyjnej Banku,
  - 3) w strukturze bilansu,
  - 4) planowanej działalności.
3. W 2024 r. planowany jest dalszy wzrost sprzedaży kredytów, depozytów oraz rachunków bieżących. Sprzedaż rachunków oraz depozytów ma na celu przede wszystkim utrzymanie stabilnej bazy depozytowej zgodnie z wymogami Rozporządzenia UE. Zapewnienie stabilnej bazy depozytowej jest jednym z narzędzi realizacji istotnego celu strategicznego Banku, jakim jest zapewnienie płynności

§ 2.

1. Zarządzanie ryzykiem utraty płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy.
2. Bank zamierza zarządzać płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank.
3. Proces zarządzania płynnością finansową Banku obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.
4. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności i w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępuje według określonych procedur awaryjnych.

§ 3.

Bank zamierza kształtować strukturę posiadanych aktywów tak, aby możliwe było elastyczne dostosowywanie do bieżących i przyszłych potrzeb płynnościowych. Bank dokona dywersyfikacji aktywów według następujących kryteriów:

- a) płynności,
- b) bezpieczeństwa,
- c) rentowności.

§ 4.

Instrumenty wykorzystywane przez Bank do utrzymywania płynności płatniczej:

- a) limit debetowy,
- b) zaangażowanie banku zrzeszającego wobec Banku,
- c) środki pozyskiwane na zasadach rynku międzybankowego,
- d) lokaty przyjmowane od innych banków,
- e) korzystanie z wsparcia z funduszu zabezpieczającego płynność w ramach zawartej umowy ochrony instytucjonalnej.

§ 5.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.

§ 6.

Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Przy czym Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności.

§ 7.

Zarządzanie bazą depozytową ma na celu:

- a) wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów,
- b) utrzymanie poziomu aktywów płynnych w proporcji minimum 20% aktywów ogółem,
- c) utrzymanie proporcji zapewniających pokrycie środkami stabilnymi odpływów pomniejszonych o przyprawy w okresie 30 dni w sytuacji awaryjnej, zgodnie z Rozporządzeniem 2019/876 UE,
- d) utrzymanie wymaganego poziomu wskaźnika NSFR,
- e) utrzymanie nadwyżki płynności określonej w Rekomendacji P.

§ 8.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. Jednakże w celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.

§ 9.

Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy, tak aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

§ 10.

1. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.
2. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności, przeprowadza testy warunków skrajnych.
3. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych, określonych w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.
4. W przypadku przekroczenia limitów nadzorczych miar płynności Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy.

§ 11.

Celem dostosowania i utrzymania wskaźników płynności wymaganych przez Rozporządzenie CRR Bank podejmie odpowiednie działania zmierzające do zmiany struktury aktywów i pasywów. Bank zamierza zmieniać swoją politykę względem banku zrzeszającego i lokować środki w aktywa o wysokiej jakości i stabilności, określone w załączniku nr III do Rozporządzenia 2019/876 UE.

§ 12.

1. Nadwyżki środków wynikłe z zaangażowania depozytów w działalność kredytową Bank zamierza angażować w następujące aktywa:
  - a) bony pieniężne,
  - b) obligacje skarbowe,
  - c) obligacje jednostek samorządu terytorialnego,
  - d) obligacje komercyjne,
  - e) obligacje komunalne.
2. Z uwagi na ryzyko wystąpienia straty, brak zespołu wykwalifikowanych pracowników dealing-roomu oraz wskaźniki płynności Bank nie bierze pod uwagę inwestycji w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, obligacje komercyjne czy akcje spółek giełdowych.

§ 13.

Celem utrzymania wskaźników płynności wymaganych przez Rozporządzenie 2019/876 UE. Bank będzie realizował zakupy papierów wartościowych (np. obligacje płynnościowe banku zrzeszającego itp.).

§ 14.

Na podstawie zmian Rekomendacji „P” Rada Nadzorcza Banku zatwierdza założenia przeprowadzania testów warunków skrajnych, które obejmuje następujące scenariusze:

- 1) charakter testu:
  - a) wewnątrz Banku – wpływ pogorszenia się jakości portfela kredytowego na wskaźnik LCR (obniżenie wpływów),
  - b) systemowy: spadek depozytów z na skutek zmian w otoczeniu regulacyjnym lub konkurencyjnym,
  - c) połączony: analiza możliwości obsługi gotówkowej i bezgotówkowej w warunkach braku wpływu środków do Banku (w dniach).
- 2) scenariusze:
  - a) poziom najbardziej prawdopodobny,
  - b) poziom wysokiego ryzyka,
  - c) poziom krytyczny,
- 3) horyzonty przetrwania:
  - a) do 1 tygodnia
  - b) do 1 miesiąca.

C. Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej

§ 1.

Celem polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku.

§ 2.

Bank zamierza identyfikować podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej oraz stosować odpowiednie metody zarządzania, aby eliminować zagrożenia nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów.

§ 3.

Instrumenty wykorzystywane przez Bank celem minimalizacji ryzyka stopy procentowej to:

- a) inwestowanie głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanych w banku zrzeszającym na zasadach rynku międzybankowego,
- b) kredytowanie (ustalenie parametrów produktów kredytowych),
- c) finansowanie zewnętrzne (polityka depozytowa),
- d) ustalanie oprocentowania,
- e) zarządzanie terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych pozycji bilansu,
- f) udzielanie kredytów hipotecznych oprocentowanych okresowo stałą stopą procentową,

§ 4.

Stosowane techniki ograniczania ryzyka stopy procentowej:

- a) monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych,
- b) analiza oprocentowania własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków i instytucji kredytowych na lokalnym rynku usług finansowych,
- c) zarządzanie poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku,
- d) przeprowadzanie testów warunków skrajnych (analiza wpływu szokowych zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz na wartość ekonomiczną kapitału o 200 punktów bazowych),
- e) utrzymywanie optymalnej pod względem stosowanych stóp procentowych struktury portfela kredytowego (redyskonto weksli NBP, WIBOR, WIRON, stopa bankowa),
- f) ocena wpływ odwrócenia krzywej dochodowości na skutek zmiany rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału, zgodnie z wytycznymi EBA w tym zakresie,
- g) częściowe uniezależnienie się od wahań rynkowych stóp procentowych poprzez modyfikowanie produktów kredytowych celem zastąpienia przychodów z tytułu odsetek przychodami z tytułu prowizji,
- h) ograniczenie lub całkowita eliminacja instrumentów o długich terminach kontraktowych oraz oprocentowaniu zależnym od instytucji rządowych lub RPP (analogicznie, jak kredyty preferencyjne),

§ 5.

W przypadku niższych rynkowych stóp procentowych Bank zamierza podejmować następujące działania:

- 1) skracać kontraktowe terminy pozyskiwanych środków oprocentowanych stałą stopą,
- 2) wydłużać kontraktowe terminy środków lokowanych w banku zrzeszającym oprocentowanych stałą stopą oraz zwiększać udział kredytów udzielanych na stałą stopę procentową,
- 3) rozbudowywać portfel kredytów o stałym oprocentowaniu (w ramach ustanowionych limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej),

- 4) dokonywać weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów poprzez zwiększanie udziału marży stałej w stosunku do stóp bazowych przy ustalaniu stóp nominalnych,
- 5) dokonywać weryfikacji cen depozytów o stałym oprocentowaniu poprzez preferowanie depozytów o krótszych terminach wymagalności,
- 6) modyfikować produkty kredytowe celem zastąpienia przychodów z tytułu odsetek przychodami pozaodsetkowymi.

§ 6.

W przypadku zwyżkujących rynkowych stóp procentowych Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości dodatniej, podejmując następujące działania:

- 1) wydłuża terminy pozyskiwanych środków oprocentowanych stałą stopą,
- 2) skraca terminy lokowanych środków w Banku Zrzeszającym oprocentowanych stałą stopą,
- 3) ogranicza portfel kredytów o stałym oprocentowaniu,
- 4) zmniejsza udział stałej marży odsetkowej w relacji do stóp bazowych, przy kalkulowaniu stóp nominalnych oprocentowania kredytów.
- 5) dokonuje weryfikacji cen depozytów o stałym oprocentowaniu, poprzez preferowanie depozytów o dłuższych terminach wymagalności.

§ 7.

W celu ograniczania skutków ryzyka stóp procentowych Bank będzie prowadził następujące działania:

1. Na bieżąco będą monitorowane stopy procentowe oferowane przez banki konkurencyjne,
2. Bank będzie dążył do zwiększania udziału przychodów z opłat i prowizji,
3. Bank będzie dbał o zwiększanie udziału lokat krótkoterminowych o stałym oprocentowaniu.

§ 8.

W 2024 roku Bank będzie kontynuował prace zmierzające do wypełnienia obowiązków wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego I Rady (Ue) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych.

D. Polityka zarządzania ryzykiem walutowym

§ 1.

1. Bank definiuje ryzyko walutowe jako niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej Banku na skutek niemożliwych do dokładnego przewidzenia niekorzystnych zmian kursów walutowych.
2. Uwzględniając strukturę bilansu Banku i jego ofertę produktową do istotnych dla Banku rodzajów ryzyka walutowego zalicza się ryzyko kursowe, rozumiane jako negatywny wpływ zmian notowań walut na sytuację ekonomiczno-finansową Banku.

§ 2.

Bank dokonuje transakcji walutowych oraz przeprowadza transakcje w następujących walutach wymiennalnych:

- 1) EUR,
- 2) USD,
- 3) CHF,
- 4) GBP.

§ 3.

1. Działalność dewizowa Banku, pomimo że stanowi nieznaczną część sumy bilansowej, odgrywa znaczącą rolę w dochodach Banku.
2. Skala operacji dewizowych jest sukcesywnie dostosowywana do występujących zmian na rynku pieniężno-walutowym.
3. Dochody z działalności dewizowej pochodzą głównie z przeprowadzanych przez Bank operacji wymiany walut.

§ 4.

Polityka zarządzania ryzykiem walutowym obejmuje:

- a) cele Banku w zakresie ryzyka walutowego,
- b) podstawowe wytyczne dla realizacji polityki,
- c) zakres działalności Banku na rynku operacji walutowych,
- d) dopuszczalny stopień ekspozycji Banku na ryzyko walutowe,
- e) metody monitorowania ryzyka walutowego.

§ 5.

1. Obowiązujące regulacje nadzorcze nakładają na Bank konieczność utrzymywania wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe w sytuacji posiadania otwartej pozycji walutowej całkowitej w wysokości przekraczającej 2% funduszy własnych.

2. Podstawowym celem Banku jest zrealizowanie dodatniego minimalnego wyniku finansowego z tytułu transakcji wymiany walutowej, przyjętego w planie finansowym Banku.
3. Działalność walutowa Banku stanowi nieznaczną część sumy bilansowej jak i rachunku zysków i strat. Uwzględniając rozmiary planowanej działalności dochody z działalności dewizowej pochodzą głównie z przeprowadzanych przez Bank operacji wymiany walut w portfelu bankowym oraz działań lokacyjnych w banku zrzeszającym.

§ 6.

1. W Banku obowiązuje rozdzielenie funkcji w zakresie zawierania transakcji walutowych, rozliczania transakcji oraz oceny ryzyka walutowego.
2. Szczegółowy zakres zadań w zakresie działalności walutowej z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji zawiera Instrukcja zarządzania ryzykiem walutowym obowiązująca w Banku.

§ 7.

W ramach zarządzania ryzykiem walutowym Bank określa poziomy graniczne:

- a) limit na pozycje walutowe netto dla poszczególnych walut obcych,
- b) limit na pozycję walutową całkowitą.

§ 8.

Bank określa wysokość limitu pozycji całkowitej na zakończenie dnia roboczego na poziomie 2% uznanego kapitału Banku, a w przypadku przekroczenia tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka walutowego.

§ 9.

Bank określa limit skali działalności walutowej na poziomie do 5% aktywów netto.

§ 10.

1. Na rynku walutowym, Bank przykładającą szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
2. W zakresie produktów walutowych Bank zamierza utrzymywać ofertę skierowaną do małych przedsiębiorstw oraz osób prywatnych, wykorzystując klasyczne kanały sprzedaży.
3. Oferta handlowa Banku będzie realizowana w oparciu o następujące produkty:
  - a) rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe,
  - b) wkłady oszczędnościowe,
  - c) rachunki pomocnicze,
  - d) prowadzenie rozliczeń w postaci przekazów zagranicznych,
  - e) lokaty walutowe,
  - f) karty debetowe w walucie EURO.
4. Bank nie przewiduje wprowadzenia do oferty kredytów walutowych.

§ 11.

Poziom ekspozycji Banku na ryzyko walutowe ograniczany jest obowiązującym systemem limitów zarówno nadzorczych, jak i wewnętrznych.

§ 12.

Bank posiada, przyjęte uchwałami Zarządu Banku, wewnętrzne procedury określające zakres zarządzania ryzykiem walutowym, obejmujący limity obowiązujące dla ryzyka walutowego, zasady informowania organów Banku oraz wskazujące zakres odpowiedzialności w procesie zarządzania ryzykiem walutowym.

§ 13.

1. W Banku prowadzone są testy warunków skrajnych, których celem jest ocena stopnia wrażliwości Banku na zmiany kursów walut.
2. Analizy wyników testów warunków skrajnych są wykorzystywane w celu opracowania bądź weryfikacji funkcjonujących w Banku planów awaryjnych.

§ 14.

Wyniki analizy ryzyka walutowego, w tym przestrzegania limitów oraz przeprowadzanych testów warunków skrajnych są raportowane Zarządowi oraz Radzie nadzorczej w zakresie i w cyklach zgodnych z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

E. Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym

§ 1.

Bank, jest postrzegany w systemie bankowym jako niewielka organizacja (w porównaniu z bankami komercyjnymi), o małej skali i zakresie działania oraz liczbie zatrudnionych pracowników, tak więc w zakresie

zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank będzie stosował proste, dające się realizować ograniczonymi zasobami, mechanizmy zarządzania ryzykiem operacyjnym.

§ 2.

Celem polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest:

- a) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- b) usprawnianie działań prowadzonych przez Bank,
- c) zapewnienie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji,
- d) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.

§ 3.

Bank zamierza zarządzać ryzykiem operacyjnym poprzez:

- a) identyfikowanie obszarów ryzyka, dla których wymagana jest modyfikacja lub uzupełnienie technicznych i organizacyjnych środków ochrony w ramach Polityki bezpieczeństwa,
- b) ustalenie kolejności działań w zakresie wdrażania środków ochrony (ustalenie priorytetów działań w zakresie bezpieczeństwa operacyjnego),
- c) ocenę opłacalności zastosowania określonych środków ochrony (ekonomicznej adekwatności środków ochrony do występujących zagrożeń).

§ 4.

Planowane metody realizacji polityki:

- a) identyfikacja zasobów oraz zakresu ich ochrony,
- b) identyfikacja i analiza zagrożeń dla poszczególnych zasobów,
- c) ocena ryzyka,
- d) analiza dostępnych środków ochrony oraz ich wybór i wdrożenia,
- e) monitorowanie ryzyka i raportowanie,
- f) kontrola wewnętrzna,
- g) monitorowanie wykorzystania limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, w tym limitów KRI.

§ 5.

Grupy zasobów podlegające ochronie:

- a) ludzie - pracownicy i klienci w zakresie: bezpieczeństwa fizycznego, zachowania zdrowia i życia,
- b) aktywa materialne i niematerialne: w zakresie zachowania wartości oraz zachowania ich posiadania i kontroli,
- c) kluczowe procesy Banku:
  - procesy biznesowe (sprzedaż i obsługa produktów i usług, zarządzanie gotówką, pozyskiwanie klientów, marketing, rozwijanie produktów i usług, windykacja i restrukturyzacja),
  - wspomaganie procesów biznesowych (zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie majątkiem, zarządzanie STI, zarządzanie bezpieczeństwem, rachunkowość, zarządzanie dokumentacją ogólnobankową),
  - procesy zarządcze (zarządzanie Bankiem, zarządzanie ryzykami, zarządzanie transakcjami finansowymi, kontrola/audyt, SIZ).

§ 6.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka jest realizowany w sposób ciągły.

§ 7.

Podstawowe działania podejmowane celem ograniczenia skutków ryzyka operacyjnego to:

- 1) zmiany organizacyjne,
- 2) zmiany w strukturze zatrudnienia,
- 3) szkolenia i prowadzenie innych działań edukacyjnych wobec pracowników i klientów, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego i bezpieczeństwem korzystania z elektronicznych kanałów dostępu,
- 4) zmiany w regulacjach, w tym zmiany procedur dotyczących kontroli wewnętrznej,
- 5) wymiana sprzętu i urządzeń,
- 6) zakup i modernizacja oprogramowania,
- 7) remonty i zabiegi konserwacyjne,
- 8) inne nakłady inwestycyjne mające na celu ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego,
- 9) doskonalenie systemu kontroli wewnętrznej,
- 10) modyfikowanie procesów celem redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
- 11) monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w procesach,
- 12) okresowa weryfikacja i wdrażanie polityki bezpieczeństwa, w tym ochrony systemów informatycznych, informacji oraz ochrony danych osobowych,

- 13) przeprowadzanie testów warunków skrajnych celem identyfikacji obszarów podatnych na wystąpienie błędów i zakłóceń,
- 14) przyjmowanie pisemnych oświadczeń od klientów detalicznych potwierdzających przekazanie przez Bank niezbędnych informacji i wyjaśnień przed zawarciem umowy.

§ 8.

Jednym z istotnych elementów ograniczania skutków ryzyka operacyjnego jest odpowiednia polityka kadrowa Banku, która opiera się na następujących założeniach:

- a) zarządzaniu zasobami ludzkimi uznając pracowników Banku za najbardziej wartościowy element organizacji,
- b) dążeniu do zharmonizowania interesów stron, które mają udział w organizacji tj.: pracowników, udziałowców i klientów,
- c) budowaniu zasady identyfikowania się pracowników z celami organizacji, wzajemnego zaufania, dzielenia się wiedzą i współpracy pomiędzy nimi.

§ 9.

W Banku prowadzony jest scentralizowany model zarządzania kadrami, obejmujący:

- a) dobór kadr o kwalifikacjach odpowiednich do stawianych zadań,
- b) modelowanie struktury organizacyjnej, uwzględniającej zmiany otoczenia biznesowego,
- c) dostosowanie organizacji pracy Banku do przepisów prawa,
- d) dbałość o system zastępstw, zapewniający dostępność do usług bankowych,
- e) konstruowanie odpowiedniego systemu wynagradzania i motywowania,
- f) organizowanie systemu szkoleń,
- g) organizacja kontroli wewnętrznej Banku,
- h) doskonalenie Polityki wynagradzania osób których działalność zawodowa ma istotny wpływ na poziom ryzyka w Banku.

F. Polityka zgodności

§ 1.

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko, w tym ryzyko braku zgodności.

§ 2.

1. Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym zasad ładu korporacyjnego.
2. Komórka ds. zgodności – Stanowisko ds. zgodności, które w Regulaminie funkcjonowania Stanowiska ds./ zgodności ma ujęte zadania komórki ds. zgodności,
3. Pracownik Komórki ds. zgodności – osoba zatrudniona na Stanowisku, który w Regulaminie funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności ma ujęte zadania komórki ds. zgodności,
4. Kierujący komórką ds. zgodności – w przypadku jednoosobowego stanowiska kierującym jest osoba zatrudniona na tym stanowisku.

§ 3.

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank wprowadza regulacje wewnętrzne, zawierające procedury zarządzania tym ryzykiem, tj.:

1. Strategię funkcjonalne (...),
2. Politykę zgodności (...),
3. Regulamin działania Stanowiska ds. zgodności.

§ 4.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest w szczególności:

- a) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- b) wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania komórek odpowiedzialnych za tworzenie regulacji wewnętrznych o planowanych zmianach przepisów zewnętrznych.
- c) zapewnienie wewnętrznej spójności regulacji obowiązujących w Banku.
- d) minimalizowanie negatywnych skutków nie przestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych raz przyjętych standardów postępowania
- e) dostosowanie narzędzi informatycznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
- f) wprowadzenie zasad zarządzania ładem korporacyjnym w oparciu o regulację Komisji Nadzoru Finansowego, wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz Rekomendację „Z”.

§ 5.

Podstawowe obszary objęte zarządzaniem ryzykiem braku zgodności:

- a) zapewnienie zgodności,
- b) pomiar skutków.

§ 6.

Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do przestrzegania przepisów wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania.

§ 7.

W celu minimalizowania ryzyka braku zgodności w Banku podejmowane są działania o charakterze:

- a) organizacyjnym,
- b) proceduralnym,
- c) kontrolnym.

§ 8.

Działania o charakterze organizacyjnym to przede wszystkim:

1. Wdrożenie zasad pomiaru oraz monitorowania ryzyka braku zgodności.
2. W tym celu Zarząd zapewnia odpowiednią do skali i złożoności działalności, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną, dostosowaną do zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności.
3. Zatwierdzona struktura organizacyjna powinna zapewniać unikanie konfliktów interesów, w tym konfliktów związanych z powiązaniem personalnymi.
4. Zapewnienie niezależności funkcjonowania komórki ds. zgodności poprzez:
  - a) szczególny tryb zatrudniania i zwalniania pracownika na Komórki ds. zgodności tj. opiniowanie ww. działań przez Radę Nadzorczą, co ma min. za zadanie ochronę pracownika Komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym zwolnieniem,
  - b) szczególny tryb kontroli wynagradzania tj. ustalanie poziomu wynagradzania pracowników Komórki ds. zgodności przez Zarząd oraz przekazywania w trybie kontroli Radzie Nadzorczej,
  - c) informowanie Komisji Nadzoru Finansowego o zmianie na stanowisku kierującego Komórką ds. zgodności wraz z podaniem przyczyny zmian,
  - d) zatwierdzanie przez Radę Nadzorczą kandydata na stanowisko kierującego komórką ds. zgodności.

§ 9.

Działania o charakterze proceduralnym to:

1. Opracowanie i wdrożenie odpowiednich regulacji wewnętrznych, okresowa ich weryfikacja, przeprowadzenie szkoleń wśród pracowników oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych.
2. Prowadzenie postępowań wyjaśniających według schematu:
  - a) Śledzenie przepisów zmian przepisów zewnętrznych, obejmujących Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego, Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów, Ustawy właściwe dla banków, Rekomendacje nadzorcze i Stanowiska KNF.
  - b) Informowanie właścicieli regulacji oraz członków zarządu o planowanych zmianach,
  - c) Wymaganie informacji od właścicieli regulacji w sprawie planowanych zmian w regulacjach wewnętrznych w związku z zapowiedzią zmian w regulacjach zewnętrznych,
  - d) Przygotowanie informacji dla Zarządu i Rady Nadzorczej w sprawie planowanych istotnych zmian regulacji.
3. Stosowanie testów zgodności w formie okresowej weryfikacji procedur, zgodnie z terminami zawartymi w SIZ.

§ 10.

Działania o charakterze kontrolnym to:

1. Ujęcie w procedurach kontroli funkcjonalnej (bieżącej i następnej) oraz w procedurach audytu wewnętrznego zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności,
2. Wdrożenie mechanizmów kontrolnych, tj. testów zgodności opartych na weryfikacji okresowej procedur, zgodnie z terminami zawartymi w SIZ.

§ 11.

Wymienione wyżej działania służą realizacji wyznaczonych zamierzeń:

1. Opracowanie regulacji dotyczących funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności,
2. Opracowanie i wdrożenie regulacji wewnętrznych dostosowanych do zmieniających się regulacji zewnętrznych.
3. Zapewnienie skutecznej kontroli zgodności.
4. Doskonalenie procedur zarządzania ryzykiem braku zgodności.
5. Organizacja szkoleń dla pracowników oraz członków Rady Nadzorczej w zakresie przestrzegania regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania.
6. Wdrożenie mechanizmów kontrolnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.
7. Realizacja zaleceń audytu, zaleceń po kontroli KNF / po BION.
8. Dostosowanie narzędzi informatycznych do zmian przepisów.

§ 12.

Każdy z pracowników Banku ma za zadanie przestrzeganie zasad kontroli bieżącej, tj. przeprowadzanie samokontroli oraz kontroli przetwarzanych i generowanych dokumentów pod kątem ich zgodności z przepisami wewnętrznymi, zewnętrznymi oraz przyjętymi w Banku standardami postępowania.

§ 13.

Wszystkie osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku mają obowiązek przeprowadzania kontroli funkcjonalnej pod kątem ryzyka braku zgodności.

§ 14.

Bank w swojej działalności stosuje zasady dobrej praktyki bankowej. Pracownicy Banku rzetelnie informują klientów o warunkach obsługi, regulacje Banku nie zawierają zapisów opartych na niedozwolonych praktykach.

G. Polityka zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

§ 1.

Podstawowym celem Polityki jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka, poprzez właściwy dobór klientów.

§ 2.

W ramach zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych Bank posiada, tworzy i aktualizuje regulacje wewnętrzne określające zasady kontroli ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, dotyczące w szczególności:

- a) monitorowania portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
  - b) zastosowania systemów informatycznych, baz danych oraz narzędzi analitycznych wykorzystywanych w procesie oceny ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
  - c) wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko portfela i jednostkowych ekspozycji detalicznych,
  - d) monitorowania procesu kredytowego i akceptacji transakcji kredytowych,
- które są opracowywane w sposób zapewniający oddzielenie funkcji związanych ze sprzedażą produktów detalicznych i pozyskiwaniem klientów od funkcji analitycznych i oceny ryzyka oraz podejmowania decyzji kredytowych i monitoringu detalicznych ekspozycji kredytowych.

§ 3.

1. Przed podjęciem decyzji o udzieleniu detalicznej ekspozycji kredytowej Bank ocenia zdolność kredytową i wiarygodność wszystkich osób zobowiązanych do jej spłaty.
2. Bank nie udziela kredytów klientom detalicznym nie posiadającym zdolności kredytowej.
3. Ocena zdolności kredytowej klientów detalicznych dokonywana jest w oparciu o aktualne oraz wiarygodne informacje.

§ 4.

Analiza ilościowa, stosowana przez Bank w ocenie zdolności kredytowej klientów detalicznych, obejmuje w szczególności:

- 1) akceptowane przez Bank źródła dochodów, oceniane m.in. z punktu widzenia ich stabilności,
- 2) sposoby udokumentowania wysokości i źródeł dochodów,
- 3) wydatki ponoszone na obsługę zobowiązań kredytowych oraz stałych zobowiązań finansowych, innych niż kredytowe,
- 4) sposoby weryfikacji dokumentów i informacji,
- 5) algorytmy do wyliczania zdolności kredytowej, uwzględniające maksymalny poziom wskaźnika DtI, przy czym Bank co najmniej raz w roku ocenia adekwatność poziomu wartości przyjętego wskaźnika DtI,
- 6) ryzyko stopy procentowej,

§ 5.

Analiza jakościowa, stosowana przez Bank w ocenie zdolności kredytowej klientów detalicznych obejmuje badanie:

- 1) wybranych cech klienta detalicznego,
- 2) historii dotychczasowej współpracy klienta detalicznego z Bankiem,
- 3) historii kredytowej klienta detalicznego, analizowanej z wykorzystaniem dostępnych w Banku zewnętrznych baz danych, w tym gospodarczych.

§ 6.

1. Bank we wniosku kredytowym każdorazowo pobiera od klienta detalicznego pisemne oświadczenie o sytuacji całkowitego zadłużenia klienta z tytułu zaciągniętych zobowiązań, w tym kredytowych.
2. W procesie badania zdolności kredytowej klienta detalicznego brane są pod uwagę wszystkie typowe wydatki klienta, przy czym analizując je uwzględnia się kwoty odpowiadające ich rzeczywistemu poziomowi, z uwzględnieniem liczby osób pozostających na jego utrzymaniu. Bank weryfikuje poziom wydatków

deklarowany przez klientów detalicznych, opierając się na obiektywnych danych dotyczących kosztów utrzymania i wydatków gospodarstw domowych.

- Przyjmowane przez Bank do oceny zdolności kredytowej wydatki klienta detalicznego, inne niż związane z obsługą zobowiązań kredytowych, nie mogą być niższe, niż wynikające z niezależnych i obiektywnych analiz w zakresie poziomu wydatków gospodarstw domowych.

§ 7.

- Bank nie kredytuje klientów detalicznych, którzy złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.
- Bank nie udziela detalicznych ekspozycji kredytowych o balonowych harmonogramach spłat, z wyłączeniem kredytów w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym.
- Bank udziela kredytów detalicznych wyłącznie w złotych i wymaga zgodności waluty dochodów wnioskodawcy o kredyt detaliczny z walutą tego kredytu, z zastrzeżeniem ust. 4.
- Zmiana waluty dochodów osiąganych przez kredytobiorcę w okresie spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej wymaga dokonania stosownej analizy pod kątem ograniczenia ryzyka kursowego, przy czym decyzja kredytowa dotycząca dostosowania waluty ekspozycji kredytowej do waluty dochodów, z których kredyt będzie spłacany podejmowana jest zgodnie z zasadami przyjętymi dla transakcji kredytowych z odstępstwami.

§ 8.

Nie zaleca się udzielania kredytów detalicznych zabezpieczanych wyłącznie na majątku stanowiącym własności osoby innej niż kredytobiorca (osoby trzeciej).

§ 9.

Podstawowe cele monitorowania portfela detalicznych ekspozycji kredytowych Banku to:

- zapewnienie zgodności rozwoju portfela ze strategią Banku,
- identyfikacja poziomu ryzyka związanego z portfelem tych ekspozycji w relacji do założonego apetytu na ryzyko (limitów),
- identyfikacja ekspozycji dotkniętych utratą wartości (zagrożonych) dla tworzenia odpisów (rezerw) na pokrycie strat,
- adekwatność poziomu odpisów (rezerw) do jakości ekspozycji kredytowych mierzonej poziomem straty z tytułu utraty wartości,
- identyfikacja słabych stron w zakresie procesu zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych celem podjęcia działań naprawczych.

§ 10.

- Regulacje wewnętrzne Banku określające zasady monitorowania detalicznych ekspozycji kredytowych zatwierdza Zarząd.
- Raportowanie z zakresu zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych odbywa się zgodnie z SZ.

§ 11.

- Celem ograniczenia ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank zamierza stosować i monitorować limity, ustalone w szczególności w odniesieniu do:
  - grupy (segmentów) klientów,
  - rodzajów produktów,
  - zabezpieczeń,
  - maksymalnego poziomu relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i finansowych do dochodów osób zobowiązanych do spłaty ekspozycji kredytowej,
  - długości okresu umowy,
  - sposobów (kanałów) dystrybucji.
- KAR identyfikuje koncentracje zaangażowań w poszczególnych limitach i dokonuje oceny poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych związanego z tymi koncentracjami, a w przypadku wystąpienia zaangażowania w danym limicie na poziomie określonym w regulacjach wewnętrznych Banku podejmuje działania zmierzające do ustalenia, czy zaangażowanie z tytułu kolejnych transakcji nie spowoduje przekroczenia limitu.

§ 12.

- System podejmowania decyzji kredytowych obejmującego także detaliczne ekspozycje kredytowe, zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka kredytowego w relacji do działań związanych pozyskiwaniem klientów oraz ze sprzedażą produktów bankowych.
- Obowiązujące w Banku rozwiązania proceduralne wykluczają udział osób dokonujących przeglądów należności w procesie podejmowania decyzji o zawarciu lub zmianie detalicznej transakcji kredytowej na wszystkich szczeblach organizacyjnych, co stanowi gwarancję niezależności przeglądów i obiektywności wyceny ryzyka kredytowego.

3. Decyzje kredytowe w sprawach detalicznych transakcji kredytowych z odstępstwami podejmuje Zarząd Banku.
4. Po podjętych w latach poprzednich działaniach i zmianach organizacyjnych, zgodnie z Rekomendacją 5 Rekomendacji T KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, będą kontynuowane prace zmierzające do zapewnienia rozdzielania funkcji sprzedaży, akceptacji ryzyka oraz monitorowania i kontroli ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych.

§ 13.

W zakresie identyfikacji, pomiaru i akceptacji poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank zamierza stosować następujące mechanizmy:

- a) przeprowadzanie prawidłowej oceny zdolności kredytowej oraz wiarygodności wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej,
- b) badanie stabilności, wielkości i możliwości kontroli źródła spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej w sytuacji, gdy źródłem spłaty tej ekspozycji są przychody z tytułu zbycia lub spieniężenia aktywów finansowych,
- c) odmawianie udzielenia kredytów klientom detalicznym nieposiadającym zdolności kredytowej,
- d) odmawianie finansowania transakcji z osobami, które zostały skazane lub przeciwko którym toczą się postępowania o popełnienie przestępstw związanych z naruszeniem przepisów ustawy karno-skarbowej oraz transakcji, których charakter mógłby zaszkodzić wizerunkowi Banku.

§ 14.

Bank określa zasady oceny zdolności kredytowej i wiarygodności klientów detalicznych (metryka oceny zdolności kredytowej), a w szczególności określa:

- a) akceptowalne i nieakceptowane źródła dochodów, zasady ich dokumentowania oraz sposoby weryfikacji informacji uwzględnianych w ocenie zdolności kredytowej i wiarygodności,
- b) zasady oceny wiarygodności klienta na podstawie jego historii kredytowej w Banku oraz z wykorzystaniem dostępnych w Banku zewnętrznych baz danych (np. BIK, KR D),
- c) limity maksymalnego poziomu relacji stałych zobowiązań kredytowych i finansowych klienta do jego dochodów,
- d) minimalny poziom wydatków, ustalony z uwzględnieniem obiektywnych danych dotyczących kosztów utrzymania i wydatków gospodarstw domowych oraz zróżnicowany w zależności od liczby osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym,
- e) zasady uwzględniania w ocenie zdolności kredytowej ryzyka stopy procentowej.

§ 15.

W ramach procesu monitorowania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank będzie stosować następujące zasady:

- a) za jakość portfela detalicznych ekspozycji kredytowych odpowiada kierownik danej jednostki organizacyjnej Banku,
- b) jednostki organizacyjne Banku zobowiązane są do monitorowania ryzyka kredytowego swoich portfeli detalicznych ekspozycji kredytowych,
- c) monitorowanie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych ma na celu przewidywanie możliwości wystąpienia straty i jej aktywne ograniczanie, jak również wczesną identyfikację zagrożeń i podjęcie stosownych działań naprawczych,
- d) monitoring detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku dotyczy pojedynczych ekspozycji i kredytobiorców oraz grup kredytobiorców jak i całego portfela kredytowego.

§ 16.

1. Bank prowadzi stały monitoring detalicznych ekspozycji kredytowych oraz dokonuje ich okresowych i doraźnych przeglądów.
2. Przeglądy okresowe służą wzmocnieniu bezpieczeństwa procesu kredytowania, a ponadto:
  - a) identyfikują zagrożenia związane z istotnym obniżeniem się zdolności kredytowej lub wiarygodności kredytowej klientów detalicznych oraz negatywnych zmian płynności i poziomu cen na rynku przedmiotów zabezpieczenia,
  - b) umożliwiają szybkie i wczesne reagowanie na ujawnione zagrożenia,
  - c) wspomagają utrzymanie zalecanych parametrów jakościowych portfela kredytowego.
3. Poza przeglądami okresowymi jednostki organizacyjne Banku, w razie stwierdzenia pogorszenia się jakości kredytów, mają obowiązek przeprowadzenia doraźnych przeglądów portfela lub jego części celem wyjaśnienia przyczyn zaistniałego stanu.
4. W zakresie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym:
  - a) udzielanie kredytów osobom posiadającym zdolność kredytową do spłaty - między innymi poprzez prawidłową ocenę zdolności kredytowej i wiarygodności osób zobowiązanych do spłaty ekspozycji

- kredytowej. Pozyskiwanie i weryfikacja informacji o Kliencie z użyciem baz informacji zewnętrznych na podstawie podpisanych umów oraz wewnętrznej bazy informacji,
- b) dywersyfikację ryzyka kredytowego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych poprzez udzielanie różnego rodzaju detalicznych ekspozycji kredytowych: tzn. kredyty konsumpcyjne gotówkowe, kredyty odnawialne dla posiadaczy rachunków oszczędnościowo- rozliczeniowych, kredyty na cele mieszkaniowe. Ustalenie i przestrzeganie limitów koncentracji dotyczących całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
  - c) ostrożną delegację przez Zarząd decyzyjności w zakresie decyzji kredytowych,
  - d) nie korzystanie ze współpracy z pośrednikami przy sprzedaży kredytów,
  - e) udzielanie kredytów przede wszystkim Klientom posiadającym w Banku ROR, RB, inne produkty lub pozytywną historię w Banku,
  - f) ustawiczny monitoring portfela detalicznych ekspozycji kredytowych w tym spraw w windykacji.

§ 17.

1. Pracownicy Banku w relacjach z klientami detalicznymi kierują się zasadami profesjonalizmu, rzetelności, staranności i najlepszej wiedzy.
2. Pracownicy Banku dokładają wszelkich starań, aby informacje przekazywane klientom detalicznym, zarówno przed jak i po podpisaniu umowy kredytu, a dotyczące wynikających z niej warunków oraz praw i obowiązków były zrozumiałe, jednoznaczne i czytelne.

§ 18.

Celem zapewnienia prawidłowych relacji z klientami detalicznymi komórki i jednostki organizacyjne Banku:

- a) czuwają nad rzetelnością rozpowszechnianych informacji reklamowych, dotyczących oferowanych produktów detalicznych oraz nad jednoznacznością i przejrzystością treści dokumentów mających znaczenie dla podjęcia przez klienta detalicznego decyzji o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego,
- b) dostarczają klientom wszelkich informacji istotnych dla oceny ryzyka i kosztów związanych z danym produktem kredytowym, na etapie poprzedzającym zawarcie umowy kredytu,
- c) udostępniają klientom projekty umów kredytu oraz innych dokumentów niezbędnych do podjęcia decyzji o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego z wyprzedzeniem, zapewniającym czas niezbędny do zapoznania się z ich treścią i dokonania analizy zaproponowanych warunków kredytowania,
- d) przekazują klientom wszelkie wyjaśnienia i informacje związane z detaliczną ekspozycją kredytową, niezbędne do podjęcia decyzji o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego, o ile ich podanie nie jest sprzeczne z przepisami prawa,
- e) regularnie informują w formie pisemnej lub innej (za zgodą klientów) o wszelkich zmianach, które mają wpływ na warunki umowy kredytu, w tym także na poziom obciążeń z tytułu spłaty rat,
- f) informują klientów zainteresowanych detalicznym produktem kredytowym oprocentowanym zmienną stopą procentową, o kosztach obsługi ekspozycji kredytowej w przypadku niekorzystnej dla klienta zmiany stopy procentowej,
- g) zamieszczają w umowach kredytu informacje o opłatach i innych kosztach związanych z udzieleniem kredytu, terminie i sposobie wykonywania uprawnień do odstąpienia od umowy kredytu przez kredytobiorcę.

§ 19.

Od klientów wnioskujących o detaliczną ekspozycję kredytową Bank przyjmuje pisemne oświadczenie potwierdzające przekazanie przez Bank niezbędnych i satysfakcjonujących klienta informacji i wyjaśnień, w tym także w zakresie ryzyk związanych z danym produktem, które umożliwiły mu w pełni świadomie podjęcie decyzji o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego.

H. Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

§ 1.

Podstawowym celem Polityki jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem różnic wynikających z charakterystyki finansowanego podmiotu oraz charakterystyki nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia.

§ 2.

Kontrola ryzyka obejmuje regulacje wewnętrzne określające zasady kontroli ryzyka dotyczące (kluczowe obszary polityki):

- a) monitorowania portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- b) systemów informacyjnych, baz danych oraz narzędzi analitycznych wykorzystywanych w procesie pomiaru i oceny ryzyka,
- c) wewnętrznych limitów, ograniczających ryzyko portfela i jednostkowych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,

- d) monitorowania procesu kredytowego i akceptacji transakcji kredytowych z obszaru finansowania nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie.

§ 3.

1. Proces identyfikacji, pomiaru i akceptacji ryzyka obejmuje analizę specyficznych cech tych ekspozycji wynikających w szczególności z:
  - a) charakteru finansowanej nieruchomości,
  - b) rodzaju rynku nieruchomości,
  - c) celu kredytowania,
  - d) źródła spłaty ekspozycji kredytowej.
2. Bank identyfikuje ryzyko koncentracji w procesie planowania nowej działalności, obejmującej wprowadzenie i rozwój dotychczasowych produktów, usług oraz dokonywania zmian w dotychczasowych produktach i usługach.
3. Dokonując pomiaru lub szacowania ryzyka koncentracji Bank:
  - 1) stosuje narzędzia (modele lub wskaźniki) pozwalające uchwycić w adekwatny sposób współzależności pomiędzy ekspozycjami,
  - 2) wykazuje, że stosowane modele odpowiadają charakterystyce portfeli kredytowych i strukturze zależności ekspozycji Banku, a ewentualne odstępstwa od tych zasad są uzasadnione i omówione w informacji do tyczącej modelu,
  - 3) zapewnia, w celu dostarczenia solidnych oszacowań, że okres próby przyjęty do kalibracji modelu jest wystarczająco długi, by uwzględniać lata, w których występują okresy spowolnienia gospodarczego,
  - 4) uwzględnia w zasadach pomiaru ryzyka koncentracji kwestie związane z agregowaniem na poziomie całego Banku ekspozycji wobec podobnych klientów, które mogą wynikać z różnego rodzaju działalności prowadzonych w różnych częściach Banku, np. udzielania kredytów, zarządzania zabezpieczeniami czy uruchamiania linii kredytowych.
4. Bank dokonuje pomiaru lub szacowania ryzyka koncentracji w normalnych warunkach, a następnie szacuje zakres zwiększania się ryzyka w scenariuszach warunków skrajnych, biorąc pod uwagę, że w skrajnych warunkach może ujawniać się korelacja różnych czynników ryzyka.

§ 4.

1. Proces akceptacji ekspozycji kredytowych obejmuje ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej osób zobowiązanych do spłaty ekspozycji kredytowej oraz ocenę ryzyka związanego z tą ekspozycją.
2. Bank będzie dążyć do wdrożenia modelu podejmowania decyzji kredytowych zapewniającego niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka kredytowego w relacji do działań związanych pozyskiwaniem klientów oraz ze sprzedażą produktów bankowych.
3. Bank będzie wdrażać rozwiązania proceduralne wykluczające udział osób dokonujących przeglądów należności w procesie podejmowania decyzji o zawarciu lub zmianie warunków transakcji kredytowej. Zasada ta będzie obowiązującą na wszystkich szczeblach organizacyjnych celem zagwarantowania niezależności przeglądów i obiektywności oceny ryzyka kredytowego.
4. Celem dywersyfikacji ryzyka koncentracji zabezpieczeń hipotecznych Bank łączy przyjmowane zabezpieczenia hipoteczne z innymi formami zabezpieczeń.

§ 5.

1. Bank monitoruje ryzyko w zakresie pojedynczej ekspozycji kredytowej jak i w odniesieniu portfelowym.
2. Celem monitorowania ryzyka jest przewidywanie możliwości wystąpienia straty i jej aktywne ograniczanie, wczesna identyfikacja zagrożeń oraz podjęcie szybkich i skutecznych działań naprawczych.
3. W ramach przeglądów okresowych i klasyfikacji ekspozycji dokonuje się identyfikacji zagrożeń związanych z istotnym obniżeniem się zdolności lub wiarygodności kredytowej klientów oraz negatywnymi zmianami płynności i poziomu cen na rynku nieruchomości.
4. Informacje uzyskane w wyniku przeglądów okresowych umożliwiają szybkie i wczesne reagowanie na ujawnione zagrożenia oraz wspomagają utrzymanie zalecanych parametrów jakościowych portfela kredytowego.
5. Poza przeglądami okresowymi jednostki organizacyjne Banku, w razie stwierdzenia pogorszenia się jakości ekspozycji kredytowej, przeprowadzają doraźny przegląd portfela, jego części lub pojedynczej ekspozycji kredytowej, celem wyjaśnienia przyczyn zaistniałego stanu.

§ 6.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank wyznacza następujące kluczowe obszary oraz założenia polityki kredytowej:

- 1) Bank dywersyfikuje ryzyko związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie poprzez udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie wszystkim grupom Klientów, udzielanie kredytów na różne okresy oraz zabezpieczanie hipotecznie na zróżnicowanych nieruchomościach (tzn. nieruchomości

- komercyjne, nieruchomości mieszkaniowe, nieruchomości pozostałe) tak, aby żadne z powyższych zabezpieczeń nie dominowało,
- 2) kredyty i pożyczki hipoteczne związane z finansowaniem nieruchomości mieszkaniowych nie będą stanowić dla Banku priorytetowego produktu, Bank tak kreuje ofertę w tym zakresie, aby oferta była umiarkowanie atrakcyjna, Bankowi zależy, aby kredyty na cele mieszkaniowe i pożyczki hipoteczne udzielać swoim stałym i sprawdzonym Klientom tak, aby Klienci Banku nie byli skłonni korzystać z usług innych banków w tym zakresie,
  - 3) udziela kredytów przy zachowaniu limitu wskaźnika LtV (określonego w Strategiach funkcjonalnych Banku), Bank nie finansuje 100% inwestycji, przez co istnieje min. 20% margines ewentualnego przeszacowania wartości nieruchomości, odstępstwa od tej zasady zatwierdza Zarząd uwzględniając łączne zaangażowanie w finansowanie Klienta, rodzaj zabezpieczenia, cel kredytu, okres kredytowania oraz dotychczasowy przebieg współpracy z Klientem,
  - 4) Bank prowadzi monitoring lokalnego oraz krajowego rynku nieruchomości celem weryfikacji wartości nieruchomości w trakcie okresu kredytowania,
  - 5) przynajmniej raz w roku Bank weryfikuje wartość nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w ramach kwartalnego bądź rocznego monitoringu ekspozycji kredytowych Klienta,
  - 6) Bank okresowo dokonuje przeglądu i weryfikacji procedur dotyczących udzielania i monitoringu kredytów na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych dla Klientów indywidualnych celem uwzględnienia bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych oraz weryfikuje inne procedury związane z udzieleniem i obsługą kredytów, przy których może wystąpić zabezpieczenie hipoteczne,
  - 7) w zakresie kredytowania przedsięwzięć o charakterze deweloperskim Bank korzysta z zewnętrznych baz danych informacji w procesie oceny zdolności kredytowej podmiotu, a także podejmuje kredytowanie w ramach konsorcjów bankowych.

§ 7.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, poddawane nadzorowi ze strony Zarządu:

- 1) w zakresie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - a) Bank posiada metodyki oceny zdolności kredytowej klientów, zawierające m.in. opis procesu akceptacji wniosku kredytowego oraz opis sposobu uwzględniania w ocenie zdolności kredytowej klientów ryzyka stopy procentowej,
  - b) akceptacji założeń i parametrów przyjmowanych w procesie oceny zdolności kredytowej dokonuje Zarząd,
  - c) Bank standardowo wymaga wkładu własnego w wysokości ustalonej odrębnymi przepisami co do rodzaju i specyfiki oferowanego produktu,
  - d) w regulacjach dotyczących udzielania kredytów określono zakres oraz sposób dokumentowania informacji niezbędnej do oceny zdolności kredytowej, w tym zasady korzystania z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,
  - e) Bank posiada narzędzia wspierające ocenę zdolności kredytowej klientów detalicznych [NOVUM EOD].
- 2) w zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - a) Bank uwzględnia w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej tych ekspozycji, sporządza w tym zakresie odpowiednie analizy i sprawozdania, zgodnie z SIZ,
  - b) określania akceptowalnego poziomu ryzyka dla poszczególnych portfeli kredytowych w postaci limitów, zawartych w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym,
  - c) uwzględniania poziomu ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w polityce cenowej Banku,
  - d) zabezpieczania i ograniczania ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
  - e) dotyczące ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia,
  - f) przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ zmiany warunków makroekonomicznych na możliwość spłaty przez klientów detalicznych posiadanych zobowiązań kredytowych,
  - g) przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ czynników ze środowiska wewnętrznego i otoczenia zewnętrznego Banku na ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
  - h) ustalania, nadawania i przeglądu upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- 3) w zakresie monitorowania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - a) monitorowania przestrzegania limitów wewnętrznych dotyczących tych ekspozycji kredytowych,

- b) monitorowania portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, pozwalającego na identyfikację zagrożeń płynących z nadmiernej koncentracji wokół jednej z cech (np. koncentracja ze względu na typ nieruchomości, sektor gospodarki, długość okresu umowy, sposób oprocentowania), dla której wskaźniki jakościowe są znacząco gorsze,
- c) administrowania portfelem ekspozycji kredytowych, tj. gromadzenia i archiwizowania dokumentów, dotyczących wypłat kolejnych transz oraz dochodzenia roszczeń w przypadku naruszenia przez dłużnika warunków umowy,
- d) postępowania Banku w przypadku przekroczenia wyznaczonych maksymalnych dopuszczalnych poziomów DtI/DSti i LtV,
- e) Bank przyjmuje maksymalny okres udzielania kredytów zabezpieczonych hipotecznie do 30 lat.

§ 8.

1. Na podstawie analiz ryzyka sporządzanych przez Komórkę analiz i szacowania ryzyk Zarząd Banku ocenia ryzyko związane z kredytowaniem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz może podjąć decyzję o ograniczeniu udzielania takich kredytów.
2. Raportowanie z zakresu zarządzania ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie odbywa się zgodnie z SIZ.

I. Polityka zarządzania ryzykiem biznesowym

§ 1.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających celem zmniejszenia wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

§ 2.

Bank dąży do wypracowania wyniku finansowego na poziomie pozwalającym na odpowiednie wzmocnienie funduszy Banku. Prowadzi działania mające na celu prawidłowe zarządzanie aktywami i pasywami w celu ustalenia optymalnego wyniku finansowego poprzez ograniczanie narażenia wyniku finansowego na negatywne skutki ryzyka bankowego.

§ 3.

Istotnymi czynnikami wpływającymi na poziom ryzyka biznesowego Banku są:

- 1) czynniki ryzyka strategicznego: jakość procesów planowania, zarządzania strategicznego i prawidłowość przeniesione na poziom operacyjny (w zakresie planów i środków ich realizacji) planów strategicznych, jakość nadzoru nad efektywnością realizacji strategii, doświadczenie i kwalifikacje kadry zaangażowanej w proces strategiczny,
- 2) czynniki ryzyka wyniku finansowego: jakość planowania finansowego i zarządzania wynikiem finansowym, wymagany poziom wyników wynikający z planów Banku,
- 3) czynniki ryzyka otoczenia ekonomicznego: wrażliwość na wpływ cyklu ekonomicznego, potencjalne zmiany otoczenia ekonomicznego, regulacyjnego (prawnego) i polityczno-społecznego,
- 4) czynniki ryzyka regulacyjnego: zmiany prawne wpływające istotnie na możliwości rynkowego działania Banku,
- 5) czynniki ryzyka konkurencji: intensywność konkurencji na rynku, groźba niekorzystnych działań konkurentów.

§ 4.

Celem zmniejszenia zagrożeń wpływających negatywnie na pozycję rynkową Banku, Zarząd prowadzi następujące działania:

- 1) wdraża odpowiedni system planowania strategicznego oraz pomiaru i nadzorowania postępów strategii (kontroli strategicznej), w tym:
  - a) identyfikacji i uwzględniania istotnych zmian otoczenia wpływających na możliwość realizacji strategii,
  - b) zmian ekonomicznych, społecznych i prawnych,
  - c) działań konkurencji.
- 2) zapewnia i nadzoruje spójność planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi,
- 3) wdraża i nadzoruje system testowania warunków skrajnych, zarówno z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów ryzyka, jak adekwatności funduszy własnych,
- 4) zapewnia odpowiednie szkolenia dla kadry Banku uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem biznesowym,
- 5) dokonuje oceny istotności rodzajów ryzyka zawartych w ryzyku biznesowym i planuje, oraz alokuje odpowiednie fundusze własne.

§ 5.

Monitorowanie ryzyka biznesowego polega na:

- 1) corocznej ocenie postępów realizacji strategii i zadań wynikających z planów dotyczących realizacji strategii,
- 2) kwartalnej ocenie realizacji planów finansowych,
- 3) ocenie wyników testów warunków skrajnych w terminach i na zasadach wynikających z odrębnych regulacji wewnętrznych,
- 4) kwartalnej ocenie realizacji planów sprzedażowych,
- 5) corocznej ocenie kapitałowych testów warunków skrajnych.

II. Pozostałe polityki Banku

A. Polityka handlowa

§ 1.

1. Celem strategicznym polityki handlowej Banku w 2024 roku obrotowym będzie systematyczny wzrost ilościowy i jakościowy sprzedaży produktów i usług bankowych oraz ubezpieczeniowych z zamiarem co najmniej utrzymania udziału Banku w lokalnym rynku usług finansowych oraz zapewnienie stabilnej i bezpiecznej obsługi aktualnych i potencjalnych klientów Banku.
2. Działalność Banku w kontaktach z klientami cechuje i będzie nadal cechować profesjonalizm, rzetelność, staranność oraz najlepsza wiedza.
3. Planowany rozwój oferty produktowej Banku ma na celu wspieranie lokalnego rynku, lokalnej przedsiębiorczości oraz działań społeczno-kulturalnych na terenie działania Banku, w tym działań proekologicznych.
4. Wdrażane produkty i usługi bankowe będą zgodne z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku oraz z przyjętymi standardami postępowania (ryzyko braku zgodności).
5. Bank wdraża produkty w oparciu o procedury wzorcowe Banku Zrzeszającego, zbieżne z polityką handlową Zrzeszenia.
6. Bank wdraża produkty sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi takie jak:
  - a) ochrona środowiska,
  - b) dostosowanie działalności klientów do zmian przepisów w zakresie ochrony środowiska,
  - c) wdrażanie nowoczesnych technologii,
  - d) wspieranie termomodernizacji.

§ 2.

1. Cel polityki handlowej będzie realizowany poprzez zakup depozytów, sprzedaż kredytów, otwieranie i prowadzenie rachunków oraz sprzedaż produktów i usług towarzyszących, w tym produktów ubezpieczeniowych. Bank celem realizacji zadań handlowych w dalszym ciągu zamierza kontynuować współpracę zarówno z bankiem zrzeszającym jak i dotychczasowymi partnerami biznesowymi.
2. Najważniejszym celem polityki handlowej i prowadzonych działań marketingowych Banku w okresie 2024 roku jest:
  - a) odbudowanie pozytywnego wizerunku Banku w otoczeniu,
  - b) rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb klientów (w tym poprzez wdrażanie nowoczesnych produktów bankowych),
  - c) utrzymanie pozycji rynkowej na dotychczasowym terenie działania,
  - d) pozyskiwanie nowych klientów, przede wszystkim sektora detalicznego i budżetowego,
  - e) pozyskiwanie młodych klientów poprzez wdrażanie i doskonalenie nowoczesnych kanałów dystrybucji produktów i dotarcia do klientów poprzez Internet,
  - f) zapewnienie stabilności bazy depozytowej, zapewniającej planowany rozwój akcji kredytowej,
  - g) pozyskiwanie depozytów na długie terminy,
  - h) uzyskanie planowanego wyniku finansowego,
  - i) poprawienie bezpieczeństwa funkcjonowania rozliczeń oraz płatności internetowych,
  - j) dalsze dostosowanie zasad obsługi klientów do zmieniających się przepisów (tj. RODO, Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, STIR itp.),
  - k) zmiany w raportowaniu bezpieczeństwa funkcjonowania rozliczeń oraz płatności internetowych,
  - l) rozwój usług świadczonych za pośrednictwem bankowości internetowej,
  - m) budowanie świadomości klientów i pracowników w zakresie ochrony środowiska oraz zasad sprawiedliwego handlu.

§ 2.

Środki, z których Bank zamierza korzystać:

- a) upowszechnianie rachunków, w tym rachunków oferowanych podmiotom współpracującym,
- b) upowszechnianie otwartych rachunków powierniczych,

- c) upowszechnienie elektronicznych kanałów dystrybucji (tj. Internet Banking, Interner Banking dla Firm, SMS Banking, bankomaty, aplikacja mobilna Nasz Bank),
- d) upowszechnienie kart debetowych w złotych i walucie EURO,
- e) upowszechnianie usługi biometria,
- f) upowszechnianie terminali płatniczych,
- g) upowszechnianie certyfikatów KIR,
- h) upowszechnianie ubezpieczeń na życie i majątkowych,
- i) kontynuacja działań reklamowych i promocyjnych,
- j) usługa BLIK przelewy i na telefon,
- k) szkolenia pracowników.

§ 3.

1. Zgodnie z przyjętymi zasadami pracownicy Banku, w relacjach z klientami z obszaru działalności związanej z obsługą klienta, zwłaszcza w obszarze klientów detalicznych, kierują się zasadami profesjonalizmu, rzetelności, staranności oraz najlepszej wiedzy.
2. Informacje przekazywane klientom, zarówno przed jak i po podpisaniu umów, a dotyczące wynikających z nich warunków oraz praw i obowiązków, powinny być zrozumiałe, jednoznaczne i czytelne oraz muszą uwzględniać poziom wiedzy klienta.
3. Celem zapewnienia prawidłowych relacji z klientami, zwłaszcza z obszaru działalności związanej z klientami detalicznymi, należy w szczególności:
  - a) przed zawarciem umowy dostarczyć klientowi w formie pisemnej wszelkich informacji istotnych dla oceny ryzyka i kosztów związanych z usługą i zawieraną umową,
  - b) udostępnić klientowi na jego prośbę projekt umowy z wyprzedzeniem, zapewniając czas niezbędny do zapoznania się z umową i dokonania analizy zaproponowanych w niej warunków,
  - c) przekazać klientowi na jego prośbę wszelkie dodatkowe wyjaśnienia i informacje związane z projektowaną transakcją, o ile ich podanie nie jest sprzeczne z przepisami prawa,
  - d) regularnie informować klienta w formie pisemnej lub innej za zgodą klienta o wszelkich zmianach, które mają wpływ na warunki zawartej umowy, w tym także na poziom obciążeń z tytułu zawartej umowy,
  - e) informować klienta zainteresowanego detalicznym produktem oprocentowanym zmienną stopą procentową, o warunkach realizacji umowy w przypadku niekorzystnej dla klienta zmiany stopy procentowej,
  - f) zamieszczać w umowach informacje o opłatach i innych kosztach związanych z funkcjonowaniem produktu lub usługi oraz o sposobie wykonywania uprawnień do odstąpienia od umowy.

§ 4.

Istotne elementy wpływające na osiągnięcie planowanego wzrostu sprzedaży to:

1. Doskonalenie jakości obsługi klientów,
2. Weryfikacja oprocentowania kredytów,
3. Zwiększenie przychodów z tytułu opłat i prowizji,
4. Odpowiednia motywacja pracowników sprzedażowych,
5. Weryfikacja polityki inwestycyjnej Banku,
6. Weryfikacja działań marketingowych pod kątem przeniesienia aktywności do sieci.

B. Polityka kredytowa

§ 1.

W zakresie Polityki kredytowej, Bank uznaje za podstawowy cel wzrost obliga kredytowego oparty na dywersyfikacji portfela kredytowego przy minimalizacji ryzyka kredytowego i koncentracji. Główne założenia i cele Polityki kredytowej Banku wynikają ze Strategii działania Banku. Po każdorazowym przyjęciu Strategii Banku ulega weryfikacji Polityka kredytowa Banku.

§ 2.

Podstawowe obszary działalności Banku objęte niniejszą Polityką kredytową to:

1. Wzrost obliga kredytowego zgodny z zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą planem ekonomiczno-finansowym.
2. Metody oceny zdolności kredytowej, uwzględniające stosowanie odpowiednich narzędzi analitycznych (ocen ilościowych i jakościowych), wykorzystanie baz danych oraz weryfikację przyjętych założeń.
3. Metody i techniki ograniczania ryzyka kredytowego.
4. Analiza portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, zgodnie z zapisami Rekomendacji „S”.
5. Rozwój oferty detalicznych kredytów hipotecznych udzielanych na stałą i okresowo stałą stopę procentową.
6. Analiza portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami Rekomendacji „T”.
7. Analiza zmian na rynkach podstawowych zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank, ze szczególnym uwzględnieniem rynku nieruchomości.

8. Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym, zapewniająca rozdzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od działalności sprzedażowej.
9. Przyznawanie uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych, zgodnych z systemem kompetencji kredytowych obowiązujących w Banku oraz zasad zatwierdzania odstępstw od regulacji.
10. Weryfikacja przyjętych procedur oceny zdolności kredytowej oraz zarządzania ryzykiem kredytowym.
11. Zasady kontroli ryzyka kredytowego.

§ 3.

W 2024 roku obrotowym Bank nie będzie finansował następujących transakcji:

- 1) o wysoko spekulacyjnej naturze lub tych, które charakteryzują się ryzykami innymi niż zwyczajowo uznane za standardowe,
- 2) co do których istnieje podejrzenie, iż mogą mieć związek z procederem prania brudnych pieniędzy,
- 3) kredytowych niezgodnych z procedurami środowiskowymi, wynikającymi z przepisów prawa powszechnego, w szczególności związanych ze stosowaniem azbestu, finansowaniem środków chemicznych wycofanych z UE,
- 4) z klientami związanymi z działalnością pornograficzną lub pokrewną,
- 5) kredytowych dla podmiotów powiązanych z hazardem,
- 6) kredytowych dla partii politycznych,
- 7) kredytowych, które niekorzystnie mogą wpłynąć na reputację Banku,
- 8) kredytowych, przy których powstają wątpliwości co do wiarygodności personalnej klienta lub charakteru transakcji,
a w szczególności, których wydźwięk etyczny budzi wątpliwości,
- 9) dyskonta weksli niepochodzących z działalności gospodarczej lub pochodzących z wewnętrznego obrotu pomiędzy firmami powiązаныmi kapitałowo,
- 10) kredytowych związanych z działalnością gospodarczą w oderwaniu od celu gospodarczego,
- 11) kredytowych w walutach obcych,
- 12) z klientami o niezidentyfikowanych źródłach pochodzenia ich kapitałów,
- 13) z osobami, przeciwko którym toczą się postępowania o popełnienie przestępstw związanych z naruszeniem przepisów ustawy karno-skarbowej lub które zostały skazane za popełnienie takiego przestępstwa, z wyjątkiem sytuacji kiedy nastąpiło już zatarcie skazania,
- 14) z klientami, którzy trwale nie wywiązują się ze swoich zobowiązań lub z którymi współpraca z innych powodów oceniana jest negatywnie, z wyłączeniem transakcji restrukturyzacyjnych,
- 15) z podmiotami, na które zostały nałożone sankcje w związku z wojną w Ukrainie.

§ 4.

1. Bank nie będzie finansował lub będzie ograniczał finansowanie klientów niewywiązujących się ze swoich zobowiązań lub z którymi współpraca z innych powodów oceniana jest negatywnie.
2. Bank nie będzie świadomie brał udziału we wrogich przejęciach, gdy firma, będąca celem przejęcia, jest znaczącym klientem Banku, z którym Bank pragnie utrzymać współpracę.

§ 5.

1. Celem zapewnienia odpowiedniej jakości aktywów, w okresie obowiązywania Polityki Bank zamierza stosować ograniczenia w finansowaniu, tj. nie będzie zwiększała zaangażowania w:
  - 1) finansowanie projektów realizowanych przez fundacje, kościoły, zakony i związki wyznaniowe, których kredytowanie przekraczać może 10% funduszy własnych Banku,
  - 2) branże, których ryzyko uznane zostało za bardzo wysokie.
2. Zastosowanie odstępstwa od powyższych zasad wymaga indywidualnej decyzji Zarządu Banku. W zależności od:
  - a) sytuacji w branży budowlanej oraz na rynku nieruchomości (działalność deweloperska),
  - b) wysokości funduszy własnych (wskaźników kapitałowych),
  - c) posiadanych środków możliwych do zaangażowania w działalność kredytową,
  - d) struktury portfela kredytowego,
  - e) kształtowania się stóp procentowych i dochodowości aktywów,
  - f) współpracy z zakresie kredytowania z bankami - stronami konsorcjum,Bank podejmie czynności finansowania projektów deweloperskich (zarówno o funkcji mieszkaniowej jak i komercyjnej) lub finansowania realizacji projektów deweloperskich, zarówno o funkcji mieszkaniowej jak i komercyjnej), których źródłem spłaty będą dochody wnioskodawcy z tytułu realizacji tych projektów.

§ 6.

W obszarze restrukturyzacji i windykacji planuje się, aby już na podstawie pierwszych informacji o opóźnieniach w spłatach kredytów i odsetek, wskazujących na możliwość wystąpienia należności zagrożonych podejmować działania interwencyjne związane z tzw. miękką windykacją, natomiast po identyfikacji kredytu zagrożonego należy natychmiast realizować działania mające na celu ograniczenie ryzyka Banku z tytułu nietrafionej transakcji kredytowej.

§ 7.

1. W odniesieniu do dłużnika, od którego przysługują należności w kategorii ryzyka „wątpliwe” i „stracone” stosowane będą następujące metody postępowania:
  - 1) restrukturyzacja,
  - 2) windykacja,
  - 3) działania towarzyszące postępowaniu upadłościowemu.
2. Podczas dochodzenia roszczeń od dłużników Bank wykorzystuje wszelkie instrumenty dostępne w ramach obowiązującego prawa oraz polityki Banku, egzekwując spłatę istniejącego zadłużenia, w tym w toku procesów restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych.
3. Wybór metody postępowania wobec dłużnika każdorazowo uzależniony jest od aspektów ekonomicznych, związanych z dochodzeniem długu (minimalizacja strat Banku z tytułu powstania kredytu trudnego) oraz przewidywanego okresu odzyskania należności Banku.
4. Bank uczestniczy każdorazowo w procesie restrukturyzacji wierzytelności bankowej, analizuje i opiniuje materiały stanowiące wniosek restrukturyzacyjny oraz wyraża każdorazowo zgodę na zawarcie umowy z dłużnikami.

§ 8.

1. Restrukturyzacja jest preferowaną metodą postępowania wobec dłużnika mającego trudności ze spłatą zadłużenia wobec Banku.
2. Podstawową przesłanką decydującą o podjęciu decyzji o restrukturyzacyjnej metodzie dochodzenia roszczeń Banku jest:
  - 1) wola współpracy ze strony dłużnika i/lub pozytywna ocena programu naprawczego przedłożonego przez dłużnika,
  - 2) realna szansa odzyskania przez Bank przysługującej mu wierzytelności,
  - 3) czas i koszty ponoszone początkowo przez wierzyciela, stanowiące alternatywę dla innych metod odzyskania wierzytelności bankowej (windykacja, upadłość).
3. Przy ustalaniu warunków restrukturyzacji zadłużenia, w ramach zawieranych z dłużnikami porozumień, Bank kieruje się następującymi zasadami:
  - 1) minimalizowanie niekorzystnych dla Banku skutków wynikających z podjęcia decyzji o zmianie pierwotnych warunków spłaty zadłużenia,
  - 2) objęcie umową należności wymagalnych, należnych od konsumentów i podmiotów, wobec których alternatywne postępowanie windykacyjne na drodze egzekucji sądowej, nie przyniosłoby spodziewanego efektu w postaci odzyskania należności bankowych,
  - 3) eliminowanie uchybień formalno – prawnych stwierdzonych w dokumentacji kredytowej,
  - 4) poprawa zabezpieczenia prawnego bankowej wierzytelności,
  - 5) zmiany podmiotowej dłużnika (przystąpienie, lub przejęcie długu),
  - 6) przerwanie biegu terminu przedawnienia,
  - 7) a także w przypadkach incydentalnych – troska o dobre imię Banku z zachowaniem podstawowego kryterium zmierzającego do odzyskania bankowej wierzytelności.
4. Przy restrukturyzacji Bank może zastosować, w uzasadnionych przypadkach, odmienną od standardowej kolejność zaliczania spłat.

§ 9.

W 2024 roku w Banku planuje się utrzymanie dynamiki akcji kredytowej zbliżonej do poziomu lat ubiegłych poprzez:

- 1) rozwój współpracy, zwiększanie zaangażowania wobec dotychczasowych, sprawdzonych klientów, oferowanie im dodatkowych produktów kredytowych,
- 2) pozyskiwanie do współpracy nowych klientów o sprawdzonej, dobrej, stabilnej sytuacji finansowej,
- 3) weryfikację zdolności kredytowej kredytobiorców z wykorzystaniem dostępnych baz danych,
- 4) obsługę klientów z obszaru działania Banku,
- 5) oferowanie kredytów na cele związane ze zrównoważonym rozwojem,
- 6) sprzedaż kredytów mieszkaniowych,
- 7) udział w przetargach na obsługę jednostek samorządu terytorialnego,
- 8) udział w konsorcjach bankowych,
- 9) prowadzenie działań marketingowych i promocyjnych,
- 10) prowadzenie działań na mocy umowy współpracy (sponsoring),
- 11) przekazywanie informacji o aktualnej i promocyjnej ofercie z wykorzystaniem dostępnych mediów takich jak materiały informacyjne dostępne w siedzibie Banku, strona internetowa, podczas lokalnych imprez.

§ 10.

Stosowane w Banku metody wsparcia wzrostu akcji kredytowej to:

- 1) wdrażanie nowych produktów,

- 2) współpraca z instytucjami zewnętrznymi celem pozyskiwania korzystnych linii kredytowych, dopłat itp. (np. BGK, ARiMR, PFRON, inne organizacje unijne).
- 3) stosowanie okresowych promocji.
- 4) doskonalenie technik obsługi klientów w zakresie sprzedaży kredytów.
- 5) odpowiednia polityka cenowa, uwzględniająca zróżnicowane portfele kredytowe (detaliczne, zabezpieczone hipotecznie itp.),
- 6) zawieranie konsorcjów bankowych.

§ 11.

W związku ze zmianą przepisów zewnętrznych Bank planuje następujące zadania zmierzające do ograniczenia skutków ryzyka kredytowego:

1. Doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej na podstawie zapisów Rekomendacji „S” i „T”.
2. Ograniczanie zaangażowania wobec klientów posiadających duże obciążenia kredytowe.
3. W przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie dla osób fizycznych stosowanie odpowiedniego wskaźnika DtI w zależności od przyjętej segmentacji klientów.
4. Stosowanie wewnętrznych i zewnętrznych baz danych w celu ustalenia obiektywnego poziomu zadłużenia klientów Banku.
5. Doskonalenie metod oceny zdolności kredytowej i zabezpieczeń w przypadku udzielania detalicznych ekspozycji kredytowych oraz kredytów zabezpieczonych hipotecznie.
6. Weryfikacja metod oceny zdolności kredytowej podmiotów gospodarczych w związku z testowaniem zasad płatności podzielonych (SPLIT-PAYMENT), które mogą docelowo obniżyć ich wskaźniki płynności.
7. Śledzenie zmian w Rekomendacji „S” w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
8. Uzupełnienie danych w systemie ewidencyjno-księgowym o informacje dotyczące wszystkich zabezpieczeń oraz informacji o Kliencie poprzez bieżącą aktualizację,
9. Ocena wpływu bancassurance na ryzyko kredytowe.

§ 12.

5. W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją prawnych form zabezpieczeń oraz z Instrukcją monitorowania ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych.
6. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania, uwzględniając rodzaj nieruchomości (mieszkalna, komercyjna), rynek zabezpieczeń (pierwotny, wtórny), rodzaj produktu itp.
7. Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości.
8. Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:
  - a) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów.
  - b) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.
  - c) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

§ 13.

Podstawowe zabezpieczenia, uznawane za najkorzystniejsze przez Bank to:

1. Zdeponowane w Banku lub w banku, będącym stroną trzecią środki pieniężne.
2. Poręczenie według prawa cywilnego.
3. Hipoteka na gruntach rolnych.
4. Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej.
5. Poręczenia BGK, Funduszy Poręczeń Kredytowych, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, itp.
6. Poręczenia i gwarancje jednostek samorządu terytorialnego, banków.

C. Polityka depozytowa

§ 1.

1. Bank zgodnie z obraną strategią zamierza bazować na klasycznym modelu funkcjonowania Banku opartego o stałą bazę klientów – posiadaczy rachunków bieżących.
2. Za podstawową bazę depozytową przyjmuje się depozyty klientów: osoby prywatne, podmioty gospodarcze, i gospodarstwa rolne.
3. W okresie realizacji Strategii działania Banku zakłada się pozyskanie do współpracy innych podmiotów (jednostek budżetowych, stowarzyszeń, związków wyznaniowych).
4. Celem obniżenia kosztów pozyskania depozytów zostaną podjęte starania zmierzające do pozyskania klientów depozytowych nie będących osobami fizycznymi (podmioty prowadzące działalność gospodarczą).

§ 2.

Z uwagi na duży stopień stabilności dotychczasowego modelu portfela depozytowego przyjmuje się, iż Bank nadal będzie konsekwentnie preferować dany model wzbogacając go o elementy technologiczne, techniczne i około produktowe podnosząc tym samym walory rynkowe oferowanych produktów depozytowych.

§ 3.

Podstawowe kierunki polityki depozytowej produktowej na rok 2024 to:

- 1) kontynuowanie dotychczasowego modelu funkcjonowania Banku,
- 2) efektywne wykorzystanie wzbogaconej oferty produktowej dla pozyskania nowych klientów i zwiększenia sumy bilansowej,
- 3) utrzymanie oferowanych produktów depozytowych wraz z motywowaniem obsługi klientów do sprzedaży krzyżowej produktów: karty płatnicze, SMS Banking, Internet Banking, w tym aplikacja mobilna Nasz Bank, usługa biometrii, kredyty, leasing, ubezpieczenia majątkowe i na życie, oferowanie terminali POS,
- 4) aktywne oferowanie możliwości otwierania lokat internetowych z uwagi na relatywnie niższy koszt pozyskania tych środków i odciążenie personelu,
- 5) wprowadzenie rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego z ubezpieczeniem na życie.

D. Polityka bezpieczeństwa

§ 1.

Politykę bezpieczeństwa w Banku stanowi zbiór spójnych, precyzyjnych i zgodnych z obowiązującym prawem przepisów, reguł i procedur, według których Bank buduje, zarządza oraz udostępnia zasoby i systemy informacyjne oraz informatyczne. Polityka określa również rodzaje zasobów oraz sposoby ich ochrony.

§ 2.

1. W Banku występuje niski stopień złożoności systemów informatycznych i rozwiązań teleinformatycznych, dostosowany do skali, złożoności i profilu ryzyka.
2. Procedury Banku w zakresie bezpieczeństwa systemów informatycznych i informacji są wdrożone z uwzględnieniem w szczególności poziomu złożoności środowiska teleinformatycznego, stopnia narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skali i specyfiki prowadzonej działalności.

§ 3.

Politykę bezpieczeństwa Bank zamierza stosować do wszelkich zasobów informacyjnych związanych z realizacją procesów biznesowych Banku, a w szczególności do:

- a) systemów teleinformatycznych,
- b) systemów telekomunikacyjnych,
- c) systemów łączności przewodowej,
- d) wszelkich zastosowań systemów przetwarzania informacji rozpatrywanych w kontekście struktury organizacyjnej, infrastruktury technicznej Banku oraz jego pracowników.

Środki i metody ochrony informacji dotyczą wszelkich jej form zapisu, w tym informacji zapisanych na nośnikach elektronicznych, optycznych, magnetycznych i papierowych.

§ 4.

1. Polityka bezpieczeństwa dotyczy wszystkich osób zatrudnionych w Banku, w tym osób, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, które przyjęły na siebie zobowiązanie dotyczące jej przestrzegania.
2. Wszyscy pracownicy Banku pełnią w systemie zarządzania bezpieczeństwem informacji określone role i zobowiązani są do zapewnienia właściwej ochrony zasobów informacyjnych.

§ 5.

Z uwagi na konieczność zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa informacji w procesie świadczenia usług bankowych zgodnie z najlepszymi praktykami wynikającymi z przepisów prawa, polskich norm i standardów branżowych dotyczących sektora bankowego, Zarząd Banku wyznacza następujące cele bezpieczeństwa:

- a) zapewnienie zgodności przetwarzania informacji z obowiązującymi przepisami prawa,
- b) zapewnienie ciągłości realizacji procesów biznesowych,
- c) zapewnienie ochrony pozytywnego wizerunku i reputacji Banku.

E. Polityka ubezpieczeniowa

§ 1.

1. Bank definiuje ryzyko jako cechę ludzkiego zachowania (działanie/zaniechanie) lub zjawiska (niezależne od woli działanie sił natury), a równocześnie funkcję prawdopodobieństwa i skutku.
2. Bank dostrzega istnienie ryzyka w obszarze stosunków gospodarczych postrzeganych z perspektywy bezpieczeństwa ekonomicznego prowadzonej działalności.

§ 2.

Istotą polityki ubezpieczeniowej Banku jest wdrożenie i realizacja sformalizowanego procesu, którego celem jest zabezpieczenie majątku i innych interesów majątkowych Banku z wykorzystaniem instrumentów dostępnych na rynku ubezpieczeniowym.

§ 3.

Bank zamierza realizować politykę ubezpieczeniową poprzez:

- a) określenie sposobu należytego zabezpieczenia majątku i interesów majątkowych Banku przed negatywnymi konsekwencjami zdarzeń losowych,
- b) wypracowanie mechanizmów służących unifikacji standardów ubezpieczenia (w ramach poszczególnych jednostek organizacyjnych) przy zachowaniu autonomii realizowanej działalności,
- c) ujednoczenie programu ubezpieczenia oraz ubezpieczyciela, co wywiera wpływ na optymalizację kosztów ponoszonych na ochronę ubezpieczeniową,
- d) zachowanie równowagi pomiędzy asekuracją ryzyka na które narażony jest Bank a możliwościami finansowania tych działań (konieczność zapłaty składki ubezpieczeniowej),
- e) usprawnienie procedur przepływu, gromadzenia, przetwarzania i raportowania informacji niezbędnych do zarządzania ubezpieczeniami,
- f) centralizacja działań związanych z opracowywaniem informacji i przeprowadzaniem procesu ubezpieczeń,
- g) zwiększenie skuteczności czynności nadzorczych i kontrolnych oraz zapewnienie ciągłości ubezpieczeniowej,
- h) organizowanie procesu dochodzenia ewentualnych roszczeń.

§ 4.

Z uwagi na nierozłączność prowadzenia działalności gospodarczej oraz podejmowania ryzyka Bank za istotne uznaje dokonywanie przynajmniej częściowego transferu negatywnych konsekwencji finansowych ryzyka niepowodzenia na zewnętrzny podmiot.

F. Polityka zabezpieczeń

§ 1.

W zakresie realizacji polityki zabezpieczeń Bank zamierza dążyć do utrzymania stabilnej bazy zabezpieczeń na odpowiednim poziomie dywersyfikacji z jednoczesnym unikaniem nadmiernego zaangażowania w kredyty zabezpieczone hipotecznie. Ze względu na specyfikę działalności Banku i przeważający udział w strukturze portfela kredytowego kredytów inwestycyjnych zabezpieczonych hipotecznie, przyjmowane przez Bank zabezpieczenia hipoteczne uzupełniane będą innymi rodzajami zabezpieczeń.

§ 2.

1. Bank będzie kontynuował rozwój narzędzi wspomagających proces ewidencji, pomiaru i analizy zabezpieczeń z wykorzystaniem systemu finansowo-księgowego.
2. Bank opracuje projekty procedur normujących proces doboru i ewidencji zabezpieczeń z uwzględnieniem specyfiki Banku, lokalnego rynku usług finansowych oraz systemu ewidencyjnego.

§ 3.

Celem poprawy procesu oceny i monitorowania wartości rzeczowych zabezpieczeń kredytów Bank podejmie działania zmierzające do korzystania z wewnętrznej bazy danych o nieruchomościach oraz wiarygodnej międzybankowej bazy danych, a także dokumentowanie wykorzystania informacji z baz w procesie weryfikacji wartości nieruchomości.

§ 4.

Preferowane przez Bank zabezpieczenia to zabezpieczenia:

- a) umożliwiające szybką i skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
- b) umożliwiające pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych,
- c) umożliwiające przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

§ 5.

Bank w szczególności preferuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- a) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- b) poręczenie według prawa cywilnego,
- c) zabezpieczenia hipotecznie na nieruchomości komercyjnej, w tym na gruntach rolnych,
- d) zabezpieczenia hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej,
- e) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- f) jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
- g) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- h) gwarancje udzielone przez:

- podmioty sektora publicznego ekspozycjom, które są traktowane jak ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
  - jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
  - banki,
- oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej, wynikające z regulacji wewnętrznych Banku.

§ 6.

Bank, podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym, dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości, przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia Bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

§ 7.

1. W przypadku klientów detalicznych Banku jako podstawowe źródło spłaty zobowiązania przyjmuje się dochody lub aktywa finansowe klienta.
2. Przyjęcie zabezpieczenia o jak najwyższej jakości nie wyłącza konieczności dokonania szczegółowej analizy zdolności kredytowej i potwierdzenia jej posiadania przez wnioskodawcę.
3. Bank ocenia i weryfikuje jakość zabezpieczenia detalicznej ekspozycji kredytowej według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, dostępu i możliwości kontroli w całym okresie kredytowania, a także wpływu zabezpieczenia na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.
4. Umowy dotyczące zabezpieczeń detalicznych ekspozycji kredytowych podlegają monitorowaniu pod względem ekonomicznym i prawnym. Bank opracuje mechanizmy pozwalające na korelację poziomu ryzyka związanego z detaliczną ekspozycją kredytową oraz przyjętego zabezpieczenia.

§ 8.

Jedynie w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się udzielanie kredytu detalicznego zabezpieczonego na majątku (osoby trzeciej) niestanowiącym własności kredytobiorcy. Decyzja o odstępstwie jest zastrzeżona dla kompetencji Zarządu Banku.

G. Polityka kadrowa

§ 1.

Polityka kadrowa Banku będzie opierać się na następujących założeniach:

- a) doborze pracowników zorientowanych na rozwój zarówno własny jak i organizacji (Banku),
- b) doborze pracowników o odpowiednich kompetencjach lub predyspozycjach do rozwoju kompetencji oraz o wysokim stopniu identyfikacji z celami Banku,
- c) zarządzaniu zasobami ludzkimi uznając pracowników Banku za najbardziej wartościowy element organizacji,
- d) dążeniu do zharmonizowania interesów stron o istotnym udziale w organizacji tj.: pracowników, klientów i udziałowców,
- e) budowaniu poczucia identyfikacji pracowników z celami organizacji, wzajemnego zaufania, dzielenia się wiedzą i współpracy pomiędzy nimi,
- f) podnoszeniu efektywności pracy pracowników oraz funkcjonowania Banku jak organizacji,
- g) budowanie postaw proekologicznych,
- h) unikanie konfliktów interesów,
- i) przestrzeganie Kodeksu etyki bankowej,
- j) stosowanie polityki różnorodności.

§ 2.

Nie zaplanowano istotnych zmian kadrowych w 2024 r.

§ 3.

W 2024 r. zakłada się następujące zmiany kadrowe:

Lp.		Ilość
1	Ilość osób zatrudnionych w Banku według stanu na 31.12.2023 r.	40
2	Planowana ilość osób nowo przyjętych do pracy w 2024 r.	3
3	Planowana ilość osób odchodzących na emeryturę/zakończenie umów o prace	3
4	Planowana ilość osób zatrudnionych w Banku według stanu na 31.12.2024 r.	40

§ 4.

1. Istotnym elementem kształtowania kadr w Banku jest organizowanie systematycznych szkoleń.
2. W ramach planów szkoleniowych Bank przewiduje odpowiednie środki na szkolenie członków Rady Nadzorczej, Zarządu oraz Stanowiska ds. zgodności.
3. W 2024 r. planuje się następujące tematy szkoleń:
  - 1) Doskonalenie jakości obsługi klienta,
  - 2) Zarządzanie ryzykiem w Banku, w tym ryzykiem ESG oraz ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
  - 3) System kontroli wewnętrznej,
  - 4) Rola Rady Nadzorczej w zarządzaniu ryzykiem istotnym, ocena członków Zarządu i Rady Nadzorczej na podstawie art. 22aa ustawy Prawo bankowe – nowa Metodyka KNF,
  - 5) Zarządzanie ryzykiem braku zgodności,
  - 6) Bezpieczeństwo płatności internetowych,
  - 7) Zarządzanie ryzykiem inwestycji,
  - 8) Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej,
  - 9) Zarządzanie ryzykiem kredytowym,
  - 10) Zarządzanie ryzykiem operacyjnym, w tym bezpieczeństwem informatycznym,
  - 11) Ochrona danych osobowych,
  - 12) Ryzyko bancassurance.

H. Polityka szkoleniowa

§ 1.

Głównym obszarem działań Zarządu Banku w zakresie polityki szkoleniowej w 2024 roku będą działania skierowane na rozwój kompetencji zawodowych pracowników, w tym przede wszystkim w zakresie bezpieczeństwa funkcjonowania Banku.

§ 2.

Z uwagi na znaczny odsetek pracowników z wyższym wykształceniem Bank nie przewiduje w 2024 roku dofinansowania do studiów. Preferowana będzie natomiast postawa samokształcenia i samodoskonalenia pracowników pod nadzorem, kontrolą i wsparciem przełożonych. Tylko stały proces samokształcenia i samodoskonalenia jest w stanie zapewnić i zagwarantować wywiązywanie się pracowników z obowiązków umownych.

§ 3.

W 2024 roku zakłada się przeprowadzenie szkoleń z zakresu:

- a) ryzyka operacyjnego, przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz ochrony danych osobowych,
- b) z zakresu ubezpieczeń majątkowych i na życie,
- c) zarządzania ryzykami w Banku,
- d) wykonywania czynności zapleczych (rachunkowość, kadrowo-płacowych, podatkowych, przetwarzania i ochrony danych),
- e) systemu kontroli wewnętrznej,
- f) zachowania w sytuacji pożaru i napadu
- g) sprzedaży produktów bankowych.

§ 4.

W obszarze szkoleń Zarząd dołoży starań celem dokładnego pomiaru rezultatów biznesowych szkoleń odbytych przez pracowników (wpływ na rezultaty finansowe Banku – czy wysłanie pracownika na szkolenie było opłacalne i przyniosło oczekiwane efekty).

§ 5.

Z zakresu i tematyki w roku 2024 uczestnicy szkoleń będą sukcesywnie przeprowadzać szkolenia i prezentacje informacji celem jak najefektywniejszego wykorzystania zdobytych informacji oraz poniesionych kosztów szkoleń i związanych z nimi podróży służbowych.

I. Polityka antymobbingowa

§ 1.

Polityka antymobbingowa, ustala zasady przeciwdziałania zjawisku mobbingu w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, określanego jako działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nękaniu lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników.

§ 2.

1. Pracodawca nie będzie tolerował jakichkolwiek działań czy zachowań będących lub mających znamiona mobbingu.

2. Przeciwdziałanie mobbingowi wynikające z obowiązku nałożonego na pracodawcę przepisami art. 94³ § 1 k.p., realizowane jest w szczególności poprzez:
  - 1) promowanie w Banku pożądanych, zgodnych z zasadami współżycia społecznego, postaw i zachowań w relacjach między pracownikami,
  - 2) niezwłoczne reagowanie pracodawcy na sygnały pracowników dotyczące stosowania mobbingu,
  - 3) działania zapobiegawcze podejmowane przez pracodawcę w szczególności w zakresie upowszechniania w Banku wiedzy na temat zjawiska mobbingu, metod zapobiegania jego występowaniu oraz konsekwencji jego wystąpienia,
  - 4) stosowanie wobec pracowników, którym udowodniono stosowanie mobbingu, konsekwencji przewidzianych przepisami prawa pracy i odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku.

§ 3.

1. Każdy pracownik, który uzna, że został poddany mobbingowi, ma prawo wystąpić z pisemną skargą do pracodawcy (zgłoszeniem pracownika Banku wskazującym na stosowanie wobec niego działań lub zachowań noszących znamiona mobbingu).
2. Skarga powinna zawierać przedstawienie stanu faktycznego oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności, a także wskazanie sprawcy bądź sprawców mobbingu, a także własnoręczny podpis Poszkodowanego i datę złożenia skargi.

§ 4.

1. Pracodawca każdorazowo w ciągu pięciu dni roboczych od dnia złożenia skargi powołuje Komisję, która ma wyjaśnić, czy skarga jest zasadna.
2. Komisja składa się z trzech członków, w skład której wchodzi: przedstawiciel pracodawcy (pracownik Sekcji Administracji lub inna osoba wskazana przez Zarząd Banku), przedstawiciel załogi (pracownik – osoba zatrudniona w Banku na podstawie umowy o pracę, pracownik innej komórki/jednostki, niż ta, w której zatrudniony jest pracownik, którego skarga dotyczy) oraz przedstawiciel załogi wskazany przez obie strony tj. przedstawiciel pracodawcy i przedstawiciela załogi.
3. Członkowie Komisji wybierają spośród siebie przewodniczącego.
4. Udział w pracach Komisji jest traktowany jako zwolnienie od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.
5. Po wysłuchaniu wyjaśnień pracownika składającego skargę i domniemanego sprawcy (sprawców) mobbingu oraz przeprowadzeniu postępowania dowodowego Komisja podejmuje decyzję zwykłą większością głosów co do zasadności rozpatrywanej skargi.
6. Z posiedzenia Komisji sporządzany jest protokół, który podpisują wszyscy członkowie Komisji i strony postępowania.
7. Postępowanie przed Komisją ma charakter poufny.
8. Każdy z członków Komisji oraz każda osoba zaangażowana w proces formalnego rozpatrywania skargi lub wezwana do udzielenia informacji/wyjaśnień w danej sprawie, jest zobowiązana do zachowania informacji o toczącym się postępowaniu i związanym z nim materiale dowodowym w ścisłej tajemnicy. Niezastosowanie się do powyższego wymogu może skutkować postępowaniem dyscyplinarnym.
9. W sprawach nieuregulowanych w Polityce do postępowania przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 5.

1. Pracodawca w terminie 14 dni kalendarzowych od daty sporządzenia protokołu:
  - 1) w formie pisemnej udziela odpowiedzi pracownikowi wnoszącemu skargę,
  - 2) w formie pisemnej informuje pracownika, w stosunku do którego podniesiono zarzut stosowania mobbingu oraz jego bezpośredniego przełożonego – o wynikach prac Komisji w zakresie dotyczącym tego pracownika z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Jeżeli w trakcie rozpatrywania skargi, do Banku wpłynie informacja o złożonym w sądzie pracy pozwie skarżącego się pracownika w sprawie mobbingu będącego przedmiotem skargi, skarga jest nadal rozpatrywana, a o sposobie jej rozpatrzenia jest informowany pełnomocnik procesowy Banku.

§ 6.

1. W razie uznania skargi za uzasadnioną pracodawca może zastosować karę porządkową zgodnie z treścią art. 108 k.p. lub wyciągnąć inne konsekwencje w ramach postanowień Regulaminu pracy.
2. W udowodnionych rażących przypadkach mobbingu pracodawca może rozwiązać ze sprawcą (sprawcami) stosunek pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 3 k.p.
3. W miarę możliwości pracodawca przenosi poszkodowanego pracownika, na jego wniosek lub za jego zgodą, na inne stanowisko pracy lub w inny sposób zapobiega bezpośrednim kontaktom poszkodowanego ze sprawcą mobbingu.

§ 7.

1. Pracodawca, na podstawie analizy skarg, opracowuje zalecenia i wyjaśnienia dotyczące prawidłowego stosowania przepisów prawa pracy w zakresie przeciwdziałania mobbingowi.

2. Pracodawca uwzględni w procesie zarządzania kadrami rozwiązania mające na celu ograniczenie poziomu ryzyka związanego z wystąpieniem mobbingu w Banku.

J. Polityka informacyjna

§ 1.

Bank ogłasza w Placówkach handlowych, miejscach wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny wszystkim zainteresowanym, informacje na temat dostępu klientów do informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dla wszystkich obszarów działania Banku.

§ 2.

Zakres ogłaszanych informacji nie będzie obejmował informacji, których ujawnienie mogłoby mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. takich informacji, których ujawnienie spowodowałoby spadek wartości dokonanych przez Bank inwestycji, a w konsekwencji osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną, oraz informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.

§ 3.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym ogłaszane będą z częstotliwością roczną, chyba że wystąpi zdarzenie skutkujące istotną zmianą profilu ryzyka.

§ 4.

Informacje o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Banku będą udostępniane Klientom w formie elektronicznej na stronie internetowej Banku: www.bsbielsk.pl.

§ 5.

Zgodnie z wewnętrznymi procedurami informacje przed ogłoszeniem podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd Banku, natomiast informacje, które nie są objęte badaniem sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta podlegają weryfikacji zgodnie z systemem kontroli wewnętrznej obowiązującym w Banku.

K. Polityka informacyjna w zakresie adekwatności kapitałowej

§ 1.

Polityka informacyjna Banku dotycząca adekwatności kapitałowej stanowi wykonanie postanowień art. 111a ustawy Prawo bankowe, Rozporządzenia 2019/876 UE, zwanego dalej Rozporządzeniem CRR, Rozporządzenia 1423/2013 UE, Rozporządzenia 2015/1555 UE, Zasad Ładu Korporacyjnego KNF, Rekomendacji P.

§ 2.

Polityka reguluje:

- a) zakres ogłaszanych informacji,
- b) częstotliwość ogłaszania,
- c) formy i miejsca ogłaszania,
- d) zasady zatwierdzania i weryfikacji ogłaszanych informacji,
- e) zakres weryfikacji Polityki.

§ 3.

1. Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym obejmują w szczególności:
  - a) informacje ogólne o Banku,
  - b) cele i zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
  - c) stosowane normy ostrożnościowe,
  - d) wysokość i strukturę funduszy własnych zgodnie z zapisami Rozporządzenia 1423/13 UE,
  - e) przestrzeganie wymogów kapitałowych, o których mowa w art. 128 Ustawy Prawo bankowe,
  - f) ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym,
  - g) informacje ilościowe w zakresie składników wynagradzania stanowisk kierowniczych w podziale na stałe i zmienne z uwzględnieniem ilości osób otrzymujących ww. wynagrodzenie,
  - h) z zakresu ryzyka operacyjnego informacje o sumach strat brutto odnotowanych w danym roku, w podziale na klasy zdarzeń, w tym co najmniej w podziale na kategorie zdarzeń w ramach rodzaju zdarzenia oraz podanie działań zapobiegających, jakie w związku z tym zostały podjęte celem uniknięcia ich w przyszłości,
  - i) stosowane metody wyznaczania oraz wartości minimalnych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - j) opis systemów raportowania i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - k) zasady stosowanych zabezpieczeń i ograniczeń ryzyka oraz procesów monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka,
  - l) informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń,
  - m) informacje wymagane przez Rekomendację „P” w zakresie:

- roli i zakresu odpowiedzialności właściwych komitetów oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych,
  - działalności w zakresie pozyskiwania finansowania,
  - stopnia, w jakim funkcje skarbowe oraz zarządzanie ryzykiem płynności są scentralizowane bądź zdecentralizowane,
  - funkcjonowania w ramach zrzeczenia,
  - rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku,
  - wymogi dotyczące dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku,
  - normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności banków obowiązujące w danej jurysdykcji,
  - lukę płynności zawierającą kilka najbliższych przedziałów dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz otrzymane na tej podstawie skumulowane luki płynności,
  - w przypadku zrzeszonych banków spółdzielczych oraz banku zrzeszającego, dodatkowe zabezpieczenie płynności w ramach zrzeczenia,
  - aspekty ryzyka płynności, na które Bank jest narażony i które monitoruje,
  - dywersyfikację źródeł finansowania Banku,
  - inne techniki wykorzystywane do ograniczania ryzyka płynności,
  - pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynnościowej i ryzyka płynności, łącznie z dodatkowymi wskaźnikami, dla których Bank nie ujawnia danych,
  - wyjaśnienie, w jaki sposób ryzyko płynności rynku (produktu) jest odzwierciedlone w systemie zarządzania płynnością płatniczą Banku,
  - wyjaśnienie, jak są wykorzystywane testy warunków skrajnych,
  - opis modelowanych scenariuszy testów warunków skrajnych,
  - wskazanie, czy i w jakim stopniu plan awaryjny płynności uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych,
  - politykę Banku w zakresie utrzymywania rezerw płynności,
  - ograniczenia regulacyjne w zakresie transferu płynności w obrębie jednostek grupy lub, w przypadku zrzeszonych banków spółdzielczych i banku zrzeszającego, w obrębie zrzeczenia,
  - częstotliwość i rodzaj wewnętrznej sprawozdawczości w zakresie płynności (Instrukcja SIZ),
- n) informacje wymagane przez Zasady Ładu Korporacyjnego:
- politykę zarządzania ładem korporacyjnym,
  - oświadczenie Zarządu w/s stosowania w Banku Zasad Ładu Korporacyjnego,
  - podstawową strukturę organizacyjną,
  - politykę informacyjną,
  - wyniki oceny stosowania ładu korporacyjnego przeprowadzonej przez Radę Nadzorczą Banku,
- o) dodatkowe informacje wymagane przez Rozporządzenie 2019/876 UE:
- zasady oceny odpowiedniości członków Zarządu i Rady Nadzorczej (Regulamin działania Zarządu, Regulamin działania Rady Nadzorczej) zawierające politykę rekrutacji dotyczącą wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej oraz strategię w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego,
  - utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły, Regulamin Komitetu Kredytowego oraz pozostałych Komitetów działających w Banku,
  - bufony kapitałowe (art. 440),
  - wskaźnik dźwigni finansowej (art. 451).
- p) inne informacje dotyczące działalności Banku uregulowanych Uchwałą KNF.

§ 4.

1. Na podstawie art. 111 a ust. 2 Ustawy prawo bankowe, Bank nie ogłasza:
  - a) informacji, których pominięcie lub zniekształcenie nie może zmienić oceny lub decyzji osoby wykorzystującej takie informacje przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, albo wpłynąć na taką ocenę lub decyzję (informacje nieistotne),
  - b) informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku właściwym w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów,
  - c) informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.
2. W przypadku, o którym mowa w pkt b lub c, Bank ogłasza przyczyny odstąpienia od ogłoszenia informacji oraz ujawnia ogólne dane z tego zakresu, o ile nie są to informacje, o których mowa w pkt b i c.
3. Informacje podlegające ogłoszeniu opracowywane są na podstawie danych Banku zweryfikowanych przez biegłego rewidenta.

§ 5.

Pełny zakres informacji o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczący adekwatności kapitałowej oraz informacji podlegających ogłaszaniu Bank ujawnia z częstotliwością roczną, tj. w terminie publikacji sprawozdania finansowego.

§ 6.

1. Pełny zakres informacji ogłaszany jest w formie elektronicznej, na stronie Banku: www.bsbielsk.pl.
2. Informacja publikowana jest w języku polskim.
3. Wszelkie dane ilościowe prezentowane mogą być w tysiącach złotych bez miejsc po przecinku lub w pełnych złotych z dokładnością do jednego grosza.
4. Bank w okresach rocznych ocenia, czy ogłaszane informacje są wystarczające z uwagi na profil ryzyka i w przypadku oceny negatywnej ogłasza niezbędne informacje dodatkowe.

§ 7.

1. Informacja, o której mowa w § 6 ust. 1 przed jej podaniem do publicznej wiadomości zatwierdzana jest przez Zarząd Banku.
2. Informacje pochodzące ze sprawozdania finansowego podlegają procedurze weryfikacyjnej podczas badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta.
3. Informacje, które nie są objęte badaniem sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, podlegają weryfikacji zgodnie z procedurami obowiązującymi w Banku.
4. Zakres ujawnianych informacji może ulec zmianie w przypadku:
  - a) zmiany strategii Banku,
  - b) zmiany profilu ryzyka,
  - c) zmiany metod wyliczania wymogów kapitałowych,
  - d) zmiany Rozporządzeń,
  - e) innych istotnych zdarzeń lub zmian przepisów prawa.

L. Polityka bezpieczeństwa informacji

§ 1.

Podstawą budowy systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji w Banku są najlepsze praktyki w zakresie bezpieczeństwa informacji wynikające z normy ISO/IEC 27001:2005 (PN-ISO/IEC 27001:2007 oraz standardów branżowych dotyczących sektora bankowego, w szczególności rekomendacji wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego (Rekomendacja D i M).

§ 2.

1. Zasady ochrony informacji prawnie chronionych w Banku określa procedura postępowania z informacjami stanowiącymi tajemnice w Banku.
2. Zasady zarządzania systemami teleinformatycznym w Banku określa procedura bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych w Banku.
3. Zasady przetwarzania danych osobowych w Banku określa procedura ochrony danych osobowych oraz procedura zarządzania systemami teleinformatycznymi.

§ 3.

1. Zarząd Banku świadomy odpowiedzialności za zapewnienie bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w Banku deklaruje gotowość budowy kompleksowego systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji oraz wsparcie wszelkich działań mających na celu ochronę zasobów informacyjnych Banku.
2. Polityka zobowiązuje kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Banku do zapewnienia właściwych warunków organizacyjno-technicznych przetwarzania informacji w podległych jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku oraz do bieżącego nadzoru nad przestrzeganiem obowiązujących w Banku zasad bezpieczeństwa przetwarzania informacji.
3. Administrator sieci/podmiot współpracujący zobowiązany jest do aktualizacji dokumentacji bezpieczeństwa (w tym polityki bezpieczeństwa, instrukcji i procedur wynikających z Polityki) oraz do wdrażania i utrzymywania właściwego poziomu bezpieczeństwa informacji wynikającego z tych uregulowań.
4. Administrator sieci/podmiot współpracujący zgodnie z SIZ składa sprawozdania dotyczące stanu bezpieczeństwa informacji w Banku.

§ 4.

1. Celem Polityki jest stworzenie podstaw organizacyjnych wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji w Banku oraz określenie podstawowych zasad i wymagań organizacyjno-technicznych i prawnych właściwej ochrony informacji stanowiących tajemnicę bankową, informacji prawnie chronionych i innych zasobów informacyjnych przetwarzanych w Banku, a w szczególności informacji wytwarzanych, przetwarzanych, przekazywanych i przechowywanych w systemach teleinformatycznych Banku.
2. Polityka odnosi się do wszelkich zasobów informacyjnych związanych z realizacją procesów biznesowych Banku, a w szczególności do systemów teleinformatycznych, systemów telekomunikacyjnych, systemów

łączności przewodowej oraz wszelkich zastosowań informatyki rozpatrywanych w kontekście struktury organizacyjnej, infrastruktury technicznej Banku oraz jego pracowników.

3. Polityka dotyczy wszystkich osób zatrudnionych w Banku, oraz osób, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, które przyjęły na siebie zobowiązanie dotyczące jej przestrzegania. Przedstawione w niniejszym dokumencie środki i metody ochrony informacji dotyczą wszelkich jej form zapisu, w tym informacji zapisanych na nośnikach elektronicznych, optycznych, magnetycznych i papierowych.

§ 5.

1. Bank świadcząc usługi bankowe dąży do zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa informacji zgodnie z najlepszymi praktykami wynikającymi z przepisów prawa, polskich norm i standardów branżowych dotyczących sektora bankowego.
2. Zarząd Banku realizując cel strategiczny wyznacza następujące cele bezpieczeństwa:
  - a) zapewnienie zgodności przetwarzania informacji z obowiązującymi przepisami prawa,
  - b) zapewnienie ciągłości realizacji procesów biznesowych,
  - c) zapewnienie ochrony pozytywnego wizerunku i reputacji Banku.
3. Zarząd Banku wspiera osiągnięcie tych celów i utrzymanie właściwego poziomu bezpieczeństwa informacji. Dobór środków i metod zabezpieczeń organizacyjno-technicznych i prawnych powinien uwzględniać wyniki analizy ryzyka oraz aspekt ekonomiczny ochrony informacji.
4. Realizacja celów niniejszej Polityki powinna odbywać się w poszanowaniu zasad społecznej odpowiedzialności i etyki biznesu dzięki zaangażowaniu wszystkich pracowników Banku i aktywnemu uczestnictwu w działaniach na rzecz wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji.

§ 6.

Informacje przetwarzane w Banku dzieli się w szczególności na informacje stanowiące:

- a) tajemnicę bankową,
- b) tajemnicę przedsiębiorstwa (Banku) w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- c) dane osobowe,
- d) inne informacje prawnie chronione.

§ 7.

Systemy teleinformatyczne eksploatowane w Banku podlegają klasyfikacji do określonej kategorii poziomu poufności, integralności i dostępności przetwarzanych informacji oraz wagi systemu dla ciągłości świadczenia usług bankowych, z uwzględnieniem wymagań określonych przepisami prawa oraz dysponentami zasobów.

§ 8.

Banku uznaje następujące kategorie systemów teleinformatycznych:

- a) **krytyczne** – systemy teleinformatyczne będące systemem bankowym, których chwilowa lub stała utrata funkcjonalności i dostępności może spowodować krytyczne skutki dla ciągłości funkcjonowania Banku,
- b) **główne** – systemy teleinformatyczne będące systemem bankowym, którego chwilowa lub stała utrata funkcjonalności i dostępności może spowodować istotne skutki dla ciągłości funkcjonowania Banku,
- c) **pomocnicze** – systemy teleinformatyczne, których chwilowa lub stała utrata funkcjonalności i dostępności nie spowoduje istotnych skutków dla ciągłości funkcjonowania Banku.

§ 9.

1. Podstawowe zagrożenia dla poprawnego funkcjonowania systemów teleinformatycznych mogą wynikać z awaryjności sprzętu komputerowego, oprogramowania, czynnika ludzkiego oraz zdarzeń losowych.
2. Analiza ryzyka obejmuje analizę zagrożeń, analizę podatności, analizę skutków wystąpienia zagrożeń oraz analizę istniejących zabezpieczeń i jest realizowany w ramach procesu samooceny ryzyka w Banku. Wyniki analiz stanowią podstawę wyboru odpowiednich zabezpieczeń dla systemów teleinformatycznych eksploatowanych w Banku.

§ 10.

1. Za standard wewnętrzny Banku przyjmuje się poziom ochrony:
  - a) podstawowy dla systemów pomocniczych,
  - b) podwyższony dla systemów głównych,
  - c) wysoki dla systemów krytycznych.
2. Za przestrzeganie ochrony informacji przetwarzanych w systemach teleinformatycznych Banku odpowiedzialni są kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

§ 11.

Użytkownicy systemów teleinformatycznych odpowiadają za ochronę informacji przetwarzanych w systemie zgodnie z indywidualnym zakresem obowiązków, nadanymi uprawnieniami i zakresem odpowiedzialności wynikającym z zajmowanego stanowiska, ponadto zobowiązani są do przestrzegania przepisów prawa i przepisów wewnętrznych Banku, dbałości o zachowanie bezpieczeństwa informacji, do których posiadają dostęp oraz zgłaszanie do bezpośredniego przełożonego przypadków naruszenia bezpieczeństwa informacji.

§ 12.

1. Eksploatacja systemów teleinformatycznych obejmuje działania związane z użytkowaniem systemu oraz okresowym testowaniem i kontrolą zaimplementowanych mechanizmów bezpieczeństwa.
2. Utrzymanie systemów teleinformatycznych obejmuje działania z zakresu analizy ryzyk związanych z funkcjonowaniem systemu teleinformatycznego, instalację, konfigurację, serwisowanie oraz administrację zasobami sprzętowymi i oprogramowaniem wchodzącym w skład systemu teleinformatycznego z uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa.

§ 13.

Bank przeprowadza testy systemów teleinformatycznych (z wykorzystaniem danych testowych). Warunkiem wdrożenia systemu teleinformatycznego jest uzyskanie świadectwa dopuszczenia systemu teleinformatycznego do eksploatacji, przy czym rozpoczęcie eksploatacji systemu teleinformatycznego wymaga decyzji nadzorującego członka Zarządu.

§ 14.

1. W zakresie rozwoju systemów teleinformatycznych przewiduje się wdrażanie nowych lub modernizację aktualnie eksploatowanych systemów teleinformatycznych, a w szczególności zmiany architektury systemów lub ich funkcjonalności.
2. Rozwój systemów teleinformatycznych obejmuje w szczególności następujące działania takie jak:
  - a) określenie kategorii systemu teleinformatycznego,
  - b) analizę wymagań biznesowych,
  - c) analizę ryzyk związanych z wdrożeniem nowego systemu teleinformatycznego lub jego modernizacji,
  - d) projektowanie architektury i funkcjonalności systemów teleinformatycznych z uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa,
  - e) implementację mechanizmów bezpieczeństwa zgodnych z wymaganiami biznesowymi oraz wynikami analizy ryzyka,
  - f) testowanie systemu teleinformatycznego przed jego wdrożeniem do eksploatacji,
  - g) opracowanie dokumentacji bezpieczeństwa dla systemu teleinformatycznego,
  - h) przeszkolenie użytkowników systemu teleinformatycznego.

§ 15.

4. Systemy teleinformatyczne, które przestały być używane, wycofuje się z eksploatacji na podstawie pisemnego wniosku dysponenta zasobu, za zgodą członka Zarządu nadzorującego merytorycznie dany pion organizacyjny.
5. Wycofanie systemu teleinformatycznego z eksploatacji przeprowadza się z uwzględnieniem wymogów właściwych procedur bezpieczeństwa.

§ 16.

1. Dostęp do informacji i systemów teleinformatycznych eksploatowanych w Banku przyznaje się zgodnie z zasadą wiedzy koniecznej, jedynie na czas i w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań na rzecz Banku.
2. Uzyskanie dostępu do systemów teleinformatycznych przez pracowników Banku oraz osoby, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, następuje wyłącznie na wniosek kierownika jednostki lub komórki organizacyjnej (wniosek powinien zawierać co najmniej dane przyszłego użytkownika, nazwę systemu teleinformatycznego, zakres uprawnień, czas, na który dostęp ma być przyznany oraz uzasadnienie).
3. Zasady dostępu dla administratorów systemu i administratora bezpieczeństwa systemów określa Administrator sieci/podmiot współpracujący. Zasady podlegają akceptacji przez nadzorującego członka Zarządu Banku.

§ 17.

1. Dostęp do systemów teleinformatycznych musi być zabezpieczony z wykorzystaniem obowiązujących w Banku mechanizmów bezpieczeństwa w postaci rozwiązań organizacyjno-technicznych i prawnych uwzględniających kategorię systemu oraz wrażliwość informacji przetwarzanych w systemie.
2. Mechanizmy bezpieczeństwa muszą zapewniać rozliczalność, w stopniu uwzględniającym kategorię systemu oraz wymagania wynikające z przepisów prawa i przepisów wewnętrznych Banku. W szczególności każdemu użytkownikowi systemu teleinformatycznego musi być przydzielony niepowtarzalny identyfikator.

§ 18.

Prawa dostępu do systemów teleinformatycznych oraz ich zakres dla pracowników Banku i osób, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności podlegają okresowej weryfikacji przez IOD w porozumieniu z dysponentami zasobów i Administratorem sieci / podmiotem współpracującym.

§ 19.

1. Konta techniczne systemu teleinformatycznego mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów, do których zostały utworzone (w szczególności zabrania się używania kont technicznych do wykonywania bieżących czynności administracyjnych związanych z użytkowaniem lub obsługą systemu).

2. Administrator Sieci/podmiot współpracujący nadzoruje proces zakładania i wykorzystywania kont administracyjnych i kont technicznych oraz prowadzi ich ewidencję.
3. Konta administracyjne i konta techniczne podlegają okresowej weryfikacji przez administratora bezpieczeństwa systemów i są blokowane niezwłocznie po ustaniu potrzeby ich wykorzystywania.
4. Dostęp do zasobów teleinformatycznych oraz działania wykonywane z kont użytkowników, kont administratorów systemu, jak i kont technicznych podlegają monitoringowi w stopniu uwzględniającym poziom uprawnień przypisany do tych kont oraz kategorię systemu, w szczególności monitoringowi podlegają działania, których wykonanie jest krytyczne dla bezpieczeństwa systemu i bezpieczeństwa przetwarzanych informacji.

§ 20.

Dostęp do poczty elektronicznej i do przeglądania publicznej sieci Internet jest realizowany pracownikom Banku i osobom, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, przez IOD na zasadach określonych w Instrukcji bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.

§ 21.

Zasady fizycznego dostępu do pomieszczeń, w których zlokalizowane są zasoby teleinformatyczne, oraz pomieszczeń przeznaczonych do obsługi informatycznej określa nadzorujący członek Zarządu Banku.

§ 22.

1. Sprzęt teleinformatyczny i oprogramowanie eksploatowane w Banku podlega właściwej ochronie, przy czym zarówno sprzęt teleinformatyczny jak i oprogramowanie wykorzystywane w systemach teleinformatycznych muszą być zgodne z przepisami i standardami obowiązującymi w Banku. Ponadto sprzęt wchodzący w skład systemów teleinformatycznych musi być objęty odpowiednią ochroną fizyczną.
2. Standard sprzętu i oprogramowania powinien być zgodny z wymaganiami biznesowymi, uwzględniać opłacalność ekonomiczną oraz wymagania w zakresie bezpieczeństwa, natomiast odstępstwa od obowiązujących w Banku standardów wymagają zgody nadzorującego członka Zarządu Banku.

§ 23.

System teleinformatyczny może składać się wyłącznie z przetestowanego, formalnie dopuszczonego do eksploatacji sprzętu i oprogramowania.

§ 24.

1. Sprzęt i oprogramowanie są eksploatowane, serwisowane i wycofywane z eksploatacji z zachowaniem właściwych procedur bezpieczeństwa.
2. Wszelkie działania związane z utrzymaniem i eksploatacją systemu teleinformatycznego mogą być podejmowane wyłącznie przez upoważniony, wykwalifikowany personel Banku lub upoważnione osoby, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności.
3. Oprogramowanie instalowane w systemach teleinformatycznych musi być legalne, a korzystanie musi być realizowane z poszanowaniem praw własności intelektualnej, w szczególności zgodnie z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

§ 25.

1. Komputery i inne urządzenia przenośne muszą być zabezpieczone w sposób zapewniający ich właściwą ochronę.
2. Osoby korzystające z urządzeń przenośnych muszą być świadome zagrożeń i zobowiązane są do zachowania należytej staranności w celu zapewnienia ich bezpieczeństwa.
3. Zabrania się używania komputerów i urządzeń przenośnych zawierających informacje wrażliwe bez zapewnienia ich właściwej ochrony poprzez zastosowanie obowiązujących środków organizacyjno-technicznych i prawnych.

§ 26.

1. Wszystkie nośniki informacji podlegają właściwej ochronie stosownie do wrażliwości informacji, na wszystkich etapach ich używania, od momentu zapisu informacji, aż do momentu wycofywania z użycia lub fizycznego zniszczenia, a za zapewnienie właściwej ochrony nośników informacji odpowiada ich użytkownik.
2. Osoby korzystające z nośników informacji powinny być świadome zagrożeń i zobowiązane są do zachowania należytej staranności poprzez zastosowanie obowiązujących środków organizacyjno-technicznych i prawnych.
3. W przypadku wycofywania z użycia nośników informacji zawierających dane wrażliwe, na osobie, której nośnik przekazano do używania spoczywa obowiązek trwałego usunięcia zapisanych informacji, zgodnie ze standardami obowiązującymi w Banku.

§ 27.

Bank określa niezbędne środki organizacyjno-techniczne i prawne dotyczące zabezpieczenia fizycznego zasobów teleinformatycznych, a w szczególności zasady kontroli dostępu osób do pomieszczeń, w których przetwarza się

informacje wrażliwe w systemach teleinformatycznych eksploatowanych w Banku, a także warunki środowiskowe eksploatacji systemów teleinformatycznych.

§ 28.

1. Celem ograniczenia ryzyka błędu ludzkiego, kradzieży, oszustwa lub niewłaściwego używania zasobów teleinformatycznych przez pracowników Banku wprowadza się procedury wewnętrzne w zakresie bezpieczeństwa osobowego, z którymi każdy pracownik Banku powinien zostać zapoznany przez bezpośredniego przełożonego oraz złożyć stosowne zobowiązanie.
2. Warunki zatrudnienia pracownika na danym stanowisku powinny określać zakres jego odpowiedzialności za bezpieczeństwo informacji, ponadto każdy użytkownik systemu teleinformatycznego powinien zostać przeszkolony z zakresu obsługi systemu teleinformatycznego.
3. Celem zminimalizowania ryzyka związanego z zagrożeniami bezpieczeństwa informacji, a także podniesieniem świadomości użytkowników Bank realizuje proces kształcenia użytkowników w zakresie procedur bezpieczeństwa informacji oraz właściwego używania zasobów teleinformatycznych.

§ 29.

1. W okresach trzyletnich Bank dokonuje audytu lub kontroli systemów teleinformatycznych - czynności przeglądu i weryfikacji zasad eksploatacji systemów teleinformatycznych, w tym spełnienie wymagań bezpieczeństwa w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami prawa i z przepisami wewnętrznymi Banku. Sprawdzeniu podlegają procedury bezpieczeństwa informacji oraz mechanizmy bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych.
2. Audyt lub kontrola systemów teleinformatycznych mogą być również wykonane w ramach kontroli instytucjonalnej zleconej bankowi zrzeczającemu.

§ 30.

1. Celem zarządzania incydentami bezpieczeństwa w Banku jest minimalizacja ryzyka wystąpienia podobnych incydentów w przyszłości.
2. Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do niezwłocznego zgłaszania wszelkich incydentów bezpieczeństwa do IOD oraz do powiadamiania bezpośredniego przełożonego, który we współdziałaniu z Administratorem Sieci prowadzi działania wyjaśniające związane z incydentami bezpieczeństwa.

§ 31.

1. Celem zapewnienia ciągłości działania usług bankowych oraz niezakłóconej pracy systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do ich świadczenia, opracowuje się plany zarządzania ciągłością działania dla krytycznych i głównych systemów teleinformatycznych eksploatowanych w Banku, które akceptuje członek Zarządu Banku nadzorującego pion ryzyka.
2. Opracowywane plany zarządzania ciągłością działania systemów teleinformatycznych obejmują zagadnienia takie jak warunki uruchomienia planów, procedury awaryjne, harmonogramy testowania planów, szkolenia osób odpowiedzialnych za poszczególne procedury awaryjne oraz obowiązki i odpowiedzialność poszczególnych osób za wykonanie elementów planów.
3. Plany ciągłości działania podlegają testom co najmniej raz w roku.

§ 32.

Wszyscy pracownicy Banku pełnią w systemie zarządzania bezpieczeństwem informacji określone role i zobowiązani są do zapewnienia właściwej ochrony zasobów informacyjnych.

§ 33.

Za bezpieczeństwo informacji przetwarzanych w Banku odpowiadają dysponenci zasobów, w zakresie wynikającym z Regulaminu organizacyjnego Banku, Administrator sieci/podmiot współpracujący, w zakresie zarządzania zasobami teleinformatycznymi, w tym za bezpieczną eksploatację systemów teleinformatycznych, IOD w zakresie wdrażania systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji i za jego utrzymanie, wszyscy pracownicy Banku, w zakresie wynikającym z zajmowanego stanowiska, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności z tym związanej.

§ 34.

Za zapoznanie wszystkich pracowników Banku oraz osób, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, odpowiedzialni są kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych.

M. Polityka wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

§ 1.

Celem opracowania i wdrożenia Polityki wynagradzania w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim zwanej dalej „Polityką” jest:

- 1) Zdefiniowanie ogólnych zasad wynagradzania w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, zwanym dalej Bankiem,

- 2) określenie zasad ustalania zmiennych składników wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, zgodnie z zasadami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 08 czerwca 2021 r. oraz Rekomendacji Z Komisji Nadzoru Finansowego.
- 3) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez radę nadzorczą skłonność do ryzyka,
- 4) wspieranie realizacji strategii działalności oraz ograniczanie konfliktu interesów,

§ 2.

Zapisy niniejszej Polityki obejmują:

1. Ogólne zasady wynagradzania w Banku,
2. Definicję kryteriów uznawania stanowisk za istotne,
3. Stałe składniki wynagradzania, rozumiane jako:
  - 1) wynagrodzenie zasadnicze,
  - 2) nagrody jubileuszowe.
4. Zmienne składniki wynagradzania, rozumiane jako premia uznaniowa.
5. Zasady przyznawania i wypłacania zmiennych składników wynagradzania.
6. Zasady ustalania wskaźnika relacji średniego wynagrodzenia członków Zarządu do średniego wynagradzania pracowników.

§ 3.

1. Wynagrodzenia w Banku obejmują wypłatę stałych i zmiennych składników wynagradzania.
2. Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zebranie Przedstawicieli, zgodnie ze Statutem Banku.
3. Wynagrodzenia dla członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza – szczegółowe zasady wynagradzania członków Zarządu są określone w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Regulaminie wynagradzania członków Zarządu.
4. Wynagrodzenia dla pracowników ustala Zarząd – szczegółowe zasady wynagradzania pracowników są określone w zatwierdzonym przez Zarząd Regulaminie wynagradzania pracowników.
5. Zasady wynagradzania w Banku są neutralne pod względem płci.
6. Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

§ 4.

1. Bank przeprowadza co najmniej raz w roku weryfikację stanowisk, występujących w Banku oraz określa krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na jego profil ryzyka na podstawie zapisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/923.
2. Osoby na stanowiskach istotnych identyfikuje się w oparciu o dwa kryteria oceny:
  - 1) Kryterium jakościowe:
    - a) Pracownicy, (którzy) pełnią obowiązki kierownicze mogący podejmować strategiczne lub inne decyzje o zasadniczym znaczeniu, które mają wpływ na działalność gospodarczą lub stosowane ramy kontroli.
    - b) pracownik pełni obowiązki kierownicze w odniesieniu do jakiegokolwiek z kategorii ryzyka określonych w art. 79–87 dyrektywy 2013/36/UE (kredytowe, rezydualne, koncentracji, rynkowe, stopy procentowej, operacyjne, płynności, nadmiernej dźwigni finansowej),
    - c) odnośnie do ekspozycji na ryzyko kredytowe i kontrahenta kwoty nominalnej na transakcję, która to kwota stanowi 0,5% kapitału podstawowego Tier I instytucji i wynosi co najmniej 5 mln EUR, pracownik ma uprawnienia do podejmowania, zatwierdzania lub wetowania decyzji w sprawie takiej ekspozycji na ryzyko kredytowe;
    - d) pracownik jest kierownikiem grupy pracowników, którzy mają indywidualne uprawnienia do zobowiązania danej instytucji do przeprowadzania transakcji w wysokości o której mowa w li. c,
    - e) pracownik posiada uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie nowych produktów bankowych.
  - 2) Kryterium ilościowe - pracownik ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji, jeżeli pracownikowi, przyznano w poprzednim roku obrachunkowym lub za poprzedni rok obrachunkowy łączne wynagrodzenie równe co najmniej 750 000 EUR.
3. Do stanowisk istotnych o których mowa w § 24 Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 08.06.2021 r. oraz w Rozporządzeniu 923/2021 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w Banku zalicza się:
  - 1) Członków Rady Nadzorczej,
  - 2) Członków Zarządu.
  - 3) Z uwagi na fakt, że żaden z pracowników Banku nie posiada kompetencji decyzyjnych przekraczających 5 mln EUR oraz Bank nie posiada jednostek istotnych w rozumieniu Rozporządzenia 575/2013 PE, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk.

§ 5.

Do składników wynagradzania zalicza się:

	<u>Stale składniki</u>	<u>Zmienne składniki</u>
--	------------------------	--------------------------

Członkowie Rady Nadzorczej	Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu oraz za udział w szkoleniach, których koszt ponosi Bank	
Członkowie Zarządu	Składniki stałe wymienione w § 2 ust. 3	Premia uznaniowa

§ 6.

1. Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zgromadzenie Przedstawicieli.
2. Rada Nadzorcza otrzymuje wynagrodzenie ryczałtowe za udział w posiedzeniu.
3. Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza.

§ 7.

1. Łączna kwota wypłaconych zmiennych składników wynagradzania osobom zajmującym stanowiska istotne w Banku za dany rok nie może spowodować obniżenia wyniku finansowego do poziomu, który nie zapewni realnego przyrostu funduszy własnych Banku oraz budowy bezpiecznej bazy kapitałowej.
2. Stosując zasadę proporcjonalności Bank wypłaca całość premii uznaniowej po przyznaniu, z uwzględnieniem ust. 3.
3. Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 100% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne, a wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników.

§ 8.

1. Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w terminie oceny wykonania planu ekonomiczno - finansowego w oparciu o kryterium ilościowe oraz jakościowe.
2. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki Banku osiągnięte w ostatnich trzech latach oraz w ocenianym kwartale (kryterium ilościowe) w odniesieniu do założeń planu ekonomiczno-finansowego:
  - 1) Wskaźnik ozerwowania portfela kredytowego,
  - 2) Wskaźnik jakości portfela kredytowego (NPL),
  - 3) łączny współczynnik kapitałowy,
  - 4) wskaźnik płynności LCR.
3. Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych w ust. 2 wskaźników w odniesieniu do zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą planu ekonomiczno - finansowego Banku w poszczególnych latach i w danym kwartale podlegającym ocenie. Zmienne składniki są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat oraz w ocenianym kwartale plan w zakresie wskaźników wymienionych w ust. 2 był zrealizowany co najmniej w 80% lub średnia z ostatnich trzech lat nie spada poniżej limitu 80%.
4. Kryteria jakościowe oceny członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to:
  - 1) Pozytywna ocena rękojmi należytego wykonania obowiązków, zgodnie z art. 22aa ustawy Prawo bankowe – ocena dwuletnia. Ocena odpowiedniości zachowuje ważność przez okres dwóch lat od daty jej przeprowadzenia.
  - 2) Ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną – ocena kwartalna.
5. W przypadku zagrożenia nie spełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się.

§ 9.

Bank ma możliwość wstrzymania, ograniczenia, odmowy wypłaty lub realizacji zmiennych składników wynagrodzenia w szczególności w sytuacji, w której dana osoba, o której mowa w §3 niniejszej Polityki:

- 1) uczestniczyła w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku, lub była odpowiedzialna za takie działania,
- 2) nie spełniła odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

§ 10.

1. Co najmniej raz w roku Rada Nadzorcza Banku weryfikuje i ustala na kolejny rok kalendarzowy maksymalny stosunek średniego całkowitego wynagrodzenia brutto członków zarządu w okresie rocznym do średniego całkowitego wynagrodzenia brutto pozostałych pracowników banku w okresie rocznym.
2. Propozycję wysokości wskaźnika przygotowuje Zarząd w oparciu o analizę planowanych kosztów wynagrodzeń na kolejny rok kalendarzowy.
3. Na podstawie ww. analizy ustala się wysokość ww. wskaźnika na poziomie **3,00%**.
4. Wysokość wskaźnika o którym mowa w ust.1 podlega publikacji, zgodnie z Polityką informacyjną Banku.

§ 11.

1. Niniejsza Polityka podlega zatwierdzeniu i weryfikacji co najmniej raz w roku, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej przez Radę Nadzorczą Banku.
2. Weryfikacja o której mowa w ust. 1 obejmuje min.:
  - 1) zgodność z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,
  - 2) weryfikację stanowisk istotnych,
  - 3) przyjęte zasady przyznawania i wypłaty stałych i zmiennych składników wynagradzania.

3. Niniejsza Polityka oraz jej realizacja podlega ocenie przez Radę Nadzorczą na podstawie przeprowadzonej weryfikacji. Ocena jest przekazywana Zebraniu Przedstawicieli w ramach Sprawozdania Rady Nadzorczej.

N. Polityka kontroli wewnętrznej

§ 1.

Głównym celem polityki kontroli wewnętrznej Banku jest zabezpieczenie właściwej częstości i jakości kontroli w obszarze bezpieczeństwa kredytowego oraz na dostosowanie systemu kontroli wewnętrznej do wymogów Rekomendacji H KNF.

§ 2.

Polityka Banku przewiduje funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej obejmującego:

- a) mechanizmy kontroli ryzyka:
  - mechanizmy identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyk,
  - limity wewnętrzne,
  - podziały zadań i czynności operacyjnych określone w regulaminie organizacyjnym,
  - zasady współpracy komórek,
  - System Informacji Zarządczej,
- b) badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi:
  - systemowa okresowa lustracja Banku,
  - weryfikacja bieżąca,
  - testowanie,
- c) testowanie prowadzone przez wyspecjalizowane służby Departamentu Zgodności Banku Zrzeszającego na zlecenie Zarządu Banku,
- d) audyt wewnętrzny prowadzony przez wyspecjalizowane służby systemu ochrony instytucjonalnej.

§ 3.

Zakłada się uwzględnianie negatywnych wniosków, nieprawidłowości i uchybień stwierdzonych w toku kontroli oraz potrzebę doskonalenia systemu kontroli.

O. Polityka outsourcingu

§ 1.

1. Polityka outsourcingu, zwana dalej „Polityką”, określa kluczowe zasady zarządzania outsourcingiem czynności bankowych i ryzykiem tego outsourcingu obowiązujące w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, zwanym dalej „Bankiem”.
2. Procesy i działania powierzone przez Bank do wykonywania przez podmioty zewnętrzne na podstawie umów o charakterze outsourcingu w rozumieniu zapisów Prawa bankowego oraz Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi ustalane są w taki sposób, aby przyczyniały się do realizacji niniejszej Polityki. Polityka ma zastosowanie we wszystkich obszarach i rodzajach działalności Banku.

§ 2.

Niniejsza Polityka stanowi wykonanie postanowień:

- 1) Ustawy Prawo Bankowe z dnia 29.08.1997 r., zwanej dalej Prawem bankowym;
- 2) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE;
- 3) Ustawy z dnia 10 maja 2018r. o ochronie danych osobowych;
- 4) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
- 5) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;
- 6) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy;
- 7) Rekomendacji M, dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach;
- 8) Wytycznych EBA w sprawie outsourcingu z dnia 25 lutego 2019 r.,
- 9) Rekomendacji Z, dotyczącej ładu wewnętrznego w bankach,
- 10) Komunikat Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego dotyczący przetwarzania przez podmioty nadzorowane informacji w chmurze obliczeniowej publicznej lub hybrydowej z dnia 23 stycznia 2020 roku.

§ 3.

1. Użyte w niniejszej Polityce określenia oznaczają:
  - 1) **Bank** – Bank Spółdzielczy w Bielsku Podlaskim;
  - 2) **Bank Zrzeszający** – Bank Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna;

- 3) **czynności/funkcje** – na potrzeby niniejszej Polityki, każdy proces, usługa lub zadanie wykonywane przez Bank, w szczególności:
    - a) **czynności bankowe** – na potrzeby niniejszej Polityki:
      - czynności, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2 oraz w art. 6 ust. 1 Prawa bankowego, wykonywane przez Bank w zakresie posiadanego zezwolenia na prowadzenie działalności;
      - czynności faktyczne związane z działalnością bankową, które można uznać za czynności cząstkowe (składowe) czynności wskazanych w tiret pierwszym lub bez których podjęcia nie jest możliwe należyte wykonanie umowy mającej za przedmiot dokonanie czynności wymienionych w art. 5 ust. 1 i 2 lub w art. 6 ust. 1 Prawa bankowego,
    - b) **czynności służące realizacji głównego świadczenia wynikającego z umowy outsourcingu** – czynności o charakterze pomocniczym, wspierającym w stosunku do świadczenia głównego, które podmiot zewnętrzny może powierzyć innemu podmiotowi zewnętrznemu w ramach umowy podoutsourcingu **czynności bankowe** – na potrzeby niniejszej Polityki, czynności, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2 oraz w art. 6 ust. 1 Prawa bankowego, realizowane przez Bank w zakresie posiadanego zezwolenia na prowadzenie działalności;
  - 4) **jednostka koordynująca** – komórka organizacyjna Banku wskazana przez Zarząd Banku, merytorycznie odpowiedzialna za monitorowanie czynności stanowiących przedmiot umowy ;
  - 5) **outsourcing** – powierzenie przez Bank podmiotowi zewnętrznemu czynności, które w przeciwnym razie byłoby realizowane samodzielnie przez Bank, w tym powierzenie wykonywania czynności w rozumieniu art. 6a – 6d Prawa bankowego;
  - 6) **podmiot zewnętrzny** – przedsiębiorca lub przedsiębiorca zagraniczny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, w tym banki krajowe, instytucje kredytowe i banki zagraniczne, z którym Bank zawarł/ ma zamiar zawrzeć umowę outsourcingu lub z którym została zawarta/ma zostać zawarta umowa podoutsourcingu;
  - 7) **podoutsourcing** – dalsze powierzenie przez podmiot zewnętrzny innemu podmiotowi zewnętrznemu wykonywania, określonych w umowie outsourcingu zawartej z Bankiem, czynności pomocniczych służących realizacji głównego świadczenia;
  - 8) **ryzyko outsourcingu** – ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na działalność Banku, w tym w szczególności na realizowane przez Bank czynności bankowe oraz bezpieczeństwo funkcjonowania Banku;
  - 9) **umowa** – umowa zawarta przez Bank z podmiotem zewnętrznym na powierzenie wykonywania czynności bankowych, lub czynności faktycznych związanych z działalnością bankową;
  - 10) **usługa** – odpłatna czynność powierzona do wykonania na podstawie umowy outsourcingu lub umowy podoutsourcingu, wykonywana stale lub okresowo na rzecz Banku przez podmiot zewnętrzny.
2. Pojęcie „funkcja krytyczna lub istotna”, „insourcer”, „podinsourcer”, „exit plan” zostały zdefiniowane w Instrukcji outsourcingu.

§ 4.

1. Bank identyfikuje i zarządza ryzykiem związanym z korzystaniem z usług podmiotów zewnętrznych na zasadach określonych w niniejszej Polityce.
3. Bank identyfikuje zagrożenia, na które jest narażony w związku z zamiarem powierzenia wykonywania czynności bankowych podmiotom zewnętrznym.
4. Za najistotniejsze rodzaje ryzyka, na które narażony jest Bank, w związku z powierzeniem wykonywania czynności bankowych uznaje się:
  - 1) ryzyko strategiczne – wynikające z tego, że działalność podmiotu zewnętrznego wykonującego czynności na rzecz Banku może być sprzeczna z celami strategicznymi Banku, brakiem wdrożenia odpowiedniego nadzoru nad podmiotem zewnętrznym, niewystarczającą wiedzą do skutecznego nadzorowania prawidłowego wykonywania powierzonych czynności;
  - 2) ryzyko reputacji – związane z niskim poziomem świadczonych usług, utratą wizerunku przez Bank na skutek niewłaściwego świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny;
  - 3) ryzyko braku zgodności – wynikające z działania podmiotu zewnętrznego niezgodnie z przepisami prawa, standardami rynkowymi, rekomendacjami nadzorczymi lub związane z wystąpieniem konfliktu interesów w związku z zawieraniem umów outsourcingu;
  - 4) ryzyko operacyjne – ryzyko poniesienia straty przez Bank, wynikającej m.in. z niewykonania lub nieprawidłowego wykonania czynności przez podmiot zewnętrzny, niepowodzenia w działaniu technologii i systemów IT wykorzystywanych przez podmiot zewnętrzny, nieprawidłowego ukształtowania stosunków prawnych z podmiotem zewnętrznym lub błędów, oszustw, nadużyć popełnianych przez podmiot zewnętrzny;
  - 5) ryzyko finansowe – nieprzewidziane wydatki wynikające ze współpracy z podmiotem zewnętrznym, utrata przychodów na skutek działań podmiotu zewnętrznego (np. w wyniku utraty reputacji przez Bank);
  - 6) ryzyko związane z nadmiernym zaufaniem lub brakiem strategii wyjścia – wynikające z nadmiernego zaufania jednemu kontrahentowi, utraty zasobów i umiejętności niezbędnych do ponownego przyjęcia

- na siebie obowiązków będących przedmiotem outsourcingu, braku rozwiązania alternatywnego na wypadek zaprzestania lub niewłaściwego świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny;
- 7) ryzyko związane z lokalizacją podmiotu zewnętrznego – wynikające z konieczności przyjęcia na siebie części ryzyka podmiotu zewnętrznego i państwa, w którym prowadzi on działalność, bardziej złożone planowanie ciągłości biznesowej, ryzyko związane z interpretacją umowy outsourcingu;
  - 8) ryzyko podoutsourcingu – zagrożenia związane z podzlecaniem czynności przez insoucerów Banku, np. związane ze zdolnością Banku do skutecznego nadzoru nad podinsourcerem;
  - 9) ryzyko braku dostępu – związane z utrudnianiem Bankowi przez podmiot zewnętrzny dostępu do informacji, które są niezbędne do wykonywania przez Bank nadzoru nad wykonywaniem umowy lub powinny trafić do nadzoru bankowego;
  - 10) ryzyko koncentracji outsourcingu – zagrożenia wynikające z zawarcia umowy z podmiotem zewnętrznym o dominującej pozycji na rynku, którego nie jest łatwo zastąpić lub z zawarcia kilku umów z tym samym podmiotem zewnętrznym lub podmiotami blisko ze sobą powiązanymi.

§ 5.

Celem Banku w zakresie zarządzania outsourcingiem jest:

- 1) zapewnienie zgodności działań Banku z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie outsourcingu czynności bankowych;
- 2) wspieranie strategii Banku m.in. poprzez umożliwienie dostępu do najnowszych rozwiązań funkcjonujących na rynku zapewniających możliwość świadczenia dla klientów usług najwyższej jakości, innowacyjnych przy zachowaniu synergii kosztowych i akceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego;
- 3) optymalizacja procesów realizowanych przez Bank, w szczególności na rzecz klientów i tym samym zwiększenie satysfakcji klientów;
- 4) zagwarantowanie klientom Banku jakości usług na poziomie nie niższym niż w przypadku, gdyby usługi te były wykonywane bezpośrednio przez Bank;
- 5) zapewnienie stabilności i ciągłości działania Banku zgodnie z obowiązującym Planem awaryjnym utrzymania ciągłości działania;
- 6) zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony informacji prawnie chronionych w Banku, w szczególności odpowiednich zasad przetwarzania danych osobowych;
- 7) utrzymywanie ryzyka operacyjnego na akceptowalnym i uzasadnionym biznesowo poziomie;
- 8) umożliwienie koncentracji Banku na jego podstawowej działalności, zgodnej ze Statutem Banku i alokację jego zasobów do poprawy jakości i obniżenia kosztów w zakresach prowadzonej działalności.

§ 6.

1. Bank może powierzyć podmiotom zewnętrznym wykonywanie czynności, które w przeciwnym przypadku mógłby wykonywać sam, nawet jeśli Bank w przeszłości nie wykonywał samodzielnie danej czynności.
2. W Banku rozróżnia się w szczególności następujące rodzaje umów outsourcingu czynności bankowych:
  - 1) umowy dotyczące krytycznych lub istotnych funkcji oraz dotyczące pozostałych funkcji;
  - 2) umowy zawierane z podmiotami należącymi do tej samej Grupy Kapitałowej Banku oraz z pozostałymi podmiotami zewnętrznymi;
  - 3) umowy zawierane z podmiotami zewnętrznymi mającymi siedzibę na terenie EOG oraz podmiotami mającymi siedzibę poza terenem EOG.
3. Przed podjęciem decyzji o powierzeniu czynności podmiotom zewnętrznym, Bank każdorazowo dokonuje kwalifikacji powierzanych czynności, jako outsourcingu oraz dokonuje analizy, czy powierzenie czynności stanowi outsourcing funkcji krytycznych, zgodnie z zasadami opisanymi w Instrukcji outsourcingu.

§ 7.

1. Bank identyfikuje, ocenia, monitoruje i zarządza ryzykiem wynikającym z outsourcingu.
2. Bank posiada wystarczające i odpowiednio wykwalifikowane zasoby do zapewnienia odpowiedniego zarządzania i nadzoru nad outsourcingiem, w tym do zapewnienia zgodności działania Banku w zakresie outsourcingu z wymogami prawnymi i regulacyjnymi oraz do dokumentowania i monitorowania wszystkich umów outsourcingu.
3. Outsourcing nie zwalnia Banku z obowiązków regulacyjnych oraz ze zobowiązań wobec Klientów. Bank pozostaje w pełni odpowiedzialny za wszystkie usługi i rodzaje działalności poddane outsourcingowi.
4. Bank w umowach outsourcingu zapewnia sobie możliwość skutecznego nadzoru nad podmiotami zewnętrznymi, w tym nadzoru przez KNF.
5. Bank w procesie zarządzania outsourcingiem uwzględnia zasadę proporcjonalności, której celem jest zapewnienie, aby zasady zarządzania outsourcingiem były dostosowane do profilu ryzyka oraz charakteru i skali działalności Banku.

§ 8.

Bank realizuje cele, o których mowa w § 5, m.in. poprzez:

- 1) wdrażanie mechanizmów kontrolnych zapewniających zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie outsourcingu;

- 2) przeprowadzenie weryfikacji i oceny podmiotów zewnętrznych przed podjęciem decyzji o powierzeniu im czynności oraz w trakcie cyklicznego monitoringu;
- 3) wprowadzanie innowacji w produktach i usługach oferowanych klientom Banku, powiązane z analizą podmiotu zewnętrznego i ryzyka związanego z outsourcingiem;
- 4) wdrożenie systemu zarządzania outsourcingiem i ryzykiem z niego wynikającym, w szczególności ryzykiem operacyjnym;
- 5) zagwarantowanie w umowach outsourcingowych odpowiednich zapisów mających zapewnić klientom Banku bezpieczeństwo i wysoką jakość usług;
- 6) posiadanie planów awaryjnych, exit planów i planów ciągłości działania przez podmiot zewnętrzny i Bank, mających na celu zapewnienie stabilności i ciągłości działania Banku;
- 7) opracowanie przez Bank strategii wyjścia, stanowiącej efektywne narzędzie zakończenia współpracy z podmiotem zewnętrznym, spowodowanej różnorodnymi czynnikami (np. uwarunkowania biznesowe, nienależyte wykonywanie umowy, zaprzestanie świadczenia usług przez podmiot zewnętrzny, zmiana strategii, fuzje);
- 8) okresowy monitoring podmiotu zewnętrznego, który obejmuje m.in.
  - a) ocenę ryzyka związanego z bezpieczeństwem powierzonych podmiotom zewnętrznym danych oraz kontrole spełniania przez podmioty zewnętrzne standardów bezpieczeństwa, mające na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony informacji prawnie chronionych oraz zapewnienie odpowiednich zasad przetwarzania danych osobowych,
  - b) ocenę ryzyka związanego z outsourcingiem, w szczególności ryzyka operacyjnego,
  - c) ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej,
  - d) ocenę reputacji.

§ 9.

1. Zgodnie z regulacjami nadzorczymi, podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem outsourcingu winien uwzględniać rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli. Powyższa zasada jest w Banku realizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od pionów biznesowych, bezpośrednio odpowiedzialnych za prowadzenie danego rodzaju działalności rynkowej, przy czym powyższy podział nie oznacza zdjęcia z jednostek biznesowych odpowiedzialności za podejmowane ryzyko.
2. Zarządzanie ryzykiem outsourcingu w Banku realizowane jest z uwzględnieniem struktury i kompetencji wynikających z Regulaminu Organizacyjnego Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim.
3. W systemie zarządzania ryzykiem outsourcingu uczestniczą:
  - 1) Rada Nadzorcza Banku;
  - 2) Zarząd Banku;
  - 3) Komórka analiz i szacowania ryzyk;
  - 4) Inspektor ochrony danych (IOD);
  - 5) Stanowisko ds. zgodności;
  - 6) Komórka Analiz Kredytowych;
  - 7) Administrator sieci/podmiot współpracujący;
  - 8) Jednostki koordynujące.
4. Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem outsourcingu odgrywa audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, pełniący funkcję niezależnej oceny efektywności i skuteczności rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem stosowanych przez jednostki pionu ryzyka.
5. Podział zadań oraz zakres odpowiedzialności w procesie zarządzania ryzykiem outsourcingu został określony jak poniżej.

Uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem outsourcingu	Zakres odpowiedzialności
<u>Rada Nadzorcza</u>	sprawuje nadzór nad: <ul style="list-style-type: none"> – zgodnością polityki w zakresie zarządzania ryzykiem outsourcingu ze strategią zarządzania ryzykiem bankowym, – wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym i ryzykiem outsourcingu, zatwierdza: <ul style="list-style-type: none"> – politykę outsourcingu w Banku. Otrzymuje do wiadomości: cykliczne informacje o wynikach monitoringu umów outsourcingu funkcji krytycznych i outsourcingu bankowego, zawierające w szczególności informację o ocenie realizacji umów outsourcingu w zakresie prawidłowości i zgodności z przepisami zewnętrznymi i regulacjami wewnętrznymi oraz o jakości i terminowości wykonywania czynności przez podmioty zewnętrzne.

<u>Zarząd Banku</u>	<p>odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie i wdrożenie polityki outsourcingu, – zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem outsourcingu oraz monitorowanie efektywności jego działania, w tym wskazanie osób i komórek/jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów tego procesu , – dokonanie okresowej oceny procesu zarządzania ryzykiem outsourcingu , w tym ryzykiem operacyjnym. – Wybór podmiotów zewnętrznych, które będą świadczyć dla Banku czynności na podstawie umów outsourcingu.
<u>Komórka analiz i szacowania ryzyk</u>	<p>odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie projektu polityki zarządzania ryzykiem outsourcingu, – opracowanie i aktualizowanie instrukcji określającej zasady outsourcingu, – sporządzenie zbiorczej okresowej informacji o wynikach monitoringu umów outsourcingu w Banku oraz koordynowanie tego procesu, – koordynowanie procesu zarządzania ryzykiem outsourcingu w Banku, – weryfikację oceny ryzyka podmiotu zewnętrznego w związku z zamiarem powierzenia wykonywania czynności na podstawie projektowanej umowy outsourcingu i analiz przeprowadzonych przez jednostkę koordynującą oraz formułowanie rekomendacji w zakresie wyboru lub odrzucenia ocenianego podmiotu.
<u>Inspektor Ochrony Danych</u>	<p>odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zarządzanie ciągłością działania Banku, w tym tworzenie i aktualizowanie dokumentacji w obszarze ciągłości działania, – opiniowanie i akceptację planów awaryjnych opracowanych przez Bank i podmioty zewnętrzne do umów outsourcingu, w tym strategii wyjścia oraz exit planów, – ocenę ryzyka związanego z bezpieczeństwem powierzonych podmiotom zewnętrznym danych oraz kontrole, mające na celu sprawdzenie wypełniania przez podmioty standardów bezpieczeństwa. <p>IOD odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadzorowanie spełnienia przez Bank wszystkich wymogów prawnych i regulacyjnych w zakresie ochrony danych osobowych, – zapewnienie odpowiednich zasad przetwarzania danych osobowych w Banku.
<u>Administrator sieci / podmiot współpracujący</u>	<p>odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zarządzanie bezpieczeństwem informacji w Banku poprzez kreowanie nadzorowanie kontrolowanie, nadzorowanie, kontrolowanie i egzekwowanie oraz doskonalenie zabezpieczeń proceduralno-organizacyjnych, technicznych i fizycznych . – kontrole mające na celu sprawdzenie wypełniania przez podmioty standardów bezpieczeństwa.
<u>Stanowisko ds. zgodności</u>	<ul style="list-style-type: none"> – odpowiada za określenie zasad identyfikacji, zapobiegania, ujawniania i zarządzania konfliktami interesów, z uwzględnieniem m.in. procesu outsourcingu czynności bankowych, w którym za identyfikację konfliktu interesów odpowiedzialna jest jednostka koordynująca; – opiniuje projekty regulacji wewnętrznych pod kątem oceny zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych, w tym m.in, z obszaru zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem outsourcingu w działalności Banku, – ocenia skuteczność mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w tym w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem outsourcingu, – przeprowadzanie testowanie w komórkach i jednostkach organizacyjnych Banku w celu dokonania oceny zgodności działania kontrolowanych komórek z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi. – Ewidencjonowanie umów outsourcingu w Rejestrze Umów oraz bieżące aktualizowanie informacji, na podstawie danych przekazanych przez jednostki koordynujące oraz zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wymogami.
<u>Komórka Analiz Kredytowych</u>	<p>odpowiada za:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzenie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów zewnętrznych przed podjęciem przez Bank decyzji o powierzeniu im czynności na podstawie umowy outsourcingu oraz w ramach cyklicznego monitoringu zgodnie z wewnętrznymi metodykami w tym zakresie, – przekazanie wyników oceny do komórki koordynującej.

<u>Jednostki koordynujące</u>	<p>odpowiadają za bieżące zarządzanie ryzykiem outsourcingu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie działań ograniczających potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego, w tym ryzyka outsourcingu oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka, – zagwarantowanie w umowach outsourcingu odpowiednich zapisów mających zapewnić klientom Banku bezpieczeństwo i wysoką jakość usług, – opracowanie strategii wyjścia, stanowiącej efektywne narzędzie zakończenia współpracy z podmiotem zewnętrznym, – współpracę z Stanowiskiem ds. bezpieczeństwa i Zespołem Informatyki w zakresie oceny ryzyka związanego z bezpieczeństwem powierzonych podmiotom zewnętrznym danych, uczestnictwo w okresowej kontroli sprawdzającej wypełnianie przez te podmioty standardów bezpieczeństwa, – przegląd umów dotyczących outsourcingu czynności bankowych w zakresie dostosowania do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych, – okresową ocenę ryzyka operacyjnego podmiotów zewnętrznych i podejmowanie działań mitygujących w przypadku wzrostu poziomu ryzyka, – przeprowadzanie cyklicznego monitoringu realizacji umów outsourcingu. – nadzór nad realizacją czynności przez okresową ocenę efektywności czynności świadczonych przez podmioty zewnętrzne.
-------------------------------	--

§ 10.

Proces zarządzania ryzykiem outsourcingu obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie, raportowanie, kontrolę oraz ograniczanie tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

§ 11.

Ryzyko outsourcingu jest identyfikowane, aby zapobiec powstawaniu nieakceptowalnego poziomu ryzyka outsourcingu w procesach powierzanych przez Bank podmiotom zewnętrznym.

§ 12.

Bank cyklicznie monitoruje poziom ryzyka outsourcingu .

§ 13.

Do podstawowych metod ograniczania ryzyka outsourcingu należą:

- 1) modyfikowanie zasad współpracy z podmiotami zewnętrznymi w aspekcie redukcji ryzyka outsourcingu do poziomu akceptowanego;
- 2) okresowa ocena ryzyka operacyjnego podmiotów zewnętrznych i podejmowanie działań mitygujących w przypadku wzrostu poziomu ryzyka (m. in. zmiana dostawcy oraz zapewnienie w umowach odpowiednich zapisów, dotyczących bezpiecznego rozwiązania umowy, posiadanie strategii wyjścia itp.);
- 3) przegląd umów dotyczących outsourcingu bankowego w zakresie dostosowania do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych oraz wprowadzanie zmian w umowach, w przypadku stwierdzenia, że nie spełniają one wymogów;
- 4) ocena ryzyka związanego z technologiami i bezpieczeństwem informacyjno-komunikacyjnym, m.in. poprzez weryfikację posiadanych przez podmiot zewnętrzny certyfikatów potwierdzających wdrożone standardy bezpieczeństwa, poprzez kontrole w siedzibie podmiotu zewnętrznego i wydawane zalecenia;
- 5) bieżące monitorowanie jakości usług wykonywanych przez podmioty zewnętrzne, współpracy oraz realizacji obowiązków nałożonych umową.

§ 14.

Proces zarządzania ryzykiem outsourcingu w Banku podlega weryfikacji bieżącej oraz testowaniu w ramach obowiązującej w Banku Matrycy funkcji kontroli i audytowi wewnętrznemu.

§ 15.

1. Polityka podlega corocznej weryfikacji dokonywanej przez Komórkę Analiz i Szacowania Ryzyk w celu jej dostosowania do zmian zachodzących w Banku oraz w otoczeniu gospodarczym, w którym Bank działa.
2. Zmiana Polityki wymaga przyjęcia przez Zarząd i zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Banku.

P. Polityka bezpieczeństwa danych osobowych

§ 1.

1. Celem Polityki jest określenie kierunków działań oraz wsparcia dla zapewnienia bezpieczeństwa danych osobowych administrowanych przez Bank, w szczególności:
  - 1) określenie zasad zarządzania, ochrony i dystrybucji danych osobowych przetwarzanych manualnie i w systemach informatycznych,
  - 2) określenie standardów zapewniających bezpieczeństwo przetwarzania danych osobowych,
  - 3) określenie zasad zapewniających bezpieczeństwo przetwarzanym danym w zbiorach danych osobowych.

2. Przez bezpieczeństwo danych osobowych należy rozumieć zapewnienie ich poufności, integralności, dostępności oraz rozliczalności, zgodnie z Polityką bezpieczeństwa informacji, poprzez wdrożenie i eksploatację niezbędnych do tego celu, mechanizmów technicznych i organizacyjnych, zapewniających ochronę przed ich nieuprawnionym przetwarzaniem, odpowiednich do zagrożeń i kategorii danych objętych ochroną.
3. Bank zarządza bezpieczeństwem danych osobowych celem zapewnienia sprawnego i zgodnego z przepisami prawa wykonywania swoich zadań.
4. Polityka bezpieczeństwa danych osobowych stanowi element procesu zarządzania Procedurą ponownego rozpoczęcia działalności Banku w przypadku awarii systemu informatycznego lub katastrofy w Banku oraz stanowi element Polityki bezpieczeństwa informacji Banku.

§ 2.

1. W zakresie przedmiotowym Polityka obejmuje wszystkie zbiory danych osobowych przetwarzane w Banku, zarówno w formie elektronicznej, jak i manualnie.
2. W zakresie podmiotowym polityka obejmuje wszystkich pracowników oraz osoby, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, mające dostęp do danych osobowych.

§ 3.

Bank zabezpiecza dane osobowe przed ich udostępnianiem osobom nieupoważnionym, zabraniam przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy o ochronie danych osobowych, nieautoryzowaną zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

§ 4.

1. W imieniu Administratora danych osobowych (ADO) nadzór nad przestrzeganiem zasad ochrony danych osobowych w Banku sprawuje Inspektor Ochrony Danych (IOD).
2. Każdy pracownik lub osoba, przy pomocy której Bank wykonuje swoje czynności, przetwarzający dane osobowe, zobowiązana jest zapewnić ich należyłą ochronę, a w szczególności przestrzegać zasad ochrony.

§ 5.

1. Do przetwarzania danych osobowych w imieniu Administratora danych mogą zostać dopuszczone wyłącznie osoby, którym Administrator danych polecił przetwarzanie danych osobowych. Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych nadawane jest formalnie każdej osobie, która będzie dopuszczona do przetwarzania danych osobowych.
2. Wydane i anulowane upoważnienia dostępu do systemów informatycznych podlegają ewidencji.
3. Zasady nadawania, modyfikacji i anulowania uprawnień w systemach informatycznych reguluje procedura bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych.

§ 6.

Bank, będąc ADO, dokłada szczególnej staranności celem zapewnienia zgodnego z prawem ich przetwarzania oraz w sposób zabezpieczający interesy osób, których dane dotyczą.

§ 7.

Zbiory danych osobowych są chronione w sposób zapewniający bezpieczne przetwarzanych danych osobowych w systemach informatycznych i na nośnikach informacji, w tym ochronę przed utratą poufności, integralności, dostępności i rozliczalności tych danych, ze szczególnym uwzględnieniem postanowień dotyczących regulacji wewnętrznych z zakresu zarządzania systemami informatycznymi oraz postępowania z informacjami stanowiącymi tajemnicę w Banku.

§ 8.

1. Do ochrony systemów informatycznych, w których przetwarzane są dane osobowe, wykorzystuje się wszelkie niezbędne programowe i sprzętowe zabezpieczenia oraz dodatkowe, dostępne środki techniczne i organizacyjne.
2. Dane osobowe mogą być przetwarzane jedynie przez osoby posiadające wymagane upoważnienia i zostały zobowiązane do zachowania w tajemnicy przetwarzanych danych oraz sposobu postępowania z nimi.

§ 9.

IOD, w imieniu ADO, wykonuje wobec Prezesa UODO obowiązek informacyjny w zakresie tworzenia i modyfikacji zbioru danych osobowych.

§ 10.

1. Osoby nieposiadające upoważnienia mogą przebywać w obszarach przetwarzania danych osobowych jedynie w obecności innej osoby, która posiada stosowne upoważnienie.
2. Budynki i pomieszczenia, stanowiące obszary przetwarzania danych osobowych, są objęte systemem zabezpieczenia technicznego i są zabezpieczane po ich opuszczeniu przez osoby upoważnione do pracy w tych pomieszczeniach.

§ 11.

1. Usuwanie danych osobowych oraz niszczenie nośników informacji odbywa się z zachowaniem zasad określonych w odrębnych regulacjach wewnętrznych.
2. Dane osobowe są udostępniane jedynie uprawnionym podmiotom, za zgodą IOD lub innej upoważnionej osoby, z uwzględnieniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, regulacji wewnętrznych oraz innych przepisów powszechnie obowiązujących.

§ 12.

Pracownicy oraz inne osoby, przy pomocy których Bank wykonuje swoje czynności, są zobowiązane do informowania IOD o stwierdzonych nieprawidłowościach w procesie przetwarzania danych osobowych oraz ewidencji tych incydentów zgodnie z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.

§ 13.

Zastosowane środki techniczne i organizacyjne stanowiące zabezpieczenie danych osobowych, podlegają okresowemu monitoringowi i ocenie ze względu na ich skuteczność i dostosowanie do aktualnego poziomu wiedzy i rozwoju technologicznego.

R. Polityka dywidendowa

§ 1.

Zarząd Banku, uwzględniając kompetencje organów Banku (Rada Nadzorcza, Zebranie Przedstawicieli Banku), będzie rekomendował uwzględnienie zachowań godzących interesy udziałowców Banku z przestrzeganiem norm nadzorczych.

§ 2.

1. Wypłata dywidendy z zysku za rok poprzedni odbywa się zgodnie z wydanym Komunikatem przez KNF dotyczących stanowiska organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych, banków spółdzielczych i zrzeszających oraz zakładów ubezpieczeń i reasekuracji w danym roku oraz na podstawie indywidualnego wystąpienia UKNF.
2. Bank nie dopuszcza możliwości zaciągania pożyczek celem wypłaty oprocentowania udziałów oraz realizacji wypłat oprocentowania udziałów ze źródeł pochodzenia losowego (zyski nadzwyczajne lub jednorazowe, ze sprzedaży nieruchomości, majątku Banku itp.).

S. Polityka kapitałowa

§ 1.

1. Polityka wprowadza zestaw celów i zadań wspierających proces zarządzania Bankiem oraz określa proces zarządzania i planowania kapitałowego.
2. Realizacja polityki umożliwi kontynuację działania Banku przy jednoczesnym ponoszeniu akceptowalnego przez Bank poziomu ryzyka występującego w jego działalności.

§ 2.

Proces oceny istotności ryzyk oraz metody wyznaczania kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka określa procedura oceny adekwatności kapitałowej Banku.

§ 3.

1. Bank będzie utrzymywał fundusze własne na poziomie zgodnym z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu CRRII, Ustawie i Rozporządzeniu MRF.
2. Polityka Banku powinna zmierzać do utrzymywania takiego poziomu adekwatności kapitałowej, który pozwala na zapewnienie bezpieczeństwa oraz obsługi klientów i członków Banku. Aby zapewnić realizację tych priorytetów zasadniczym celem kapitałowym jest sukcesywne zwiększanie poziomu funduszy własnych, pozwalające na poprawę adekwatności kapitałowej Banku i spełnienie rekomendacji nadzorczych określonych w ust. 4.
3. Głównymi źródłami pozyskania kapitałów w 2024 r. są:
  - 1) przeznaczenie na zwiększenie kapitału Tier 1 odpisu z zysku za 2023 r.,
  - 2) zobowiązania podporządkowane.
4. Długoterminowym celem Banku jest takie zwiększenie poziomu funduszy własnych przy wykorzystaniu źródeł określonych w ust. 3, które przy akceptowanym przez Radę Nadzorczą tempie przyrostu aktywów ważonych ryzykiem pozwoli na utrzymywanie łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 15,00% oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie 13,00%.
5. Szczegółowy plan kapitałowy przyjmowany jest przez Zarząd Banku i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą w ramach rocznych planów finansowych.
6. Przewiduje się, że Bank będzie miał możliwość wypłaty dywidendy po spełnieniu kryteriów określonych w Stanowisku KNF.

§ 4.

1. Zakłada się, że fundusze Banku będą powiększane przede wszystkim z wygenerowanych zysków.
2. W 2024 r. planuje się wzrost kapitału Tier 1 na poziomie nie niższym niż 5.000,00 tys. zł.
3. Jednocześnie Bank przeznaczy nie mniej niż 95,00% zysku na ten fundusz.
4. Zakłada się wzrost funduszy własnych na poziomie zbliżonym do / wyższym od wzrostu sumy bilansowej.

§ 5.

Alokacja funduszy własnych Banku na poszczególne ryzyka odbywa się zgodnie z zasadami Dyrektywy 2019/878 z dnia 20 maja 2019 r. oraz wewnętrznymi przepisami Banku, m. in. wewnętrznym procesem oceny adekwatności kapitałowej (ICAAP). Zakłada się, że w 2024 r. minimalna wielkość łącznego wskaźnika kapitałowego w Banku z uwzględnieniem minimalnych i wewnętrznych wymogów kapitałowych będzie się kształtować na poziomie co najmniej 15,00%, natomiast Bank stale będzie dążył do osiągnięcia i utrzymania łącznego wskaźnika kapitałowego na poziomie wymaganym przez KNF.

§ 6.

1. Fundusze własne stanowią sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II.
2. Na kapitał Tier I składa się suma kapitału podstawowego Tier I oraz kapitału dodatkowego Tier I.
3. Kapitał podstawowy Tier I wyliczony zgodnie z art. 50 Rozporządzenia UE obejmuje następujące elementy:
  - 1) instrumenty kapitałowe,
  - 2) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1,
  - 3) zyski zatrzymane,
  - 4) skumulowane inne całkowite dochody,
  - 5) kapitał rezerwowy,
  - 6) fundusz ogólnego ryzyka bankowego,
  - 7) niezrealizowane zyski i straty z tytułu posiadanych aktywów lub zobowiązań wycenianych do wartości godziwej,
  - 8) odliczenia od pozycji kapitału podstawowego Tier I, w tym:
    - a) straty za bieżący rok obrotowy,
    - b) wartości niematerialne i prawne,
    - c) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności,
    - d) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych, jeżeli ich wartość przekracza określone limity,
    - e) posiadane własne instrumenty kapitałowe,
    - f) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
    - g) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
    - h) udziały kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity,
    - i) kwotę ekspozycji znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz pozycji sekurytyzacyjnych, jeżeli ich wartość przekracza ustalone limity (alternatywnie wobec kwoty tych ekspozycji może zostać zastosowana waga ryzyka 1 250 %).
4. Kapitał dodatkowy Tier I wyliczony zgodnie z art. 61 Rozporządzenia UE obejmuje następujące elementy:
  - 1) instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału podstawowego Tier I lub Tier II,
  - 2) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1,
  - 3) odliczenia do pozycji kapitału dodatkowego Tier I, w tym:
  - 4) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
  - 5) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,
  - 6) udziały kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity.
5. Kapitał Tier II wyliczony zgodnie z art. 71 Rozporządzenia obejmuje następujące elementy:
  - 1) instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału Tier I oraz pożyczki podporządkowane,
  - 2) azio emisyjne związane z instrumentami określonymi w pkt 1,
  - 3) korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego przed skutkami podatkowymi w wysokości do maksymalnie 1,25 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem,
  - 4) odliczenia do pozycji kapitału Tier II, w tym:
    - a) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązania kapitałowe,
    - b) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w te podmioty,

- c) udziały kapitałowe w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji w te podmioty i wartość tych udziałów przekracza określone limity.

§ 7.

1. Preferowana struktura kapitału:
  - a) podstawę organizacyjno-prawną funkcjonowania Banku stanowi fundusz udziałowy netto, którego docelowy udział w funduszach własnych Banku winien wynosić nie więcej niż 1% uznanego kapitału, z uwzględnieniem postanowień § 8.
  - b) podstawę funkcjonowania Banku w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa powierzonych środków stanowi fundusz zasobowy, którego udział winien stanowić nie mniej niż 70% uznanego kapitału,
  - c) fundusz rezerwowy, którego udział winien stanowić nie więcej niż 3% uznanego kapitału,
  - d) fundusze własne uzupełniające, których udział winien stanowić nie więcej niż 30% uznanego kapitału,
  - e) pozycje pomniejszające fundusze podstawowe i uzupełniające, których udział powinien stanowić nie więcej niż 8% uznanego kapitału,
  - f) przestrzegana będzie zasada jednostronnego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankowych tak, aby nie stanowiło ono więcej niż 10% uznanego kapitału Banku oraz 10% uznanego kapitału tych podmiotów.
2. Przewiduje się, że głównym składnikiem funduszy uzupełniających będą zobowiązania podporządkowane pozyskiwane przez Bank celem wzmocnienia kapitałowego Banku.
3. Bank będzie pomniejszał kapitały Tier I i Tier II o kwotę wartości niematerialnych i prawnych netto, niezrealizowanych strat na instrumentach zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży oraz zaangażowanie kapitałowe w instytucje finansowe.

§ 8.

1. Polityka Banku zmierza do utrzymywania kapitałów na poziomie umożliwiającym bezpieczną obsługę Klientów Banku oraz zachowanie stabilnej pozycji na lokalnym rynku usług bankowych.
2. Zasadniczym celem kapitałowym jest sukcesywne zwiększanie funduszy własnych poprzez utrzymywanie ich na poziomie zgodnym z wymogami przepisów prawa oraz zabezpieczającym zidentyfikowane istotne ryzyka występujące w działalności Banku.
3. Bank będzie dążyć do zachowania właściwych proporcji wzrostu kapitałów, wolumenu oraz jakości i struktury aktywów i pasywów, przy czym celem będzie przyrost funduszy własnych w tempie szybszym niż następuje rozwój handlowy Banku (co pozwoli na uzyskanie i utrzymanie stabilnego poziomu współczynnika wypłacalności przy jednoczesnym zrównoważonym rozwoju Banku).

§ 9.

Główne źródło pozyskiwania kapitałów przewiduje się w formie odpisów z nadwyżki bilansowej przeznaczanej na fundusz zasobowy, natomiast uzupełnieniem może być zaciągnięcie zobowiązania podporządkowanego (pod warunkiem możliwości zaliczenia kwoty zobowiązania podporządkowanego do wartości funduszy własnych) lub emisja własnych instrumentów finansowych (obligacje).

§ 10.

1. Alokacja kapitałów Banku na poszczególne rodzaje ryzyk odbywa się zgodnie z Dyrektywą 2019/878 oraz wewnętrzną procedurą oceny adekwatności kapitałowej Banku.
2. Ustalanie wysokości kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka (kapitał wewnętrzny) przeprowadzane jest w Banku w miesięcznych okresach sprawozdawczych.
3. Bank dokonuje alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka celem zapewnienia właściwego procesu zarządzania ryzykiem oraz wskazania akceptowanego poziomu ryzyka wyrażonego w postaci limitów na poszczególne jego rodzaje.
4. Zarządzanie kapitałem w Banku obejmuje również proces alokacji kapitału (kontrola ex ante) oraz proces monitorowania realizacji przyjętych założeń (kontrola ex post).

§ 11.

Ryzyko kredytowe

1. Alokacja funduszy na ryzyko kredytowe odbywa się zgodnie z zasadami wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego określonego w Rozporządzeniu 575/2013 PE, po weryfikacji w procesie analizy nadzorczej przeprowadzanej zgodnie z przyjętym w Banku procesem ICAAP.
2. Zakłada się, iż roczny wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego nie powinien przekraczać 30%, jednocześnie limit tej alokacji nie może przekroczyć 68% uznanego kapitału.

§ 12.

Ryzyko rynkowe

1. Alokacja funduszy na ryzyko rynkowe odbywa się zgodnie z zasadami wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego określonego w Rozporządzeniu 575/2013 PE, po weryfikacji w procesie analizy nadzorczej przeprowadzanej zgodnie z przyjętym w Banku procesem ICAAP.
2. Zakłada się, iż roczny wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego nie powinien przekraczać 20%, jednocześnie limit tej alokacji nie może przekroczyć 2% uznanego kapitału.

§ 13.

Ryzyko operacyjne

1. Alokacja funduszy na ryzyko operacyjne odbywa się zgodnie z zasadami wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka określonego w Rozporządzeniu 575/2013 PE, metodą bazowego wskaźnika po weryfikacji w procesie analizy nadzorczej przeprowadzanej zgodnie z przyjętym w Banku procesem ICAAP.
2. Zakłada się, że roczny wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego nie będzie przekraczał 15%, a limit tej alokacji nie może przekroczyć 15% uznanego kapitału.

§ 14.

Ryzyko koncentracji

1. Alokacja funduszy na ryzyko koncentracji odbywa się zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej. Bank tworzy wymogi minimalne na ryzyko koncentracji w ramach ryzyka kredytowego oraz wymogi dodatkowe.
2. Minimalny wymóg kapitałowy wyznacza się na pokrycie ryzyk wynikających z zaangażowań Banku:
  - 1) ryzyko zaangażowań wobec podmiotów oraz podmiotów powiązanych organizacyjnie i kapitałowo – zgodnie z artykułem 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
  - 2) ryzyko zaangażowań wobec banków – zgodnie z artykułem 71 ust 1a-1b ustawy Prawo bankowe,
  - 3) ryzyko przekroczenia progów kapitałowych.
3. Zakłada się, Bank będzie przestrzegał limitów koncentracji, a wewnętrzny wymóg kapitałowy z tego tytułu w roku 2024 wyniesie nie więcej niż 2% uznanego kapitału.

§ 15.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

1. Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka stopy procentowej uwzględnia ryzyko przeszacowania, ryzyko bazowe oraz ryzyko krzywej dochodowości.
2. Wysokość kapitału wewnętrznego podlega ocenie zgodnie z procesem ICAAP.
3. Przyjmuje się, iż kapitał wewnętrzny z tego tytułu nie będzie występował, jednakże dopuszcza się sytuację wystąpienia konieczności utworzenia wymogu kapitałowego, który nie powinien być wyższy niż 3% uznanego kapitału.

§ 16.

Ryzyko płynności i finansowania

1. Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka utraty płynności wyznacza się w oparciu o procedurę ICAAP, na podstawie kosztów utrzymania płynności.
2. Prognozuje się, iż w 2024 roku nie będzie konieczne utrzymywanie wymogu z tytułu tegoż ryzyka.
3. W przypadku sytuacji wystąpienia konieczności utworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka utraty płynności limit alokacji nie może przekroczyć 2% uznanego kapitału Banku.
4. W kolejnych latach Bank będzie dostosowywał metody zarządzania ryzykiem płynności oraz metody szacowania wymogów wewnętrznych z tytułu ryzyka płynności do wymagań Rozporządzenia 575/2013 PE.

§ 17.

Ryzyko cyklu gospodarczego

1. Ryzyko cyklu gospodarczego jest związane z możliwością pogorszenia się koniunktury gospodarczej.
2. Bank dokonuje oceny istotności tego ryzyka oraz szacuje kapitał niezbędny na jego pokrycie w procesie ICAAP.
3. Jeżeli ryzyko cyklu gospodarczego zostało ocenione jako istotne, Bank jest zobowiązany wyznaczyć kapitał wewnętrzny z tego tytułu w wysokości:
  - 1) ryzyko istotne podstawowe – 1,00% uznanego kapitału,
  - 2) ryzyko istotne w stopniu umiarkowanym – 0,50% uznanego kapitału.

§ 18.

Ryzyko biznesowe (wyniku finansowego)

1. Ryzyko wyniku finansowego występuje w sytuacji generowania poziomu zysku netto odmiennego od oczekiwanego, zwłaszcza uniemożliwiającego zapewnienie efektywnego przyrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane przez Bank ryzyka.

2. Ocena istotności ryzyka z tego tytułu oraz szacowanie kapitału wewnętrznego jest integralną częścią procesu ICAAP.
3. Zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim istotność ryzyka z tego tytułu związana jest ze stopniem realizacji wyniku finansowego określonego w planie finansowym.
4. Staraniem Banku będzie osiągnięcie wyniku finansowego na poziomie pozwalającym kwalifikować ryzyko z tego tytułu jako nieistotne.
5. W przypadku sytuacji wystąpienia konieczności utworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka wyniku finansowego limit alokacji nie może przekroczyć 2% uznanego kapitału Banku.

§ 19.

Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

1. Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka kapitałowego wyznacza się na podstawie poziomu współczynnika wypłacalności uwzględniającego wartość funduszy własnych oraz regulacyjny wymóg kapitałowy. Ocena istotności tego ryzyka oraz wyliczenie kapitału wewnętrznego prowadzona jest w procesie ICAAP. Istotność ryzyka z tego tytułu związana jest ze stopniem realizacji założonego w planie finansowym poziomu łącznego wskaźnika kapitałowego oraz minimalnego akceptowalnego poziomu współczynnika.
2. Bank zamierza utrzymywać wartość łącznego wskaźnika kapitałowego na poziomie pozwalającym kwalifikować ryzyko z tego tytułu jako nieistotne.
3. W przypadku sytuacji wystąpienia konieczności utworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kapitałowego limit alokacji nie może przekroczyć 1% uznanego kapitału Banku.
4. W kolejnych latach, Bank będzie dostosowywał metody wyliczania wymogów kapitałowych oraz strukturę aktywów do wymagań Rozporządzenia 575/2013 PE.

§ 20.

Pozostałe ryzyka

1. Ocena istotności oraz alokacja kapitału na pozostałe ryzyka przeprowadzana jest w procesie ICAAP.
2. Bank będzie prowadził działalność nie narażając się na wystąpienie pozostałych ryzyk w stopniu istotnym.
3. W przypadku sytuacji wystąpienia konieczności utworzenia wymogu kapitałowego z tytułu pozostałych ryzyk limit alokacji nie może przekroczyć 3% uznanego kapitału Banku.

§ 21.

Limitowanie i monitorowanie poziomu kapitału

1. Akceptowany przez Bank poziom ryzyka mierzony ilościowo wartością kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych ryzyk występujących w jego działalności, określa się, z uwzględnieniem postanowień procedury oceny adekwatności kapitałowej Banku oraz niniejszej Polityki, w planach finansowych.
2. Limity kapitału alokowanego na poszczególne rodzaje ryzyka, przyjmowane w planach finansowych opracowywane i monitorowane są zgodnie z metodyką planowania, przez zarządzające nimi komórki organizacyjne.
3. W przypadku przekroczenia limitu kapitału alokowanego na ryzyko istotne, Komórka analiz i szacowania ryzyk zobowiązana jest w okresie 14 dni roboczych po zakończeniu okresu sprawozdawczego dokonać analizy przyczyn odchylenia i przekazać Wiceprezesowi Zarządu propozycje działań ograniczających ekspozycje na ryzyko.
4. W przypadku ryzyk zaliczanych do ryzyk istotnych monitorowanie ustalonych w niniejszej polityce oraz planach finansowych Banku limitów odbywa się zgodnie z zapisami w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim. Przekroczenia limitów oraz analiza przyczyn odchyień jest równolegle raportowana Zarządowi.

§ 22.

Planowanie kapitałowe

1. W Banku planowanie kapitałowe odbywa się równoległe z planowaniem przedsięwzięć handlowych oraz planowaniem finansowym.
2. W procesie planowania uwzględnia się zapotrzebowanie na kapitał (apetyt na ryzyko), które jest określane z uwzględnieniem:
  - a) strategii Banku,
  - b) polityk dla poszczególnych rodzajów ryzyk,
  - c) zawartych umów dotyczących pożyczek podporządkowanych,
  - d) planowanych działań handlowych,
  - e) polityki dywidendowej.

3. Efekty planowania kapitałowego publikowane są w postaci planu finansowego oraz załącznika do planu - szczegółowej prezentacji pt. Adekwatność kapitałowa.
4. Podczas sporządzania rocznych/wieloletnich planów finansowych lub będących ich częścią planów kapitałowych uwzględnia się prognozy rozwoju gospodarczego jak również prognozy głównych wskaźników makroekonomicznych.
5. W procesie planowania wykorzystuje się informacje i analizy makroekonomiczne oraz prognozy przygotowywane przez służby analityczne banku zrzeszającego.
6. W procesie planowania wykorzystywane są prognozy następujących grup wskaźników:
  - 1) stopy procentowe NBP, Europejskiego Banku Centralnego (EBC) oraz rezerwy federalnej Stanów Zjednoczonych (FED),
  - 2) stopy procentowe rynku międzybankowego w PLN, EUR i USD,
  - 3) kursy podstawowych walut,
  - 4) wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI),
  - 5) wskaźnik bezrobocia,
  - 6) poziom produktu krajowego brutto,
  - 7) stopa podatku dochodowego od osób prawnych.
7. Prognozy makroekonomiczne wskazujące poziom i kierunek rozwoju gospodarczego powinny ułatwiać komórkom organizacyjnym Banku planowanie rozmiaru działalności oraz dostosowanie palety oferowanych produktów. Są również jednym z czynników pozwalających wyliczyć planowane wyniki finansowe, a tym samym określić poziom kapitałów dostępnych na pokrycie ryzyka. Jednocześnie analizy i prognozy makroekonomiczne stanowią system wczesnego ostrzegania przed ewentualną niekorzystną zmianą cyklu gospodarczego, dając możliwość dokonania korekty działań Banku pozwalającej zachować odpowiedni poziom adekwatności kapitałowej.
8. Na potrzeby planowania finansowego i kapitałowego przygotowywane są prognozy roczne lub wieloletnie.

§ 23.

Kapitałowe plany awaryjne

1. Uruchomienie planu awaryjnego następuje w sytuacji spadku wewnętrznego łącznego wskaźnika kapitałowego poniżej 14,00%.
2. Komórka analiz i szacowania ryzyk niezwłocznie informuje nadzorującego członka Zarządu Banku po czym przystępuje do przygotowania szczegółowej analizy zaistniałej sytuacji, w której uwzględnia wszystkie czynniki składowe wpływające na tworzony wewnętrzny wymóg kapitałowy.
3. W sporządzanej analizie należy zawrzeć wnioski i propozycje działań z odrębnym podziałem dla każdego rodzaju ryzyka, dla którego tworzony jest wewnętrzny wymóg kapitałowy.
4. Zgodnie z § 142 Dyrektywy 2019/878 UE w przypadku nie spełnienia łącznego wymogu w zakresie buforów Bank przygotowuje plan ochrony kapitału i przedstawia właściwemu organowi nadzorującemu nie później niż 5 dni roboczych od dnia, w którym stwierdzono nie spełnienia tego wymogu.
5. Na podstawie sporządzonej analizy Komórka analiz i szacowania ryzyk przygotowuje plan działania mający na celu obniżenie poziomu ryzyka ponoszonego przez Bank i jednocześnie podniesienie wewnętrznego współczynnika wypłacalności.

§ 24.

1. Kapitałowy plan awaryjny powinien uwzględniać:
  - a) propozycje działań zaradczych wraz z propozycją schematu odpowiedzialności za realizację tychże działań,
  - b) projekcję kosztów niezbędnych do poniesienia celem ograniczenia ponoszonego ryzyka,
  - c) określenie dostępności możliwych działań,
  - d) wpływ postrzegania Banku przez klientów i udziałowców,
  - e) określenie alternatywnych źródeł pozyskania dodatkowego kapitału (funduszy własnych),
  - f) propozycje poprawy wyniku finansowego (lub redukcja kosztów działania),
  - g) ograniczenia działalności w obszarach obciążonych wysokim poziomem ryzyka.
2. Działania Banku powinny zmierzać w kierunku zmniejszenia ryzyk, które powodują uszczuplenie przychodów Banku. Plan działania wraz ze szczegółowym podziałem zadań dla poszczególnych komórek organizacyjnych Banku zatwierdza Zarząd Banku.
3. Wyznaczone komórki organizacyjne odpowiedzialne za realizację działań, przedkładają w okresach miesięcznych informację dla Zarządu Banku o zrealizowanych działaniach i stopniu wykonania planu wraz z opisem efektów i skutków działań.

§ 25.

Organizacja procesu zarządzania kapitałem

1. W procesie organizacji zarządzania kapitałem mają zastosowanie następujące przepisy zewnętrzne:
  - a) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r.,
  - b) Dyrektywa 2019/878 UE,

- c) Dyrektywa 2013/36 UE,
  - d) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012,
  - e) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach,
  - f) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 27 lipca 2021 r., w sprawie szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału i stałego utrzymania kapitału wewnętrznego.
2. Podstawowymi przepisami wewnętrznymi regulującymi funkcjonowanie w Banku systemu zarządzania kapitałem są:
    - a) Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim,
    - b) Polityka zarządzania kapitałem w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim,
    - c) inne regulacje i procedury obowiązujące oraz wprowadzane w Banku w zakresie planowania finansowego oraz zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk.
  3. Regulacje wewnętrzne Banku podlegają procesowi weryfikacji w zakresie merytorycznej zgodności z profilem działalności Banku, kierunkiem jego rozwoju oraz celem dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i otoczenia gospodarczego, w którym Bank funkcjonuje.
  4. Polityka zarządzania kapitałem podlega aktualizacji nie rzadziej niż w okresach rocznych.

§ 26.

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania kapitałem. Fundamentalnym składnikiem tego systemu jest niezależne, regularne badanie i ocena efektywności systemu zarządzania kapitałem.

T. Polityka inwestycyjna

§ 1.

1. Podstawowym celem działalności inwestycyjnej Banku jest osiągnięcie maksymalnego bezpieczeństwa i rentowności dokonywanych inwestycji.
2. Z reguły większemu ryzyku odpowiada większy potencjalny zysk, dlatego w działalności inwestycyjnej zmierzamy do ograniczania ryzyka do akceptowalnego poziomu.
3. Akceptowany poziom ryzyka inwestycji określany jest w formie limitów, stanowiących element Instrukcji zarządzania ryzykiem inwestycji finansowych, obowiązującej w Banku.
4. Za wdrożenie Polityki inwestycyjnej odpowiadają:
  - a) w zakresie inwestycji związanych z zarządzaniem płynnością bieżącą – Wiceprezes Zarządu ds. ekonomiczno - finansowych,
  - b) w zakresie inwestycji komercyjnych – Wiceprezes Zarządu ds. handlowych.
5. Za ocenę ryzyka inwestycji finansowych w ujęciu portfelowym odpowiada Prezes Zarządu.

§ 2.

Polityka inwestycyjna Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim, stanowi wykonanie zapisów:

- 1) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,
- 2) Rekomendacji KNF w szczególności:
  - a) Rekomendacji A dotyczącej zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych,
  - b) Rekomendacji G dotyczącej zarządzania ryzykiem stopy procentowej w bankach,
  - c) Rekomendacji B dotyczącej ograniczania ryzyka inwestycji finansowych banków.

§ 3.

Polityka inwestycyjna reguluje zasady zarządzania poszczególnymi portfelami instrumentów finansowych oraz definiuje:

- a) zasady dokonywania inwestycji Banku w instrumenty finansowe,
- b) cele utrzymywania poszczególnych portfeli instrumentów finansowych,
- c) typy portfeli instrumentów finansowych utrzymywane przez Pion Rachunkowości i Wsparcia,
- d) założenia finansowe przyjęte w zarządzaniu poszczególnymi portfelami instrumentów finansowych,
- e) wykaz instrumentów, które są stosowane przy konstruowaniu poszczególnych portfeli instrumentów finansowych,
- f) miary ryzyka finansowego, w ramach których zarządzane są poszczególne portfele instrumentów finansowych.

§ 4.

1. Uwzględniając różne cele utrzymywania poszczególnych portfeli instrumentów finansowych oraz horyzont czasowy, w którym te cele są realizowane, Bank wyodrębnia następujące bankowe portfele instrumentów finansowych:

- a) płynnościowy,
  - b) inwestycyjny.
2. W zależności od celu inwestycji instrumenty finansowe mogą być kwalifikowane do różnych portfeli. Szczegółowe zasady wyceny instrumentów finansowych w poszczególnych portfelach są zdefiniowane w regulacjach wewnętrznych Banku oraz w obowiązujących przepisach zewnętrznych.
  3. Inwestycje finansowe Banku obejmują bezpieczne inwestycje, do których zaliczane są:
    - a) bezpieczne papiery wartościowe emitowane przez podmioty o wadze ryzyka 0 i 20% (obligacje, bony pieniężne itp.),
    - b) akcje spółek giełdowych,
    - c) jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
    - d) inne inwestycje w instrumenty rynku pieniężnego i kapitałowego (bony komercyjne, KWIT-y, itd.),
    - e) nabywanie nieruchomości i inne zaangażowania.

§ 5.

1. Bank dokonuje inwestycji w instrumenty finansowe zgodnie ze Strategią Banku oraz Planem finansowym przyjętymi przez Zarząd Banku i zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Banku.
2. Bank dokonuje inwestycji w instrumenty finansowe, jeżeli spełnione są następujące przesłanki:
  - 1) regulacje wewnętrzne Banku:
    - a) definiują zasady realizacji transakcji danymi instrumentami finansowymi,
    - b) określają limity w zakresie ryzyka finansowego i kredytowego, ograniczające ryzyko związane z inwestycjami w dane instrumenty finansowe,
    - c) określają zasady bieżącej wyceny instrumentów finansowych,
    - d) określają zasady ewidencji rachunkowej i rozliczeń,
  - 2) pracownicy posiadają odpowiednią wiedzę, która gwarantuje należyte zarządzanie danym instrumentem finansowym w poszczególnych portfelach Banku.

§ 6.

1. Transakcje poszczególnymi instrumentami finansowymi dokonywane są w PRiW, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Decyzje dotyczące kupna/sprzedaży instrumentów finansowych są podejmowane przez Zarząd Banku.

§ 7.

1. Głównym celem utrzymywania portfela handlowego jest generowanie dochodów z działalności handlowej na własny rachunek poprzez wykorzystywanie krótkoterminowych rzeczywistych lub oczekiwanych zmian cen poszczególnych instrumentów finansowych.
2. Głównym celem utrzymywania portfela inwestycyjnego jest zabezpieczenie adekwatnego poziomu aktywów płynnych.

§ 8.

1. Podstawowymi celami utrzymywania portfela płynnościowego są:
  - 1) zabezpieczenie ryzyka płynności poprzez lokowanie nadwyżek płynności na rynku pieniężnym, refinansowanie niedoborów płynności, uczestnictwo w operacjach otwartego rynku, zarządzanie stanami środków pieniężnych na rachunkach nostro,
  - 2) zapewnienie utrzymania przez Bank zewnętrznych wymogów płynności, w szczególności nadzorczych miar płynności krótkoterminowej,
  - 3) zapewnienie utrzymania przez Bank wewnętrznych wymogów płynności, przy utrzymaniu całościowego narażenia Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze Strategią Banku i Planem finansowym.
2. Portfel płynnościowy stanowi element portfela bankowego zarządzanego od strony operacyjnej przez PRiW.
3. Minimalny wolumen portfela płynnościowego powinien zabezpieczyć potencjalny odpływ netto środków pieniężnych z Banku w horyzoncie 3-miesięcznym, który wynika:
  - 1) ze zmian poziomu aktywów i pasywów skarbowych,
  - 2) ze zmienności przepływów dziennych z tytułu sesji ELIXIR,
  - 3) z wyniku zasileń i odprowadzeń gotówkowych,
  - 4) ze zleceń klientów w systemie SORBNET.

§ 9.

Przeważająca część aktywów Banku poza działalnością kredytową oraz lokowaniem w banku zrzeszającym jest inwestowana w bezpieczne papiery wartościowe. Decydującym czynnikiem wpływającym na opłacalność takich inwestycji są zmiany stóp procentowych. Zarząd ocenia na bieżąco prawdopodobieństwo wystąpienia takich zmian i zgodnie z przewidywanym ich kierunkiem, zmieniają udział różnych typów papierów dłużnych w portfelu (o stałym lub zmiennym oprocentowaniu, o krótszym lub dłuższym terminie wykupu, skarbowe lub pieniężne).

§ 10.

1. Najważniejszymi sposobami obniżania ryzyka inwestycyjnego Banku jest inwestowanie w wiele różnych instrumentów finansowych oraz dokładna ocena potencjalnego ryzyka poszczególnych inwestycji związanych

z ryzykiem kontrahenta. Nie oznacza to jednak, że w ten sposób można całkowicie wyeliminować ryzyko związane z inwestycjami.

2. Głównym ryzykiem dla inwestycji Banku jest niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji gospodarczej Polski, które może doprowadzić do niekorzystnych zmian cen na rynkach finansowych i obniżyć rentowność inwestycji Banku. Szczególnie groźne dla rentowności inwestycji mogą być takie zjawiska jak zahamowanie wzrostu gospodarczego, narastanie deficytu na rachunku obrotów bieżących, długu publicznego i wzrost inflacji. Istotna dla Polski jest też sytuacja gospodarcza i polityczna w innych krajach powiązanych z Polską, która może niekorzystnie wpływać na sytuację gospodarczą i polityczną w naszym kraju. Najbardziej wrażliwymi na to ryzyko instrumentami są akcje spółek giełdowych oraz jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.
3. Metody i techniki ograniczania ryzyka inwestycji są poddawane okresowym przeglądom.

§ 11.

Ocena ryzyka inwestycji finansowych jest prowadzona i raportowana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku zgodnie z Instrukcją SIZ.

U. Polityka zarządzania ładem korporacyjnym

§ 1.

W Banku wdraża się zasady ładu korporacyjnego obejmujące obszary:

- 1) organizacja i struktura organizacyjna,
- 2) relacje z udziałowcami,
- 3) organ zarządzający,
- 4) organ nadzorujący,
- 5) polityka wynagradzania,
- 6) polityka informacyjna,
- 7) działalność promocyjna i relacje z klientami,
- 8) kluczowe systemy i funkcje wewnętrzne.

§ 2.

1. Organizacja Banku jak i jego struktura organizacyjna powinny umożliwiać osiągnięcie długoterminowych celów prowadzonej działalności, stąd kształt struktury organizacyjnej Banku dostosowuje się do specyfiki działalności oraz skali złożoności i profilu ryzyka występującego w Banku.
2. Podział zadań, sprawozdawczości i zasady kontroli jednoznacznie określono w procedurach wewnętrznych oraz w zakresach czynności pracowników Banku w sposób zapewniający wykluczenie nakładania się zadań. Jednoznacznie określono odpowiedzialność za poszczególne obszary działania.
3. Struktura organizacyjna obejmuje wszystkie poziomy zarządzania pogrupowane w funkcyjne pionory, lub zespoły obejmujące wszystkie istotne grupy procesów, realizowanych przez Bank.
4. Struktura organizacyjna znajduje swoje odzwierciedlenie między innymi w regulacjach:
  - a) Regulamin działania Zarządu - w zakresie nadzoru nad poszczególnymi pionami, komórkami i jednostkami organizacyjnymi oraz zasady odpowiedzialności za poszczególne obszary funkcjonowania Banku,
  - b) Regulamin systemu kontroli wewnętrznej - w zakresie organizacji systemu kontroli wewnętrznej,
  - c) Instrukcja SIZ - zdefiniowano min. zakres informacji i jej częstość, komórki sporządzające oraz odbiorców informacji,
  - d) pozostałe regulacje Banku, które są okresowo weryfikowane przez Zarząd i Radę Nadzorczą między innymi pod względem spójności z zatwierdzoną strukturą organizacyjną.
5. Podstawowa struktura organizacyjna, zatwierdzona przez Zarząd i Radę Nadzorczą jest publikowana na stronie internetowej Banku.
6. Zarząd odpowiada za dobór kadr o odpowiednich do realizowanych zadań kwalifikacjach.
7. Bank stosuje plany ciągłości działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania i ograniczenia strat na wypadek poważnych zakłóceń w działalności. Plany ciągłości działania są elementem zarządzania ryzykiem operacyjnym.
8. W ramach oceny poziomu ryzyka operacyjnego Rada Nadzorcza i Zarząd są informowane o wszystkich stwierdzonych nadużyciach, zgłoszonych i zarejestrowanych w Rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego.
9. Bank zapewnia pracownikom odpowiedni dostęp do informacji o zakresach uprawnień, obowiązkach i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych. Wszyscy pracownicy Banku są powiadamiani o każdej zmianie Regulaminu organizacyjnego, co poświadczają w stosownych oświadczeniach (lub systemach elektronicznych).
10. Prawa pracowników są należycie chronione, a ich interesy należycie uwzględniane. Powyższe zasady znalazły odzwierciedlenie w Regulaminie pracy, zakresach czynności, w Regulaminie organizacyjnym oraz w Instrukcji zarządzania kadrami Banku.

§ 3.

Relacje z udziałowcami:

1. Bank działa w interesie wszystkich udziałowców, z poszanowaniem interesu klientów, Banku oraz z uwzględnieniem przepisów prawa i wytycznych nadzorcy centralnego.
2. Bank zapewnia udziałowcom właściwy dostęp do informacji.
3. Udziałowcy mogą wpływać na funkcjonowanie instytucji nadzorowanej wyłącznie poprzez decyzje organu stanowiącego, nie naruszając kompetencji pozostałych organów.
4. Udziałowcy w swych decyzjach powinni kierować się przede wszystkim interesem Banku.
5. Udziałowcy nie powinni wykorzystywać swojej pozycji do podejmowania decyzji prowadzących do przeniesienia aktywów z Banku do innych podmiotów a także do nabycia lub zbycia albo zawierania innych transakcji powodujących rozporządzenie przez Bank jego majątkiem na warunkach innych niż rynkowe, czy też z narażeniem bezpieczeństwa lub interesu Banku.
6. Przeprowadzenie transakcji z podmiotem powiązaniem powinno być uzasadnione interesem Banku i powinno być dokonane w sposób transparentny w oparciu o zapisy regulacji wewnętrznych Banku.
7. Udziałowcy odpowiadają za utrzymanie pozycji kapitałowej Banku zdefiniowanej w Polityce kapitałowej (w tym w Polityce dywidendowej) Banku.
8. Powyższe zasady znajdują odzwierciedlenie w regulaminach obejmujących zasady działania organów statutowych Banku.

§ 4.

Zarząd:

1. Członkowie Zarządu Banku posiadają odpowiednie kompetencje do zarządzania oraz należytego wykonywania powierzonych im obowiązków.
2. Zarząd jest jedynym organem uprawnionym i odpowiedzialnym za zarządzanie działalnością Banku, w tym za prowadzenie spraw, planowanie, organizowanie, decydowanie, kierowanie oraz kontrolowanie działalności Banku.
3. Pracą Zarządu kieruje Prezes, a wewnętrzny podział obowiązków w Zarządzie zapewnia unikanie konfliktów interesów.
4. Pełnienie funkcji w Zarządzie powinno stanowić główny obszar aktywności zawodowej członka Zarządu.
5. Powyższe zasady reguluje Regulamin działania Zarządu.

§ 5.

Rada Nadzorcza:

1. Członkowie Rady Nadzorczej Banku posiadają odpowiednie kompetencje do prowadzenia spraw oraz dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków.
2. Indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej powinny uzupełniać się w taki sposób, aby umożliwiać zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegialnego sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania.
3. Rada Nadzorcza oraz poszczególni jej członkowie przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną i osądem.
4. Określony w Statucie skład liczebny Rady Nadzorczej jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.
5. Członek Rady Nadzorczej powinien podejmować aktywność zawodową bez uszczerbku dla działalności w Radzie Nadzorczej Banku oraz z zachowaniem zasady unikania konfliktów interesów.
6. Powyższe zasady reguluje Regulamin działania Rady Nadzorczej.

§ 6.

Polityka wynagradzania:

1. W Banku funkcjonuje „Polityka wynagradzania pracowników (...)”, uwzględniająca zasadę proporcjonalności oraz sytuacji finansowej Banku.
2. Polityka podlega okresowej weryfikacji i ocenie przez Radę Nadzorczą Banku.
3. Wynagrodzenia członków organu zarządzającego lub osób pełniących kluczowe funkcje są finansowane i wypłacane ze środków Banku.

§ 7.

Polityka informacyjna:

1. Bank wdrożył Politykę informacyjną, zatwierdzoną i co najmniej raz w roku weryfikowaną przez Radę Nadzorczą Banku.
2. Bank publikuje na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej wszystkie, wymagane przepisami prawa informacje.
3. Zasady i terminy udzielania odpowiedzi udziałowcom oraz klientom reguluje Instrukcja rozpatrywania skarg i wniosków (...).
4. Polityka informacyjna Banku zapewnia ochronę informacji, zgodnie z przepisami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

§ 8.

Działalność promocyjna i relacje z klientami:

1. Bank wdrożył zasady opracowania materiałów promocyjnych i reklamowych, zgodnie z Instrukcją tworzenia i publikowania treści reklamowych oraz komunikacji z mediami w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.
2. Niniejsze Zasady wprowadzają wymagania odnośnie rzetelności, jakości, poszanowania powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu jak również dobrych obyczajów.
3. Bank rzetelnie i w sposób przystępny dla przeciętnego odbiorcy informuje o oferowanym produkcie lub usłudze, w czasie umożliwiającym podjęcie decyzji.
4. Jeśli w ocenie klienta nie jest możliwe zapoznanie się z przedstawionymi dokumentami na miejscu Bank przekazuje klientowi na koszt własny kopie odpowiednich dokumentów.
5. Bank posiada Instrukcję przyjmowania i rozpatrywania skarg i reklamacji, a informacja o nich znajduje się na tablicach ogłoszeń w miejscu wykonywania czynności oraz na stronie internetowej Banku.
6. Bank, dochodząc swoich roszczeń, w szczególności prowadząc działania windykacyjne wobec klientów działa profesjonalnie i dba o reputację instytucji zaufania publicznego.

§ 9.

Kluczowe systemy i funkcje wewnętrzne:

1. Bank posiada adekwatny, efektywny i skuteczny system kontroli wewnętrznej.
2. Zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznej opisuje, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Regulamin systemu kontroli wewnętrznej.
3. System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie poziomy w strukturze organizacyjnej Banku.
4. Rada Nadzorcza okresowo, zgodnie z SIZ, dokonuje oceny mechanizmów oraz skuteczności kontroli wewnętrznej w oparciu o oceny wewnętrzne i zewnętrzne.
5. Bank zapewnił niezależność funkcji zapewnienia zgodności na podstawie zapisów Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności.
6. Bank zapewnia niezależność audytu wewnętrznego poprzez wydzielenie niezależnej komórki audytu wewnętrznego/zlecanie zadań podmiotom zewnętrznym.
7. Powoływanie i odwoływanie osoby kierującej komórką do spraw zapewnienia zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.
8. W Banku wdrożono adekwatny i skuteczny, dostosowany do skali, złożoności działalności i profilu ryzyka system zarządzania ryzykiem uwzględniający strategię zarządzania ryzykiem obejmującą tolerancję na ryzyko określoną przez Bank.
9. Na proces zarządzania ryzykiem składa się jego identyfikacja, pomiar, szacowanie, monitorowanie oraz stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka.
10. Za skuteczność zarządzania ryzykiem odpowiada Zarząd. Członkowie Zarządu, uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za zarządzanie danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący to ryzyko,
11. Rada Nadzorcza zatwierdza i nadzoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem, sprawując nadzór nad skutecznością zarządzania ryzykiem w oparciu o raporty generowane przez sprawny system informacji zarządczej.

§ 10.

Rada Nadzorcza dokonuje regularnej oceny stosowania zasad ładu korporacyjnego, w cyklach określonych w procedurę SIZ - wyniki oceny Bank udostępnia na stronie internetowej Banku oraz przekazuje Zarządowi i udziałowcom podczas Zebrań Grup Członkowskich oraz podczas Zebrania Przedstawicieli.

§ 11.

Celem zarządzania ładem korporacyjnym jest między innymi unikanie konfliktów interesów (zdefiniowanych w procedurze zarządzania ryzykiem braku zgodności).

§ 12.

Skuteczność zarządzania ryzykiem braku zgodności poddawana jest ocenie w ramach audytu wewnętrznego.

§ 13.

1. Niniejsza Polityka podlega okresowym przeglądom oraz ocenie jej realizacji przez Radę Nadzorczą, zgodnie z zapisami Instrukcji SIZ.
2. Niniejsza Polityka w części dotyczącej Zasad ładu korporacyjnego oraz wyniki oceny jej przestrzegania podlegają publikacji na stronie internetowej Banku.

W. Polityka ładu wewnętrznego

§ 1.

Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie i wdrożenie zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Politykę zarządzania ładem wewnętrznym w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, zwaną dalej Polityką.

§ 2.

Podstawą opracowania niniejszej Polityki są zapisy Rekomendacji „Z” Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 3.

Przez pojęcia stosowane w niniejszej Polityce rozumie się:

1. Bank – Bank Spółdzielczy w Bielsku Podlaskim,
2. Rada Nadzorcza – Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim,
3. Zarząd – Zarząd Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim,
4. Koordynator – komórka organizacyjna Banku odpowiedzialna z realizacją zadań związanych z wdrożeniem zapisów Rekomendacji Z – w Banku funkcję tę pełni Stanowisko ds. zgodności,
5. Komórka ds. zgodności – Komórka organizacyjna pełniąca funkcję zgodności – Stanowisko ds. zgodności,
6. Komórka analiz i szacowania ryzyk – komórka organizacyjna Banku, gromadząca dane i raportująca w sprawie ryzyka operacyjnego,
7. Konflikt interesów - według unijnej dyrektywy konflikt interesów obejmuje co najmniej każdą sytuację, w której członkowie personelu instytucji zamawiającej (...) biorący udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia lub mogący wpłynąć na wynik tego postępowania mają, bezpośrednio lub pośrednio, interes finansowy, ekonomiczny lub inny interes osobisty, który postrzegać można jako zagrażający ich bezstronności i niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia,
8. Etyka bankowa – działalność cechująca się zasadami: profesjonalizmu, rzetelności, rzeczowości, staranności i najlepszej wiedzy. Bank wdrożył Kodeks etyki bankowej,
9. Kultura ryzyka – zasady zarządzania ryzykiem oparte o znajomość przez pracowników tych zasad oraz skutków ich działań na danym stanowisku. Kultura ryzyka oznacza znajomość i przestrzeganie procedur zarządzania ryzykiem.

§ 4.

Rekomendacja Z ma na celu upowszechnienie dobrych praktyk oraz przeciwdziałanie stosowaniu przez banki, w zakresie objętym Rekomendacją, nieprawidłowych praktyk zwiększających ryzyko ich działalności, a w konsekwencji zwiększenie odporności tych instytucji na trudne warunki rynkowe i tym samym wzrost stabilności sektora finansowego.

§ 5.

Niniejsza Polityka jest oparta na zasadzie proporcjonalności. Oznacza to, że jej postanowienia są stosowane z uwzględnieniem Wytycznych SSOZ BPS, uwzględniających zasadę proporcjonalności.

§ 6.

W związku z tym, że Bank w pełni wdraża Wytyczne SSOZ BPS – nie ma potrzeby raportowania o zastosowanej zasadzie proporcjonalności do Komisji Nadzoru Finansowego (KNF).

§ 7.

W celu wdrożenia zapisów Rekomendacji „Z” Bank wprowadza zmiany w procedurach.

§ 8.

Za koordynację wdrożenia Rekomendacji Z odpowiada koordynator. Podstawowe zadania Koordynatora to:

1. Koordynowanie zadań związanych z wdrożeniem zapisów Rekomendacji Z,
2. Prezentowanie Zarządowi sprawozdania z wdrożenia Rekomendacji Z,
3. Co najmniej raz w roku przeprowadzanie oceny stosowania zasad ładu wewnętrznego,
4. Raportowanie wyników oceny do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
5. Przeprowadzanie szkoleń członków Rady nadzorczej, Zarządu oraz pracowników z zasad ładu wewnętrznego.

§ 9.

Ocena stosowania zasad ładu wewnętrznego obejmuje:

1. Ocenę stosowania etyki bankowej,
2. Ocenę kultury ryzyka,
3. Ocenę ryzyka występowania konfliktu interesów

§ 10.

Do oceny stosowania zasad ładu wewnętrznego wykorzystywane są informacje zgromadzone w ramach:

1. Rozpatrywania skarg i reklamacji,
2. Kontroli wewnętrznej,
3. Otrzymanych wyników kontroli zewnętrznych,
4. Anonimowego zgłaszania informacji o naruszeniach przepisów prawa,
5. Innych źródeł informacji

§ 11.

Ocena stosowania zasad ładu wewnętrznego jest przeprowadzana w ramach oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

§ 12.

1. Niniejsza Polityka podlega co najmniej raz w roku przeglądowi przeprowadzanym przez Stanowisko ds. zgodności.
2. Niniejsza Polityka oraz jej zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

3. Wszyscy pracownicy są zobowiązani do przestrzegania przepisów niniejszej Polityki.

V. Polityka bancassurance

§ 1.

Polityka w zakresie bancassurance zawiera wytyczne regulujące obszar działalności Banku związany z oferowaniem przez Bank ubezpieczeń na podstawie umów zawartych z zakładami ubezpieczeń. Wytyczne Polityki stanowią zbiór dobrych praktyk obowiązujących w działalności Banku w zakresie bancassurance, w szczególności poprzez dostosowane do postanowień Polityki instrukcje i procedury wewnętrzne, do których przestrzegania zobowiązani są wszyscy pracownicy Banku.

§ 2.

Polityka jest zgodna i wynika z następujących dokumentów:

- 1) Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance,
- 2) Strategii Banku,
- 3) procedur i innych regulacji wewnętrznych obowiązujących w Banku.

§ 3.

1. Zasadniczym modelem bancassurance, dominującym w Banku jest agencyjny model oferowania i sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, bazujący na indywidualnych umowach ubezpieczenia dystrybuowanych przez Bank występujący w roli agenta ubezpieczeniowego.
2. Bank we współpracy z zakładami ubezpieczeń stosuje następujące modele:
  - 1) Model agencyjny:
    - a) w ramach tego modelu klienci zawierają, ze współpracującymi z Bankiem zakładami ubezpieczeń, indywidualne umowy ubezpieczenia z oferty Banku. W umowach tych klienci pełnią rolę ubezpieczonych i ubezpieczających,
    - b) Bank, jako agent ubezpieczeniowy, działa na podstawie pełnomocnictw udzielonych mu przez zakłady ubezpieczeń, w imieniu i na rzecz tych zakładów ubezpieczeń,
    - c) podział obowiązków pomiędzy Bankiem a poszczególnymi zakładami ubezpieczeń definiują umowy agencyjne,
    - d) w zamian za wykonywanie czynności określonych w umowie agencyjnej w odniesieniu do produktów ubezpieczeniowych, których dotyczy współpraca na podstawie tej umowy, Bank otrzymuje od zakładu ubezpieczeń wynagrodzenie w formie prowizji za czynności agencyjne, o których mowa w umowie agencyjnej i na zasadach w niej określonych,
    - e) współpraca w oparciu o model agencyjny może dotyczyć produktów ubezpieczeniowych:
      - związanych z produktem bankowym, zabezpieczających ryzyko Banku,
      - związanych z produktem bankowym, nie zabezpieczających ryzyka Banku,
      - nie związanych z produktem bankowym (tzw. „stand-alone”),
  - 2) Model ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Klienta):
    - a) Bank dopuszcza możliwość zawierania i wykonywania, w charakterze Ubezpieczającego, umów ubezpieczenia na rachunek swoich klientów (umowy na cudzy rachunek w rozumieniu art. 808 § 1 kodeksu cywilnego) - umowa taka ma charakter grupowej umowy, tj. jednej umowy ubezpieczenia zabezpieczającej interesy ubezpieczeniowe wielu klientów,
    - b) Bank w ramach umowy ubezpieczenia grupowego jest zobowiązany do:
      - wykonywania obowiązków ubezpieczającego określonych w tej umowie,
      - reprezentowania wobec zakładu ubezpieczeń interesów swoich klientów jako ubezpieczonych,
      - zgłaszania zakładowi ubezpieczeń roszczeń lub informowania o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego, o którym mowa w zawartej przez Bank umowie ubezpieczenia na rachunek klientów, w sytuacji gdy klient wskazał Bank jako uposażonego (umowy ubezpieczenia na życie) lub Bank jest uprawniony do otrzymania odszkodowania na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej z ubezpieczonym klientem,
    - c) w przypadku umów ubezpieczenia grupowego zawartych po dacie wejścia w życie niniejszej Polityki, Bank nie pobiera od zakładu ubezpieczeń w żadnej formie wynagrodzenia, nawet jeśli wykonuje czynności związane z obsługą i administrowaniem umowy ubezpieczenia,
    - d) współpraca w oparciu o model ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek klienta) może dotyczyć produktów ubezpieczeniowych związanych z produktem bankowym, zabezpieczających ryzyko Banku lub związanych z produktem bankowym, nie zabezpieczających ryzyka Banku,
  - 3) Model ubezpieczenia na własny rachunek Banku (zabezpieczenie interesów finansowych Banku):
    - a) Bank może zawierać jako ubezpieczający na własny rachunek umowy ubezpieczenia, które zabezpieczają jego ryzyko finansowe związane z umowami kredytu podpisywanymi z klientami - w umowach tych Bank jest zarówno ubezpieczającym jak i ubezpieczonym,
    - b) Bank prowadzi wobec klientów rzetelną politykę informacyjną mającą na celu przekazywanie im kompletnych informacji o możliwości wystąpienia przez zakład ubezpieczeń z roszczeniem regresowym do klienta Banku po wypłacie Bankowi odszkodowania z umowy ubezpieczenia,

c) współpraca w oparciu o model ubezpieczenia na własny rachunek może dotyczyć ubezpieczenia niskiego (brakującego) wkładu lub ubezpieczenia pomostowego (do czasu ustanowienia hipoteki).

§ 4.

1. Przychody Banku z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych wynikają z przyjętych modeli współpracy z zakładami ubezpieczeń.
2. Zasady ujmowania i rozliczania w księgach rachunkowych Banku przychodów i kosztów z tytułu ubezpieczeń określają Zasady rachunkowości w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.

§ 5.

1. Decyzję o podjęciu lub zakończeniu współpracy z danym zakładem ubezpieczeń każdorazowo podejmuje Zarząd Banku. Bank może współpracować z kilkoma zakładami ubezpieczeń podlegającymi polskiemu nadzorowi finansowemu.
2. Wybór zakładów ubezpieczeń odbywa się w oparciu o spełnione łącznie następujące kryteria:
  - 1) minimalny okres funkcjonowania na polskim rynku ubezpieczeniowym – 3 lata od daty wydania zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i uzyskania możliwości wykonywania takiej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) spełniony w ostatnich 3 latach wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi (wg sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń) minimum 100%,
  - 3) spełniony w ostatnich 3 latach wymóg pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami (wg sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń),
  - 4) posiadanie oferty produktów dopasowanej do potrzeb Banku i jego klientów.
3. Bank, w rocznych okresach, dokonuje oceny współpracujących zakładów ubezpieczeń w oparciu o kryteria określone w ust. 2 pkt 2 i 3. Brak spełnienia tych kryteriów może stanowić podstawę podjęcia przez Bank decyzji o zakończeniu współpracy.

§ 6.

1. Współpraca pomiędzy Bankiem a zakładem ubezpieczeń ma charakter długoterminowy, a jej podstawowe cele to:
  - 1) zapewnienie Bankowi odpowiedniego zabezpieczenia ryzyk generowanych przez produkty bankowe,
  - 2) zabezpieczenie klientów Banku przed nieoczekiwaną sytuacją życiową,
  - 3) rentowny wzrost sprzedaży i osiąganego przez Bank zysku,
  - 4) wzmacnianie wizerunku Banku w oczach klienta,
  - 5) uatrakcyjnienie oferty Banku,przy czym produkty ubezpieczeniowe oferowane przez Bank mogą spełniać jedno bądź więcej kryteriów, o których mowa powyżej.
2. Zasady współpracy Banku z wybranymi zakładami ubezpieczeń są pochodną:
  - 1) zawartych umów,
  - 2) wybranego modelu współpracy z danym zakładem ubezpieczeń,
  - 3) segmentacji klientów i dedykowanych im produktów (bankowych i ubezpieczeniowych).
3. Bank otrzymuje wynagrodzenie za czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego wykonywane w związku z oferowaniem produktów bancassurance. Tryb i wysokość tego wynagrodzenia wynikają z umów agencyjnych zawartych ze współpracującymi zakładami ubezpieczeń.
4. Szczegółowy podział obowiązków i kompetencji między Bankiem i zakładem ubezpieczeń określają:
  - 1) umowy agencyjne - dotyczy ubezpieczeń indywidualnych,
  - 2) umowy ubezpieczenia - dotyczy ubezpieczeń na rachunek klienta oraz na rachunek własny Banku,
  - 3) umowy o współpracy w zakresie ubezpieczeń.

§ 7.

1. Bank dokonuje systematycznej (nie rzadziej niż raz na rok) oceny efektywności współpracy z zakładami ubezpieczeń w zakresie:
  - 1) skuteczności zabezpieczenia interesów Banku, w szczególności ryzyka kredytowego,
  - 2) cech produktu ubezpieczeniowego i dopasowania go do potrzeb klientów i wymagań Banku,
  - 3) konkurencyjności oferowanych produktów ubezpieczeniowych na tle oferty rynkowej,
  - 4) ewentualnego zapotrzebowania na wprowadzenie nowych produktów ubezpieczeniowych do oferty.
2. Okresowa ocena efektywności współpracy, wsparta analizą ewentualnych skarg klientów i odmów wypłaty zgłaszanych roszczeń może być przesłanką do renegocjacji warunków współpracy między Bankiem i danym zakładem ubezpieczeń.

§ 8.

W obszarze zarządzania działalnością bancassurance zadania są realizowane przez następujące organy i komórki organizacyjne Banku:

- 1) Radę Nadzorczą Banku, w ramach wypełniania swoich funkcji i odpowiedzialności za system zarządzania ryzykiem w Banku:

- a) która monitoruje realizację Polityki,
  - b) która monitoruje zasady polityki rachunkowości w zakresie bancassurance,
  - c) nadzoruje system kontroli wewnętrznej w odniesieniu do bancassurance i ocenia go w ramach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku.
- 2) Zarząd Banku, który odpowiada za efektywne zarządzanie działalnością w obszarze bancassurance, a w szczególności odpowiada za:
- a) opracowanie, zatwierdzenie, wprowadzenie i aktualizację Polityki oraz zapewnienie jej przestrzegania,
  - b) zdefiniowanie kluczowych obszarów Polityki, podlegających jego bezpośredniej kontroli,
  - c) zatwierdzenie zasad działania w ramach kluczowych obszarów Polityki,
  - d) wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wprowadzenie w życie i realizację Polityki oraz zasad polityki rachunkowości w tym zakresie,
  - e) dokonywanie okresowej oceny realizacji Polityki,
  - f) delegowanie funkcji związanych z realizacją innych niż kluczowe obszarów Polityki na wyznaczone przez siebie osoby,
  - g) składanie sprawozdań do Rady Nadzorczej.
- 3) wszystkie jednostki i komórki organizacyjne, zgodnie z ich kompetencjami i w oparciu o obowiązujące w Banku regulacje wewnętrzne.

§ 9.

Z uwagi na relatywnie małą skalę działalności w zakresie bancassurance, Bank nie identyfikuje odrębnego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności w tym obszarze. W związku z tym, oraz z uwagi na fakt, iż produkty ubezpieczeniowe są oferowane głównie w powiązaniu z produktami bankowymi, stanowiąc w większości zabezpieczenie produktów kredytowych (regulowanych istniejącymi aktami wewnętrznymi) – nie są tworzone odrębne zasady zarządzania ryzykiem w zakresie bancassurance.

§ 10.

1. Zarząd Banku i Rada Nadzorcza są odpowiedzialne za zapewnienie, aby polityka rachunkowości w zakresie rozliczania przychodów z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych była zgodna z przepisami prawa w tym zakresie.
2. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku otrzymują sprawozdania dotyczące obszaru bancassurance zgodnie z SIZ.

§ 11.

1. Bank tworzy i rozwija ofertę produktów ubezpieczeniowych, towarzyszących własnym produktom bankowym lub niepowiązanych z konkretnym produktem bankowym.
2. Podstawowe kryteria wyboru produktów ubezpieczeniowych do oferty Banku to:
  - 1) atrakcyjność oferty z punktu widzenia interesów klienta,
  - 2) możliwość dopasowania do produktu bankowego,
  - 3) dostępność systemu informatycznego wspierającego dystrybucję i obsługę ubezpieczeń,
  - 4) zgodność z funkcjonującymi w Banku modelami biznesowymi w zakresie bancassurance.
3. Produkty dostarczane Bankowi przez zakłady ubezpieczeń powinny odpowiadać wymogom Banku, i spełniać w następujące standardy odpowiedniej ochrony ubezpieczeniowej:
  - 1) brak „pustej ochrony”: prawdopodobieństwo zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego nie może być śladowe/pomijalne w odniesieniu do profilu klientów Banku, których dotyczy dane ubezpieczenie,
  - 2) brak niedozwolonych postanowień w umowach ubezpieczenia,
  - 3) adekwatność kosztu składki, ponoszonego przez klienta lub Bank do określonej w umowie ubezpieczenia, wysokości odszkodowania/świadczenia,
  - 4) minimalizacja katalogu wyłączeń, uniemożliwiających wypłatę odszkodowań/świadczeń na poczet zabezpieczenia ryzyka Banku generowanego przez ubezpieczony produkt bankowy lub jego klienta,
  - 5) brak fransyz uniemożliwiających wypłatę znacznej części odszkodowań/świadczeń na poczet zabezpieczenia ryzyka Banku generowanego przez ubezpieczony produkt bankowy lub jego klienta.

§ 12.

1. Przed wprowadzeniem produktu ubezpieczeniowego do oferty, Bank dokonuje jego wyboru w oparciu o porównanie ofert tego produktu, przedstawionych przez zakłady ubezpieczeń aktualnie współpracujące z Bankiem i z ofertami dostępnymi na rynku.
2. Nowy produkt powinien spełniać kryteria wyboru produktu oraz standardy ochrony ubezpieczeniowej. Jednocześnie nawiązanie/kontynuacja współpracy z zakładem ubezpieczeń dostarczającym produkt wdrażany do oferty Banku, uwarunkowane jest spełnieniem obowiązujących kryteriów, określonych niniejszej Polityce.
3. Proces wprowadzenia produktu ubezpieczeniowego do oferty Banku wynika z wewnętrznych przepisów Banku.
4. Decyzję o wprowadzeniu nowego produktu ubezpieczeniowego do oferty Banku podejmuje Zarząd Banku.
5. Szczegółowy sposób opracowywania i wprowadzania nowego produktu ubezpieczeniowego do oferty Banku określają odrębne procedury Banku.

§ 13.

Ubezpieczenia wskazane przez klienta, stanowiące wymagane przez Bank zabezpieczenia ekspozycji kredytowych, powinny spełniać, wymogi dotyczące zakładu ubezpieczeń oraz minimalne kryteria określone w § 14.

§ 14.

Produkt ubezpieczeniowy wskazany przez klienta i mający stanowić zabezpieczenie ekspozycji kredytowej Banku powinien spełniać następujące minimalne kryteria:

- 1) w przypadku ubezpieczeń na życie: zapewniać ochronę z tytułu śmierci niespowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem, co najmniej do 70 roku życia ubezpieczonego (z uwzględnieniem okresu kredytowania i wieku kredytobiorcy),
- 2) zapewniać ochronę z tytułu śmierci spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem co najmniej do 80 roku życia ubezpieczonego (z uwzględnieniem okresu kredytowania i wieku kredytobiorcy),
- 3) w przypadku ubezpieczeń majątkowych:
  - a) maksymalna odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń jest nie mniejsza niż wartość ubezpieczonego mienia, będącego przedmiotem zabezpieczenia kredytu,
  - b) obligatoryjność ochrony w zakresie najczęściej spotykanych ryzyk, uwzględniająca wymogi określone w obowiązujących regulacjach Banku,
  - c) brak fransyz uniemożliwiających wypłatę znacznej części odszkodowań/świadczeń na poczet zabezpieczenia ryzyka Banku.

§ 15.

1. Bank prowadzi wobec swoich klientów rzetelną politykę informacyjną oraz zapewnia, iż dystrybucja produktów ubezpieczeniowych nie będzie generować ryzyka oferowania produktów niedopasowanych do potrzeb klientów.
2. Bank oferuje klientom warianty ubezpieczeń, których zakres, wyłączenia i wszelkie warunki szczegółowe zapewniają realną ochronę, dostosowaną do potrzeb i możliwości klienta oraz profilu osobowego lub prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.
3. W sytuacji, gdy Bank jest ubezpieczającym, a klient ma status ubezpieczonego, Bank podejmuje działania w interesie klienta lub jego spadkobierców.
4. W przypadku zaniechania lub zaprzestania dochodzenia przez Bank roszczeń od zakładu ubezpieczeń, Bank:
  - 1) informuje o tym fakcie klienta lub jego spadkobierców,
  - 2) umożliwia im bezpośrednie dochodzenie roszczeń,
  - 3) informuje o możliwości cesji w przypadku odstąpienia przez Bank od dalszego dochodzenia roszczeń.
5. W przypadku, gdy oferowany przez Bank rodzaj ubezpieczenia stanowi zabezpieczenie ekspozycji kredytowej lub towarzyszy produktowi bankowemu, Bank informuje klienta, w sposób jasny i zrozumiały, o ubezpieczeniach dostępnych w ofercie dla danego produktu bankowego.
6. Bank informuje klienta o możliwości wyboru analogicznego ubezpieczenia spoza oferty Banku, pod warunkiem, iż ubezpieczenie to i oferujący je zakład ubezpieczeń spełniają wymogi, określone w niniejszej Polityce.
7. W przypadku, gdy przedstawione przez klienta ubezpieczenie, mające stanowić zabezpieczenie ekspozycji kredytowej, nie spełnia wymogów Banku, określonych w Rozdziale 7 niniejszej Polityki, Bank nie akceptuje takiej ochrony, przedstawiając klientowi pisemne uzasadnienie decyzji odmownej.
8. W przypadku, gdy produkt ubezpieczeniowy, oferowany wraz z produktem bankowym, nie pełni roli wymaganego przez Bank zabezpieczenia ekspozycji kredytowej, Bank oferuje klientowi możliwość zakupu produktu bankowego bez ubezpieczenia.
9. Bank przedstawia klientowi adekwatne i kompletne informacje o produkcie ubezpieczeniowym, które zawarte są w materiale opracowanym oddzielnie dla każdego, oferowanego przez Bank produktu ubezpieczeniowego (Karta Produktu).
10. Bank dołącza do dokumentacji, dotyczącej zawarcia lub przystąpienia do umowy ubezpieczenia, oświadczenie klienta o zapoznaniu się z przekazanymi mu informacjami.

§ 16.

1. Każdy produkt ubezpieczeniowy, dostępny w ofercie ubezpieczeniowej Banku, posiada Kartę produktu ubezpieczeniowego oraz Ogólne Warunki Ubezpieczenia (OWU), przekazywaną klientowi przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
2. Karta produktu/OWU określają podstawowy katalog chronionych ryzyk, odniesienie do wyłączeń z ochrony ubezpieczeniowej oraz kluczowe elementy umowy ubezpieczenia.
3. Do informacji przekazywanych w OWU należą w szczególności:
  - 1) zakres ochrony ubezpieczeniowej, z uwzględnieniem zakresu dodatkowego, obejmowanego po uiszczeniu dodatkowej składki,
  - 2) wysokość, termin i sposób naliczania kosztów ponoszonych przez klienta,

- 3) sposób ustalenia odszkodowania/świadczenia ubezpieczeniowego i możliwe przyczyny odmowy jego wypłaty,
  - 4) najczęściej występujące wyłączenia i ograniczenia ochrony ubezpieczeniowej,
  - 5) prawa ubezpieczonego, w tym zasady rezygnacji i odstąpienia od umowy ubezpieczenia.
4. Karta produktu ubezpieczeniowego i OWU przedstawiają produkt ubezpieczeniowy w sposób jednoznaczny, zrozumiały dla klienta, któremu jest on oferowany.

§ 17.

1. Bank odpowiada za właściwy poziom kompetencji pracowników sprzedających i obsługujących ubezpieczenia, niezbędny do właściwego wypełniania obowiązków Banku wobec klienta.
2. Bank, we współpracy i przy wsparciu zakładów ubezpieczeń, zapewnia właściwym pracownikom szkolenia w zakresie obejmującym w szczególności:
  - 1) ofertę produktową i zasady obsługi klientów,
  - 2) kluczowe zmiany prawne i regulacyjne w zakresie ubezpieczeń,
  - 3) zasady obsługi systemów informatycznych oferowanych przez zakłady ubezpieczeń,
  - 4) okresową weryfikację wiedzy dotyczącej oferowanych produktów ubezpieczeniowych oraz procedur sprzedażowych i obsługowych.

§ 18.

Z uwagi na relatywnie małą skalę działalności w zakresie bancassurance, Bank, kierując się zasadą proporcjonalności, nie identyfikuje odrębnego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności w zakresie bancassurance.

§ 19.

1. Bank podejmuje czynności, zabezpieczające go przed ryzykiem prowadzonej działalności oraz monitoruje poziom ponoszonego ryzyka, w sposób adekwatny do:
  - 1) specyfiki danego produktu bankowego,
  - 2) relacji łączących produkt ubezpieczeniowy z produktem bankowym.
2. Celem zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem związanym z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych, tj. ryzykiem kredytowym, prawnym, reputacji oraz braku zgodności, Bank dokonuje okresowych analiz i oceny poziomu tych rodzajów ryzyka, zgodnie z zasadami wynikającymi z regulacji wewnętrznych Banku, o których mowa w Polityce.
3. Monitorowanie poziomu ryzyk związanych z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi, obejmuje m.in.:
  - 1) monitorowanie efektywności funkcjonujących w Banku procesów sprzedażowych i obsługowych celem zapewnienia adekwatności oferowanych produktów ubezpieczeniowych do potrzeb i możliwości klienta,
  - 2) sposób i terminowość rozpatrywania skarg i reklamacji,
  - 3) szkolenie pracowników w zakresie odpowiednim do funkcjonującej w Banku oferty produktów ubezpieczeniowych, skali działalności oraz wniosków wynikających z analizy ewentualnych skarg klientów,
  - 4) analizę liczby decyzji odmownych zakładów ubezpieczeń dotyczących wypłaty świadczeń/odszkodowań oraz wyjaśnianie ich przyczyn.
4. Bank, w ramach współpracy z wybranymi zakładami ubezpieczeń, otrzymuje od nich cykliczne, zbiorcze raporty szkodowe dotyczące zawartych umów ubezpieczenia i zgłaszanych roszczeń.
5. Bank analizuje otrzymywane dane dotyczące decyzji współpracujących zakładów ubezpieczeń w zakresie świadczeń ubezpieczeniowych jego klientów i w razie konieczności kontaktuje się z przedstawicielami zakładów ubezpieczeń w celu rzetelnego wyjaśnienia zasadności przyczyn odmów wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych.
6. Okresowa ocena danych wynikających z raportów uzyskanych od zakładów ubezpieczeń oraz wnioski wynikające z monitoringu powyżej wymienionych obszarów ryzyka mogą być przesłanką do renegotjacji warunków współpracy między Bankiem i danym zakładem ubezpieczeń.

§ 20.

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który obejmuje:
  - 1) mechanizmy kontroli ryzyka dostosowane do skali działalności Banku i jego specyfiki,
  - 2) badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
  - 3) audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (SSOZ).
2. Kontrola wewnętrzna w zakresie bancassurance ma na celu w szczególności zapewnienie zgodności i spójności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi, zwłaszcza dotyczącymi oferowania produktów ubezpieczeniowych oraz stosowania odpowiedniego sposobu rozliczania przychodów związanych z oferowaniem ubezpieczeń przez Bank.
3. Komórka do spraw zgodności identyfikuje, monitoruje i raportuje w odniesieniu do bancassurance, zgodnie z procedurą zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku.

4. Audyt wewnętrzny Banku sprawdza poprawność i zgodność polityki rachunkowości w zakresie ujmowania i rozliczania przychodów oraz kosztów związanych ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych z obowiązującymi przepisami oraz prawidłowość stosowania tej polityki, w odniesieniu do wszystkich produktów ubezpieczeniowych.
5. Komórka audytu bada i ocenia adekwatność i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w odniesieniu do bancassurance, w tym działanie komórki do spraw zgodności.
6. Zasady organizacji systemu kontroli wewnętrznej określa Regulamin kontroli wewnętrznej.

X. Polityka środowiskowa

§ 1.

1. Z uwagi na świadomość ekologiczną otoczenia, w którym Bank działa, jedną z podstawowych zasad funkcjonowania Banku jest dbałość o środowisko naturalne. Podejmowane działania prowadzone są sposobem ekologiczny i społecznie odpowiedzialny sposób oraz uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju.
2. Na miarę posiadanych zasobów i możliwości Bank na bieżąco doskonali wewnętrzne procesy oraz minimalizuje ich negatywny wpływ na środowisko naturalne.

§ 2.

Jako instytucja finansowa Bank jest świadomy wywieranego wpływu na środowisko naturalne, głównie poprzez oddziaływanie bezpośrednie, wynikające z działalności operacyjnej (jak np. generowanie odpadów oraz zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, zużycie energii, papieru, wody), jak też oddziaływanie pośrednie, wynikające ze świadczonych przez Bank usług.

§ 3.

Głównymi celami podejmowanych przez Bank działań jest:

- a) prowadzenie działalności zgodnie z przepisami prawa oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego,
- b) ograniczanie negatywnego wpływu prowadzonej działalności operacyjnej na środowisko naturalne,
- c) edukacja i informowanie klientów Banku oraz wspieranie inicjatyw związanych z ochroną środowiska,
- d) edukacja, zwiększanie świadomości pracowników Banku oraz ich wspierania w podejmowaniu inicjatyw proekologicznych,
- e) ograniczanie emisji CO₂,
- f) dążenie do jak najefektywniejszego zarządzania mediami,
- g) minimalizowanie zużycia surowców naturalnych.

§ 4.

Głównymi działaniami podejmowanymi przez Bank w ramach realizacji polityki środowiskowej są:

- a) stałe utrzymywanie zgodności z obowiązującymi wymaganiami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska,
- b) zmniejszenie wykorzystania nośników energii oraz zasobów naturalnych poprzez modernizację procesów oraz doskonalenie organizacji pracy,
- c) minimalizacja ilości powstających odpadów,
- d) stałe podnoszenie świadomości pracowników w zakresie ochrony środowiska.

Y. Polityka bezpieczeństwa transakcji płatniczych dokonywanych w Internecie

§ 1.

1. W Banku funkcjonuje polityka bezpieczeństwa transakcji płatniczych dokonywanych w Internecie podlegająca okresowym, regularnym przeglądom.
2. W zakresie oceny ryzyka w stosunku do płatności internetowych oraz usług powiązanych w Banku dokonywane są cykliczne oceny ryzyka.
3. Wrażliwe dane płatnicze podlegają zabezpieczeniu na poziomie nie niższym, niż pozostałe dane w systemie finansowo-księgowym.
4. PRiW określa wytyczne i standardy oraz opiniuje wymagania bezpieczeństwa dla systemów informatycznych obsługujących płatności internetowe.
5. Administrator sieci/podmiot współpracujący we współpracy z PRiW zapewnia zgodność z Polityką w obszarze systemów bankowości internetowej, w obszarze systemów kartowych a także administruje systemami bezpieczeństwa służącymi do ochrony płatności internetowych.

§ 2.

Niniejsza Polityka stanowi uzupełnienie:

- a) Polityki bezpieczeństwa,
- b) Polityki bezpieczeństwa informacji,
- c) Polityki bezpieczeństwa danych osobowych.

§ 3.

1. Celem Polityki jest stworzenie podstaw organizacyjnych dla ciągłego doskonalenia systemu zarządzania bezpieczeństwem płatności internetowych w Banku dla zapewnienia właściwej ochrony danych wrażliwych wykorzystywanych w usługach płatności internetowych.
2. Polityka odnosi się do wszelkich zasobów związanych z realizacją procesów płatności internetowych, a w szczególności do systemów informatycznych, systemów telekomunikacyjnych, systemów łączności przewodowej i bezprzewodowej oraz wszelkich zastosowań informatyki rozpatrywanych w kontekście struktury organizacyjnej oraz infrastruktury technicznej Banku.
3. Polityka dotyczy wszystkich osób zatrudnionych w Banku, a także ma zastosowanie do relacji z podmiotami zewnętrznymi, przy współpracy z którymi Bank wykonuje swoje czynności.

§ 4.

1. Wprowadzenie zmian do istniejących środków bezpieczeństwa, wykorzystywanych technologii oraz procedur lub oferowanych usług w zakresie płatności internetowych odbywa się w oparciu o wyniki szacowania ryzyka.
2. W procesie szacowaniu ryzyka uwzględnia się wyniki bieżącego monitorowania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa oferowanych i planowanych do wprowadzenia usług płatności internetowych, z uwzględnieniem:
  - 1) wykorzystywanych rozwiązań technologicznych,
  - 2) usług świadczonych przez dostawców zewnętrznych,
  - 3) środowiska technicznego klienta,
  - 4) wyników procesu monitorowania incydentów bezpieczeństwa.
3. Szacowanie ryzyka uwzględnia potrzeby w zakresie ochrony i zabezpieczenia wrażliwych danych płatniczych.
4. W ramach monitorowania ryzyka, po wystąpieniu istotnych incydentów mających wpływ na świadczone usługi, przed wprowadzeniem istotnych zmian w infrastrukturze lub procedurach oraz po zidentyfikowaniu nowych zagrożeń, przeprowadza się przegląd scenariuszy ryzyka i istniejących środków bezpieczeństwa.

§ 5.

1. Proces szacowania i przegląd ryzyka bezpieczeństwa płatności internetowych nadzoruje Wiceprezes Zarządu do spraw ekonomiczno-finansowych.
2. Proces szacowania i przegląd ryzyka przeprowadzany co najmniej jest w roku, w wyniki przekazywane są w ramach SIZ.
3. Za akceptowalny poziom ryzyka bezpieczeństwa płatności internetowych (apetyt na ryzyko bezpieczeństwa płatności internetowych), przyjmuje się ryzyko na poziomie nie wyższym niż ryzyko średnie, natomiast za poziom nieakceptowalny, ryzyko na poziomie większym od ryzyka średniego przynajmniej dla jednego obszaru, tj. ryzyko na poziomie wysokim, bardzo wysokim lub ekstremalnym.

§ 6.

1. W procesie projektowania, rozwoju i utrzymania usług płatności internetowych stosuje się do odpowiedniego podziału obowiązków w środowiskach teleinformatycznych oraz właściwego wdrożenia zasady minimalnych uprawnień jako podstawy poprawnego zarządzania tożsamością i dostępem.
2. Podczas projektowania i świadczenia usługi płatności internetowych kluczowym elementem podstawowej funkcjonalności jest minimalizacja danych i maksymalizacja bezpieczeństwa, przy zachowaniu optymalnej wygody użytkownika.
3. Gromadzenie, przesyłanie, przetwarzanie, przechowywanie lub archiwizowanie oraz wizualizowanie wrażliwych danych płatniczych ograniczone jest do minimum.

§ 7.

Bank, w ramach świadczonych usług w zakresie płatności internetowych, zapewnia mechanizmy bezpieczeństwa w zakresie rejestrowania i analizowania transakcji i danych dotyczących poleceń zapłaty.

§ 8.

1. Bank stosuje mechanizmy monitorowania transakcji, mające na celu zapobieganie nielegalnym lub oszukańczym transakcjom oraz wykrywanie i blokowanie takich transakcji płatniczych w miarę możliwości przed ich wykonaniem.
2. Transakcje podejrzane lub wysokiego ryzyka podlegają kontroli zgodnie z procedurami przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

§ 9.

1. Przed udzieleniem dostępu do usług płatności internetowych klienci podlegają weryfikacji tożsamości i zobowiązani są do dostarczenia dokumentów identyfikacyjnych.
2. Bank nie przeprowadza odrębnego procesu identyfikacji klienta w odniesieniu do usług płatności internetowych, pod warunkiem, że taka identyfikacja klienta została już przeprowadzona, np. w zakresie istniejących usług związanych z płatnościami czy też otwieraniem rachunku.
3. Proces identyfikacji klienta jest zgodny z procedurami z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy.

§ 10.

1. Bank stosuje silne uwierzytelnianie klienta na potrzeby autoryzacji przez klienta:
  - 1) transakcji płatności internetowych,
  - 2) wystawiania lub modyfikacji elektronicznych poleceń zapłaty,
  - 3) dostępu do wrażliwych danych płatniczych lub modyfikacji tych danych,
  - 4) transakcji kartowych realizowanych przez Internet.
2. Bank stosuje mechanizm ograniczania liczbę prób logowania zakończonych niepowodzeniem a także mechanizm wymuszonej okresowej zmiany hasła dostępowego.
3. Bank nie dopuszcza metody indywidualnego stosowania loginu przez użytkownika – to Bank nadaje loginy użytkownikom.
4. Bank stosuje się system geolokalizacji umożliwiający zarządzaniem dostępem do SBE w zależności od lokalizacji oraz uwzględniający minimalne interwały czasowe niezbędne na przemieszczenie się między lokalizacjami. Standardowym rozwiązaniem jest blokada ruchu przychodzącego z zagranicy.
5. W specyficznych sytuacjach dopuszcza się stosowanie alternatywnych środków uwierzytelniania klienta na potrzeby autoryzacji, tj. wtedy gdy:
  - 1) transakcja jest dokonywana pomiędzy dwoma rachunkami płatniczymi tego samego klienta prowadzonymi przez tego samego dostawcę usług płatniczych,
  - 2) następuje zlecenie przelewów dokonywanych w ramach tego samego dostawcy usług płatniczych, w przypadkach uzasadnionych analizą ryzyka transakcji,
  - 3) jest przeprowadzana płatność o niskiej wartości (zgodne z przepisami Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych - art. 19 ust. 1. oraz art. 39 ust. 1.).
6. Przez silne uwierzytelnienie klienta rozumie się procedurę obejmującą użycie dwóch lub więcej elementów klasyfikowanych jako:
  - a) wiedza – informacja posiadana przez użytkownika (element wiedzy/pamięci użytkownika np. hasło statyczne, kod PIN),
  - b) posiadanie – element posiadany przez użytkownika (sprzęt/urządzenie będące w posiadaniu użytkownika, np. token/generator kodów, karta inteligentna, telefon komórkowy),
  - c) cecha klienta (swoista indywidualna cecha charakteryzująca użytkownika, np. cecha biometryczna, taka jak odcisk palca, wzorzec naczyń krwionośnych),które są wzajemnie niezależne w tym znaczeniu, iż naruszenie bezpieczeństwa jednego nie naraża innego (innych). Co najmniej jeden z elementów powinien być niemożliwy do ponownego użycia i nieodtworzalny (z wyjątkiem cech biometrycznych klienta), a także niemożliwy do niejawnego, nieautoryzowanego pozyskania przez Internet. Procedura silnego uwierzytelnienia powinna być zaprojektowana w sposób chroniący poufność danych uwierzytelniających.

§ 11.

1. Celem ograniczenia wykorzystywania „fałszywych” stron (imitujących rzeczywistą stronę Banku) strona internetowa udostępniająca usługi płatności internetowych jest identyfikowana za pomocą rozszerzonych certyfikatów walidacyjnych dostawcy usług płatniczych gwarantujących tożsamość zdalnego komputera oraz udowadniających tożsamość komputera użytkownika zdalnemu komputerowi dostawcy usługi płatności internetowych.
2. W zakresie wykonywania transakcji kartowych stosuje się zabezpieczenie 3D Secure tj. potwierdzanie transakcji internetowych polegające na podaniu przez użytkownika karty hasła 3D Secure (Visa – pod nazwą Verified by Visa, MasterCard – pod nazwą MasterCard SecureCode) otrzymanego na zdefiniowany w Banku numer telefonu komórkowego, który stanowi dodatkowe zabezpieczenie transakcji dokonywanych w Internecie u akceptantów oferujących korzystanie z tego typu zabezpieczenia.

§ 12.

1. Bank dąży do zapewnienia skutecznych i bezpiecznych procedur w zakresie dostarczania spersonalizowanych danych uwierzytelniających (danych logowania), oprogramowania wymaganego do płatności oraz spersonalizowanych urządzeń stosowanych w procesie płatności internetowych.
2. Jeżeli oprogramowanie jest dostarczane klientom przez Internet, to jest ono podpisane cyfrowo, aby umożliwić weryfikację jego autentyczności oraz sprawdzenie, czy nie było ono przedmiotem manipulacji.

§ 13.

1. Jako wrażliwe dane płatnicze traktuje się dane, które w przypadku wejścia w ich posiadanie przez osoby nieuprawnione mogą być wykorzystane w celu dokonania nadużycia (w tym dane umożliwiające zainicjowanie transakcji płatniczej, dane wykorzystywane do uwierzytelnienia, dane wykorzystywane do zamawiania przez klientów instrumentów płatniczych lub narzędzi uwierzytelniających).
2. Wrażliwe dane płatnicze podlegają ochronie zgodnie z politykami określonymi w § 2.
3. O ile jest to możliwe, celem ochrony poufności i integralności danych w trakcie wymiany wrażliwych danych płatniczych przez Internet podczas całej sesji komunikacyjnej pomiędzy stronami uczestniczącymi w komunikacji stosuje się bezpieczne szyfrowanie, a w systemach bankowości internetowej wykorzystuje certyfikat SSL o rozszerzonej walidacji.

§ 14.

1. Bank zarządza incydentami bezpieczeństwa celem minimalizacji ryzyka wystąpienia podobnych incydentów w przyszłości.
2. Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do niezwłocznego zgłaszania wszelkich incydentów bezpieczeństwa - zgodnie z procedurami dotyczącymi zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.
3. Skargi związane z bezpieczeństwem składane przez klientów Banku rozpatrywane są zgodnie procedurą zgłaszania skarg/reklamacji.
4. W przypadku wystąpienia poważnych incydentów bezpieczeństwa płatności, w tym naruszenia danych płatniczych, Bank współdziała z organami ścigania oraz/lub informuje GIIF, UODO, KNF, NBP - stosownie do kompetencji tych organów.

§ 15.

1. Przed rozpoczęciem świadczenia klientom usług płatności internetowych Bank lub klient ustala limity, mające zastosowanie do tych usług. Jeżeli limity ustala Bank, to informuje o tym klientów.
2. Bank umożliwia klientom zarządzanie limitami odnoszącymi się do usług płatności internetowych w ramach przyznanych przez Bank limitów, a także rezygnację z limitów lub funkcjonalności płatności internetowych.
3. Stosowany Regulamin usług SBE przewiduje możliwość zablokowania przez dostawcę usług płatniczych określonej transakcji lub instrumentu płatniczego ze względów bezpieczeństwa, w szczególności w przypadku posłużenia się instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną.
4. Przed uruchomieniem usługi klienci otrzymują jasne informacje dotyczące wymogów w zakresie sprzętu, oprogramowania lub innych niezbędnych narzędzi (np. oprogramowania antywirusowego, zapór sieciowych) zapewniających właściwe i bezpieczne korzystanie z SBE.

§ 16.

1. Bank umożliwia klientom weryfikację statusu wykonania transakcji oraz salda rachunku w dowolnym momencie (z wyłączeniem wyjątkowych przypadków niedostępności tej funkcjonalności w związku z procesami technicznymi lub poważnymi incydentami).
2. Wszelkie szczegółowe wyciągi elektroniczne są udostępniane w bezpiecznym i zaufanym środowisku.
3. W informacjach dotyczących wyciągów elektronicznych nie są zamieszczane wrażliwe dane płatnicze, a jeżeli wrażliwe dane płatnicze muszą być umieszczone w informacjach - są maskowane.

§ 17.

1. Bank realizuje obowiązki w zakresie informowania klientów o niezbędnych wymogach bezpieczeństwa płatności internetowych.
2. Korzystając z bezpiecznego kanału Bank informuje klientów o zmianach w procedurach bezpieczeństwa dotyczących usług płatności internetowych oraz o pojawiających się istotnych ryzykach, np. ostrzeżenia przed atakami socjotechnicznymi.
3. Bank zapewnia klientom pomoc i wsparcie w zakresie bezpiecznego korzystania z usług płatności internetowych.
4. Bank na bieżąco informuje klienta o jego odpowiedzialności w zakresie bezpiecznego korzystania z usług odpowiednimi kanałami (np. w postaci komunikatów w SBE lub na stronach internetowych).
5. Bank prowadzi działania edukacyjne w zakresie uświadamiania klientów, a zwłaszcza:
  - a) w zakresie ochrony haseł, danych osobowych i innych poufnych danych przed dostępem osób nieuprawnionych celem ograniczenia nieakceptowalnego ryzyka naruszenia zasady nieujawniania spersonalizowanych danych do logowania,
  - b) dotyczących właściwego zarządzania bezpieczeństwem urządzeń osobistych (np. komputerów, smartfonów) poprzez instalowanie i aktualizowanie komponentów bezpieczeństwa (programów antywirusowych, zapór sieciowych, poprawek bezpieczeństwa),
  - c) konieczności analizowania zagrożeń i ryzyk związanych z pobieraniem oprogramowania z Internetu w przypadku, gdy klienci nie mogą być pewni, że oprogramowanie to jest autentyczne i nie było przedmiotem manipulacji,
  - d) korzystania z autentycznych stron internetowych Banku.

§ 18.

1. Polityka podlega przeglądom i aktualizacji w okresach rocznych lub w przypadku istotnych zmian warunków funkcjonowania Banku.
2. Przeglądu i aktualizacji dokonuje KAR, a nadzoruje członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykami.

§ 19.

1. PRiW koordynuje przygotowanie i przekazuje do KNF w terminie do 31 stycznia:
  - a) roczną informację o ocenie i aktualizacji procedur w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem naruszenia bezpieczeństwa, a także ocenę środków ograniczających ryzyko oraz mechanizmów kontroli,

- b) roczne dane dotyczące oszustw związanych z wykonywanymi usługami płatniczymi, uwzględniając różne sposoby świadczenia usług płatniczych.
2. Roczne informacje/dane, o których mowa w ust.1 przed przekazaniem do KNF podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd Banku.

Z. Polityka zarządzania ryzykiem modeli

§ 1.

Celem opracowania i wdrożenia Polityki zarządzania ryzykiem modeli zwanej dalej „Polityką” jest:

- a) zdefiniowanie kryteriów oceny istotności modeli,
- b) określenie ogólnych ram systemu zarządzania ryzykiem modeli,
- c) określenie podziału zadań w zakresie zarządzania ryzykiem modeli,
- d) określenie zasad raportowania ryzyka modeli.

§ 2.

Podstawą opracowania niniejszej Polityki są:

- a) Dyrektywa CRD V – art. 85 ust.1,
- b) Zapisy Rekomendacji W Komisji Nadzoru Finansowego,
- c) Pismo UKNF z dnia 11.03.2016 r. znak DIB/WOR/0735/3/2/2016/KG,
- d) Pismo UKNF z dnia 18.05.2016 r. znak DIB/WOR/0735/3/4/2016/KG.

§ 3.

Zgodnie z definicją zawartą w Rekomendacji W oraz z pismem UKNF z dnia 11.03.2016 r. znak DIB/WOR/0735/3/2/2016/KG model powinien jednocześnie spełniać trzy kryteria:

- 1) upraszczać rzeczywistość (redukcja złożoności opisu zjawiska), uznaje się, że metody, w których uwzględnia się całość badanych portfeli czyli nie są oparte na wybranej próbie nie spełniają ww. kryterium,
- 2) niedokładnie odwzorowywać rzeczywistość powodując występowanie błędów oszacowań (model ma przybliżać a nie dokładnie odzwierciedlać rzeczywistość), ww. kryterium nie uznaje się za spełnione w przypadku gdy metoda opiera się na danych rzeczywistych, a nie szacowanych,
- 3) ze względu na rolę, miejsce i sposób stosowania w procesach bankowych, istnieje możliwość poniesienia przez bank strat finansowych, ze względu na błędy w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu tego narzędzia.

§ 4.

Stosując zasadę proporcjonalności Bank stosuje jednocześnie następujące kryteria oceny istotności modeli:

- a) zastosowanie w istotnych procesach zachodzących w Banku,
- b) skala zastosowania,
- c) wpływ na wynik finansowy Banku.

§ 5.

Na podstawie kryteriów określonych w § 3 Bank zalicza stosowane modele do jednej z dwóch kategorii istotności modeli:

- a) model istotny,
- b) model nieistotny.

§ 6.

1. W oparciu o zapisy niniejszej Polityki Bank co najmniej raz w roku dokonuje weryfikacji wykazu modeli oraz ocenia ich istotność.
2. Monitoring modeli nieistotnych odbywa się co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur zarządzania ryzykiem istotnym.

§ 7.

Podział zadań w zakresie zarządzania ryzykiem modeli:

1. Rada Nadzorcza zatwierdza i dokonuje co najmniej raz w roku oceny stosowania niniejszej Polityki.
2. Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie i weryfikację niniejszej Polityki, dokonuje oceny istotności modeli oraz ryzyka modeli.
3. Komórka analiz i szacowania ryzyk będąca właścicielem modeli przeprowadza ocenę istotności modeli oraz monitoring modeli w ramach przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. Przedkłada wyniki oceny Zarządowi i Radzie Nadzorczej, zgodnie z zapisami Instrukcji sporządzania informacji zarządczej (...).
4. Stanowisko audytu wewnętrznego ocenia poprawność stosowanych modeli, ich zgodność z przepisami prawa, ocenia zasady zarządzania ryzykiem modeli w ramach audytu ryzyka operacyjnego. Zadania audytu wewnętrznego w Banku wykonują odpowiednie komórki Spółdzielni SOZBPS.

§ 8.

1. Niniejsza Polityka podlega zatwierdzeniu i weryfikacji co najmniej raz w roku przez Radę Nadzorczą Banku.

2. Weryfikacja o której mowa w ust. 1 obejmuje:
  - a) zgodność z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,
  - b) weryfikację kryteriów uznawania modeli za istotne,
  - c) ocenę istotności modeli,
  - d) weryfikację rejestru modeli w oparciu o zweryfikowane kryteria.

Z.1. Polityka wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania ustawowego sprawozdania finansowego

§ 1.

1. Bank jest jednostką zainteresowania publicznego - zgodnie z postanowieniami art. 2 pkt 9 lit. b Ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.
2. Sprawozdanie finansowe Banku za dany rok podlega ustawowemu badaniu przez firmę audytorską według wymogów art. 64 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz art. 88a § 1 Ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze.
3. Niniejsza Polityka uwzględnia zapisy Rekomendacji L Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi
4. Z uwagi na obowiązki wynikające przepisów określonych w ust. 1 i 2 Bank przyjmuje Politykę wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania oraz politykę świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, podmioty powiązane z tą firmą lub członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem, które określają zasady, jakimi kieruje się Bank celem wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania ustawowego oraz świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, podmioty powiązane z tą firmą lub członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem.

§ 2.

1. Zgodnie z art. 128 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach w Banku powołuje się Komitet Audytu, a w uzasadnionych przypadkach na podstawie delegacji wynikającej z art. 128 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy pełnienie funkcji Komitetu Audytu powierza się Radzie Nadzorczej Banku.
2. Zgodnie z postanowieniami art. 133 ustawy o biegłych rewidentach Bank informuje KNF o wyborze firmy audytorskiej do badania sprawozdania finansowego.

§ 3.

1. Zgodnie ze Statutem Banku wyboru firmy audytorskiej dokonuje Rada Nadzorcza Banku na podstawie rekomendacji przedkładanej przez Komitet Audytu.
2. Decyzja o wyborze firmy audytorskiej podejmowana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej.
3. Wybór firmy audytorskiej dokonywany jest zgodnie z Procedurą wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdań finansowych Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim, zwana dalej „Procedura wyboru”.
4. Rada Nadzorcza Banku przy wyborze firmy audytorskiej kieruje się:
  - a) bezstronnością,
  - b) niezależnością,
  - c) najwyższą jakością wykonywanych prac audytorskich,
  - d) znajomością branży bankowej, firmy audytorskiej.
5. Rada Nadzorcza Banku przy wyborze firmy audytorskiej kieruje się przede wszystkim rekomendacją Komitetu Audytu.
6. Wybór dokonywany jest z uwzględnieniem zasad bezstronności i niezależności firmy audytorskiej, o których mowa w art. 69 oraz w art. 71-73 ustawy o biegłych rewidentach, które winny być potwierdzone złożonym przez firmy audytorskie w ramach procedury wyboru oświadczeniem o spełnieniu wymogów niezależności.
7. Procedura wyboru winna być rozpoczęta i przeprowadzona w terminie umożliwiającym dokonanie przez Radę Nadzorczą wyboru firmy audytorskiej najpóźniej do końca września danego roku, za który ma być przeprowadzone badanie sprawozdań finansowych.
8. W przypadku podjęcia przez Radę Nadzorczą decyzji odmiennej od rekomendacji Komitetu Audytu co do wyboru firmy audytorskiej - na Radzie Nadzorczej spoczywa obowiązek pisemnego uzasadnienia przyczyny niezastosowania się do rekomendacji Komitetu Audytu. Uzasadnienie Rada Nadzorcza przekazuje do wiadomości Zebrania Przedstawicieli w punkcie dotyczącym przyjęcia sprawozdania finansowego.

§ 4.

1. Zapytanie ofertowe celem wyboru firmy audytorskiej do ustawowego badania sprawozdania finansowego Banku sporządzane jest Pion Rachunkowości i Wsparcia w terminie do końca sierpnia roku podlegającego badaniu i podlega zamieszczeniu na stronie internetowej Banku oraz przesłaniu do wybranych podmiotów świadczących usługi audytorskie.
2. Zapytanie ofertowe nie jest sporządzane w przypadku, gdy Bank posiada ważną w danym roku umowę na świadczenie usług audytorskich.

3. Firmy audytorskie, które badają jednostki zainteresowania publicznego, składają oferty na ustawowe badanie sprawozdania finansowego Banku w terminie zgodnym jak w zapytaniu ofertowym zamieszczonym na stronie internetowej Banku.
4. Przed przyjęciem lub kontynuacją zlecenia na przeprowadzenie badania ustawowego Banku, firma audytorska powinna ocenić i udokumentować m. in:
  - 1) czy spełnia wymogi art. 4 i 5 Rozporządzenia,
  - 2) czy spełnia warunki art. 17 Rozporządzenia,
  - 3) bez uszczerbku dla Dyrektywy 2005/60/WE, uczciwość członków Zarządu i Rady Nadzorczej.
5. Zebrane oferty firm audytorskich przedkładane są Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku.
6. Członkowie Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku:
  - a) dokonują analizy złożonych ofert firm audytorskich,
  - b) mogą wyznaczyć terminy spotkań z przedstawicielami tych firm audytorskich,
  - c) mogą zlecić wystąpienie przez Bank celem pozyskania dodatkowych informacji,
  - d) mogą zasięgać opinii członków Zarządu Banku oraz pracowników Banku.
7. Wydanie rekomendacji Radzie Nadzorczej przez Komitet Audytu w zakresie wyboru firmy audytorskiej winno być poprzedzone szczegółową analizą jej bezstronności i niezależności.
8. Komitet Audytu przedstawia Radzie Nadzorczej Banku rekomendację dotyczącą powołania biegłych rewidentów lub firm audytorskich.
9. O ile nie dotyczy to odnowienia zlecenia badania, rekomendacja zawiera uzasadnienie i przynajmniej dwie możliwości powierzenia zlecenia badania, a Komitet Audytu wyraża należycie uzasadnioną preferencję wobec jednej z nich.
10. W swojej rekomendacji Komitet Audytu stwierdza, że jego rekomendacja jest wolna od wpływów strony trzeciej i że nie została nań nałożona żadnego rodzaju klauzula, o której mowa w art. 16 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylające decyzję Komisji 2005/909/WE.

§ 5.

1. Zgodnie z art. 66 ust. 5 Zarząd Banku (kierownik jednostki) zawiera z firmą audytorską umowę o badanie sprawozdania finansowego w terminie umożliwiającym firmie audytorskiej udział w inwentaryzacji znaczących składników majątkowych.
2. W przypadku badania ustawowego w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o biegłych rewidentach, pierwsza umowa o badanie sprawozdania finansowego jest zawierana z firmą audytorską na okres nie krótszy niż dwa lata z możliwością przedłużenia na kolejne co najmniej dwuletnie okresy.
3. Ani pierwsze zlecenie udzielone danej firmie audytorskiej ani pierwsze zlecenie łącznie z wszelkimi odnowionymi zleceniami nie może trwać dłużej niż pięć lat.
4. Po upływie maksymalnych okresów trwania zlecenia, o których mowa w ust. 3, nie wybiera się tej samej firmy audytorskiej do badania ustawowego sprawozdania finansowego Banku w okresie kolejnych czterech lat.
5. Kluczowi partnerzy firmy audytorskiej odpowiedzialni za przeprowadzenie badania ustawowego kończą swój udział w badaniu ustawowym Banku nie później niż po upływie siedmiu lat od daty swojego powołania. Nie mogą oni ponownie brać udziału w badaniu ustawowym badanej jednostki przed upływem trzech lat od zakończenia poprzedniego udziału.
6. Ten sam Kluczowy biegły rewident nie może przeprowadzać badania ustawowego w Banku przez okres dłuższy niż 5 lat. Ponowne wyznaczenie tego Kluczowego biegłego rewidenta do badania ustawowego jest możliwe dopiero po upływie co najmniej 3 lat od zakończenia ostatniego badania ustawowego.

§ 6.

1. Czas trwania zlecenia badania liczy się od pierwszego roku obrotowego objętego umową zlecenia badania, w którym to roku biegły rewident lub firma audytorska zostali powołani po raz pierwszy do przeprowadzenia następujących nieprzerwanie po sobie badań ustawowych.
2. Firma audytorska obejmuje również inne firmy, które firma audytorska przejęła lub z którymi się połączyła.
3. Jeżeli nie ma pewności co do daty rozpoczęcia przeprowadzenia przez biegłego rewidenta lub firmę audytorską następujących nieprzerwanie po sobie badań ustawowych np. ze względu na połączenia, przejęcia lub zmiany w strukturze własnościowej firm, biegły rewident lub firma audytorska niezwłocznie zgłasza takie wątpliwości do właściwego organu, który ostatecznie określa stosowną datę do celów określonych w ust. 1.

§ 7.

1. Koszty przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego ponosi Bank.
2. W przypadku gdy firma audytorska świadczy przez okres co najmniej trzech kolejnych lat obrotowych na rzecz Banku usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych inne niż usługi, o których mowa w art. 5 ust. 1 ww. Rozporządzenia, całkowite wynagrodzenie z tytułu takich usług jest ograniczone do najwyżej

70 % średniego wynagrodzenia płaconego w trzech kolejnych ostatnich latach obrotowych z tytułu badania ustawowego (badań ustawowych) przeprowadzanych dla Banku oraz.

3. W przypadku, gdy całkowite wynagrodzenie otrzymane od Banku za każde z trzech ostatnich kolejnych lat obrotowych wynosi ponad 15% całkowitego wynagrodzenia uzyskanego przez firmę audytorską, przeprowadzającą badanie ustawowe w każdym z tych lat obrotowych, dana firma audytorska ujawnia ten fakt Komitetowi Audytu i omawia z nim zagrożenia dla ich niezależności oraz zabezpieczenia zastosowane dla ograniczenia tych zagrożeń. Komitet Audytu rozważa, czy zlecenie badania powinno zostać poddane kontroli zapewnienia jakości przez inną firmę audytorską przed wydaniem sprawozdania z badania.
4. W przypadku, gdy wynagrodzenie otrzymane od Banku nadal przekracza 15 % całkowitych wynagrodzeń otrzymanych przez firmę audytorską, Komitet Audytu decyduje, na podstawie obiektywnych przyczyn, czy firma audytorska może kontynuować przeprowadzanie badań ustawowych przez dodatkowy okres, który w żadnym przypadku nie może przekraczać dwóch lat.
5. Komitet Audytu negatywnie rekomenduje, a Rada Nadzorcza nie dokonuje wyboru związku rewizyjnego, jako podmiotu wskazanego do badania sprawozdania finansowego w przypadku gdy związek rewizyjny przynajmniej w jednym roku, w okresie ostatnich 5 lat osiągnął przychód z badania Banku lub podmiotów z Bankiem powiązanych, w wysokości wyższej lub równej 40% całkowitego rocznego przychodu Związku rewizyjnego.

§ 8.

1. W przypadku gdy Bank jest członkiem związku rewizyjnego i powierza przeprowadzenie badania ustawowego temu związkowi rewizyjnemu, do badania ustawowego sprawozdania finansowego Banku:
  - 1) nie stosuje się ograniczeń wynagrodzenia dla związku rewizyjnego, wskazanych w § 7 Polityki (art. 4 Rozporządzenia),
  - 2) Komitet Audytu i Bank nie bada spełnienia przez związek rewizyjny wymogów określonych w § 4 ust. 4 Polityki w zakresie art. 4 Rozporządzenia,
  - 3) Komitet Audytu i Bank nie bada spełnienia przez związek rewizyjny określonych w § 4 ust. 4 Polityki w zakresie art. 17 Rozporządzenia,
  - 4) Komitet Audytu nie jest zobowiązany do wydania rekomendacji oraz przeprowadzania procedury wyboru - nie stosuje się art. 16 Rozporządzenia,
  - 5) nie stosuje się ograniczeń czasu trwania badania ustawowego sprawozdań finansowych wskazanych w § 5 ust. 3–53 Polityki (nie stosuje się art. 17 ust. 1, 3 i 5-8 Rozporządzenia).
2. Warunkiem przeprowadzenia badania ustawowego Banku przez związek rewizyjny jest zachowanie przez biegłych rewidentów przeprowadzających takie badanie oraz osoby mogące wywierać wpływ na to badanie wymogów niezależności określonych w Ustawie, które musi zbadać Komitet Audytu. Przepis art. 70 ww. Rozporządzenia stosuje się odpowiednio.

§ 9.

Szczegółowe zasady:

- 1) współpracy z biegłym rewidentem i firmą audytorską,
  - 2) udostępniania Komisji Nadzoru Finansowego dokumentów dotyczących ustaleń biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego,
  - 3) informowania Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz Komisji Nadzoru Finansowego w przypadku wypowiedzenia lub istotnej zmiany umowy zawartej z firmą audytorską,
- zostały określone w Procedurze wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdań finansowych Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim oraz zasadach współpracy z biegłym rewidentem i firmą audytorską.

§ 10.

Bank po każdym badaniu ustawowym lub przeglądzie sprawozdania finansowego udostępnia KNF wszelkie dokumenty, dotyczące ustaleń biegłego rewidenta z badania lub przeglądu sprawozdania finansowego.

Z.2. Polityka świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, podmioty powiązane z tą firmą lub członka sieci firmy audytorskiej, dozwolonych usług niebędących badaniem

§ 1.

1. Firma audytorska badająca sprawozdanie finansowe może wykonywać usługi dodatkowe wynikające ze zlecenia Banku.
2. Usługami dodatkowymi, o których mowa w ust. 1 nie mogą być objęte usługi zabronione. Usługami dodatkowymi mogą być na przykład usługi szkoleniowe lub usługi lustracji ustawowej, dokonywanej przez związek rewizyjny.
3. Komitet Audytu wyraża indywidualne zgody na świadczenie przez firmę audytorską usług dodatkowych niebędących badaniem.

§ 2.

Firma audytorska przeprowadzająca ustawowe badania sprawozdania finansowego Banku, nie świadczy bezpośrednio ani pośrednio na rzecz Banku ani jednostek przez niego kontrolowanych w ramach Unii Europejskiej żadnych zabronionych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych w następujących okresach:

- 1) w okresie od rozpoczęcia badanego okresu do wydania sprawozdania z badania,
- 2) w roku obrotowym bezpośrednio poprzedzającym okres, o którym mowa powyżej, jednak wyłącznie w odniesieniu do usług wymienionych § 3 pkt 5.

§ 3.

Usługami zabronionymi są w szczególności:

- 1) usługi podatkowe,
- 2) usługi obejmujące jakikolwiek udział w zarządzaniu lub w procesie decyzyjnym badanej jednostki,
- 3) prowadzenie księgowości oraz sporządzanie dokumentacji księgowej i sprawozdań finansowych,
- 4) usługi w zakresie wynagrodzeń,
- 5) opracowywanie i wdrażanie procedur kontroli wewnętrznej lub procedur zarządzania ryzykiem związanych z przygotowaniem lub kontrolowaniem informacji finansowych lub opracowywanie i wdrażanie technologicznych systemów dotyczących informacji finansowej,
- 6) usługi w zakresie wyceny, w tym wyceny dokonywane w związku z usługami aktuarialnymi lub usługami wsparcia w zakresie rozwiązywania sporów prawnych,
- 7) usługi prawne,
- 8) usługi związane z funkcją audytu wewnętrznego badanej jednostki,
- 9) usługi związane z finansowaniem, strukturą kapitałową i alokacją kapitału oraz strategią inwestycyjną klienta, na rzecz którego wykonywane jest badanie, z wyjątkiem świadczenia usług atestacyjnych w związku ze sprawozdaniami finansowymi, takich jak wydawanie listów poświadczających w związku z prospektami emisyjnymi badanej jednostki
- 10) prowadzenie działań promocyjnych i prowadzenie obrotu akcjami lub udziałami badanej jednostki na rachunek własny lub gwarantowanie emisji akcji lub udziałów badanej jednostki,
- 11) usługi w zakresie zasobów ludzkich.

§ 4.

1. Związek rewizyjny może wykonywać na rzecz Banku inne, nie zabronione usługi, wymienione w Rozporządzeniu 537/2014 Parlamentu Europejskiego.
2. Decyzję w sprawie zlecenia usług innych niż badanie rocznego sprawozdania finansowego związkowi rewizyjnemu podejmuje Zarząd Banku, przy czym opinia Komitetu Audytu w tym zakresie w przypadku związku rewizyjnego nie jest wymagana.

Z.3. Polityka przeciwdziałania i zarządzania konfliktem interesów

§ 1.

1. Polityka przeciwdziałania i zarządzania konfliktem interesów w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, zwana dalej Polityką, określa zasady identyfikacji, ograniczania oraz zarządzania zidentyfikowanymi przypadkami konfliktu interesów.
2. Bank unika konfliktu interesów stosując rozwiązania organizacyjne oraz zasady postępowania określone w regulacjach wewnętrznych.
3. Bank dokłada wszelkich starań, aby w przypadkach powstania konfliktu interesów nie doszło do naruszenia interesów klienta.
4. Bank z zachowaniem najwyższej staranności, podejmuje wszelkie możliwe kroki w celu minimalizacji zaistniałego konfliktu interesów.
5. Konflikt interesów wygasa, jeżeli ustaną okoliczności go powodujące.

§ 2.

1. Celem niniejszej Polityki jest:
  - 1) wskazanie okoliczności, które stanowią konflikt interesów lub mogą powodować jego powstanie,
  - 2) ustalenie zasad przeciwdziałania i zarządzania konfliktem interesów w przejrzysty i zrozumiały sposób,
  - 3) wskazanie środków i procedur stosowanych przez Bank w celu zarządzania konfliktem interesów.
  - 4) aby Dane Wejściowe były przygotowywane i przesyłane do Administratora w sposób rzetelny.
2. W Banku zarządzanie konfliktem interesów realizowane jest przez:
  - 1) właściwą organizację i prawidłowe funkcjonowanie organów Banku,
  - 2) odpowiednie działania organizacyjne, podział zadań i odpowiedzialności oraz tworzenie barier informacyjnych zapobiegających konfliktowi interesów,
  - 3) stosowanie szczególnych zasad zawierania transakcji z podmiotami zależnymi, a także podmiotami powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie z członkami organów Banku oraz osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku,

- 4) dbałość o zapisy w regulacjach wewnętrznych, zapewniające zgodność z zasadami niniejszej Polityki,
- 5) nadzór organów Banku nad przestrzeganiem zasad określonych w niniejszej Polityce,
- 6) promowanie zasad transparentności, odpowiedzialności i uczciwości oraz aktywnej postawy w promowaniu biznesu opartego na przestrzeganiu wartości etycznych przez osoby kierujące w Banku pracą innych osób, na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 7) zapewnienie anonimowych kanałów przekazywania informacji o naruszeniach oraz szkolenia dla pracowników m.in. z zakresu zasad przeciwdziałania i zarządzania konfliktem interesów.

§ 3.

Bank stosuje następujące rozwiązania i mechanizmy kontrolne służące zapobieganiu konfliktowi interesów i minimalizowaniu ryzyka jego występowania:

- 1) odpowiednia struktura organizacyjna oraz podział obowiązków służące przeciwdziałaniu ryzyku powstania konfliktu interesów,
- 2) bariery informacyjne zapewniające ochronę przepływu informacji,
- 3) procedury m.in. określające zasady dokonywania transakcji własnych przez pracowników Banku, określające zasady monitorowania i oceny konfliktów interesów,
- 4) identyfikuje wszelkie potencjalne konflikty interesu, które mogą mieć wpływ na działanie odpowiednich osób.

§ 4.

Konflikt interesów może powstawać w szczególności w relacjach pomiędzy:

- 1) Bankiem a klientem Banku lub grupą klientów,
- 2) Bankiem a jego pracownikiem,
- 3) pracownikiem Banku a klientem Banku,
- 4) Bankiem a członkiem jego organu,
- 5) Bankiem a członkiem Zrzeszenia BPS,
- 6) członkami organów Banku,
- 7) Bankiem a członkiem SSOZ BPS,

§ 5.

1. W celu unikania konfliktu interesów wynikających z powiązań personalnych Bank podejmuje odpowiednie działania w następujących obszarach:
  - 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Pracownicy.
2. Działania w celu unikania konfliktu interesów na poziomie Rady Nadzorczej Banku::
  - 1) wprowadzenie odpowiednich zapisów w Regulaminie wyborów członków rady nadzorczej – ocena pierwotna członków Rady Nadzorczej,
  - 2) wprowadzenie odpowiednich zapisów w Metodyce oceny odpowiedzialności członków rady nadzorczej oraz oceny kolegiatnej Rady Nadzorczej,
  - 3) wyłączenie z procesów decyzyjnych członków Rady Nadzorczej, będących jednocześnie kontrahentami Banku z spraw ich dotyczących,
  - 4) wyłączenie z głosowania osób których dotyczy sprawa.
3. Działania w celu unikania konfliktu interesów na poziomie zarządu Banku:
  - 1) wprowadzenie odpowiednich zapisów w Regulaminie działania zarządu, wprowadzających zasadę, że zarząd w składzie dwuosobowym może podejmować decyzję z wyjątkiem sytuacji, w którym w skład dwuosobowego zarządu wchodzi osoby spokrewnione / spowinowacone,
  - 2) odpowiednia konstrukcja oceny pierwotnej i wtórnej odpowiedzialności członków zarządu, między innymi pod kątem powiązań personalnych oraz czasu poświęcanego na pracę w Banku,
  - 3) przeprowadzanie przez Radę Nadzorczą oceny pierwotnej i wtórnej członków Zarządu, uwzględniającej unikanie konfliktów interesów,
  - 4) zapewnienie odpowiedniej struktury organizacyjnej, tak aby osoby powiązane personalnie nie podlegały sobie w trybie organizacyjnym,
  - 5) odpowiedni podział zadań w zarządzie,
  - 6) konstrukcja pełnomocnictw oraz upoważnień, wyłączających możliwość podejmowanie decyzji lub zawierania umów wspólnie przez osoby powiązane personalnie,
  - 7) opracowanie zasad kontroli wewnętrznej, tak aby osoby powiązane personalnie nie podlegały sobie w trybie kontroli,
  - 8) system kontroli wewnętrznej – zapewnienie kontroli przestrzegania zasad unikania konfliktu interesów.
  - 9) wyłączenie z głosowania osób których dotyczy sprawa,
  - 10) nie stosowanie działań o charakterze represyjnym w stosunku do sygnalistów.
4. Działania w celu unikania konfliktu interesów na poziomie pracowników Banku:

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury organizacyjnej, tak aby osoby powiązane personalnie nie podlegały sobie w trybie organizacyjnym,
- 2) odpowiedni podział zadań uwzględniony w zakresie czynności,
- 3) konstrukcja pełnomocnictw oraz upoważnień, wyłączających możliwość podejmowanie decyzji lub zawierania umów wspólnie przez osoby powiązane personalnie,
- 4) opracowanie zasad kontroli wewnętrznej, tak aby osoby powiązane personalnie nie podlegały sobie w trybie kontroli, tj. nie weryfikowały oraz nie testowały stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej
- 5) system kontroli wewnętrznej – zapewnienie kontroli przestrzegania zasad unikania konfliktu interesów.
- 6) wyłączenie z głosowania osób których dotyczy sprawa,
- 7) w przypadku pracowników kredytowych, zajmujących się dodatkową działalnością wyłączenie ich z procesów decyzyjnych dotyczących ich kontrahentów oraz konkurentów, będących klientami Banku.
- 8) wprowadzenie zakazu działalności konkurencyjnej w stosunku do działalności bankowej,
- 9) wprowadzenie obowiązku informowania przez pracowników Sekcji administracji o wszystkich zmianach mogących stanowić powiązanie personalne oraz o podjęciu dodatkowego zatrudnienia poza bankiem.
- 10) stosowanie Polityki różnorodności,
- 11) zakaz stosowania mobbingu w miejscu pracy,
- 12) wprowadzenie obowiązku informowania bezpośrednich przełożonych o stwierdzonych przypadkach występowania konfliktu interesów,
- 13) wprowadzenie obowiązku informowania Sekcji administracji o możliwości wystąpienia konfliktu interesów.

§ 6.

Obowiązujące w Banku zasady zapobiegania konfliktowi interesów i zarządzania nim, zostały określone w szczególności w regulacjach wewnętrznych dotyczących:

- 1) zapewnienia odpowiedniości członków organu Banku oraz pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku,
- 2) zarządzania konfliktami interesów członków organu Banku,
- 3) działania w najlepiej pojętym interesie klientów Banku w zakresie świadczenia usług inwestycyjnych i obrotu instrumentami finansowymi przez Bank,
- 4) zasad etyki,
- 5) dokonywania transakcji własnych przez pracowników Banku,
- 6) przeciwdziałania i zarządzania konfliktami interesów w zakresie świadczenia usług inwestycyjnych i obrotu instrumentami finansowymi przez Bank,
- 7) zawierania transakcji kredytowych z akcjonariuszami Banku oraz podmiotami powiązanymi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, osobami zatrudnionymi w Banku, podmiotami zależnymi od Banku oraz jednostkami zależnymi i stowarzyszonymi z Bankiem, a także zawierania transakcji kredytowych z członkami Zarządu albo Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami powiązanymi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie,
- 8) anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych.

§ 7.

1. W Banku zostały określone standardy postępowania dla pracowników, przy wykonywaniu przez nich obowiązków służbowych, mające służyć zapobieganiu konfliktowi interesów, których pracownicy zobowiązani są przestrzegać.
2. Każdy pracownik Banku, niezależnie od zajmowanego stanowiska i zakresu odpowiedzialności, zobowiązany jest do ujawniania wszelkich okoliczności mogących skutkować lub skutkujących konfliktem interesów, a także do przeciwdziałania konfliktom interesów.
3. Członkowie organu Banku oraz Naczelnicy zobowiązani są do wskazywania swoim podwładnym właściwego sposobu postępowania w przypadku możliwości lub powstania konfliktu interesów.

§ 8.

1. W zakresie dokumentowania zdarzeń/okoliczności mogących skutkować lub skutkujących konfliktem interesów w Banku prowadzony jest rejestr konfliktu interesów.
2. Stanowisko organizacyjno – administracyjne, po przyjęciu zgłoszenia wystąpienia lub możliwości wystąpienia zdarzenia lub okoliczności, niosącego znamiona konfliktu interesów otrzymanego od pracownika Banku posiadającego wiedzę w tym zakresie, dokonuje wpisu do rejestru, a także informuje Zarząd Banku w celu dalszego zarządzania konfliktem.
3. Wpisy w rejestrze konfliktu interesów nie podlegają usuwaniu.

§ 9.

Stanowisko organizacyjno – administracyjne nie rządzić, niż raz na 12 miesięcy:

- 1) dokonuje przeglądu Polityki,

- 2) przygotowuje raport zbiorczy z wykonywania czynności określonych w niniejszej Polityce, raport jest przedkładany Zarządowi Banku.

§ 10.

1. Zarząd i Rada Nadzorcza dokonują co najmniej raz w roku oceny stosowania zasad unikania konfliktu interesów.
2. Wszyscy pracownicy są zobowiązani do przestrzegania przepisów niniejszej Polityki.

Z.4. Polityka różnorodności

§ 1.

1. Polityka różnorodności Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim, zwana dalej Polityką, określa:
  - 1) cele oraz podejmowane działania w zakresie zarządzania różnorodnością pracowników Banku i jego organów, w tym zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków Rady Nadzorczej oraz członków Zarządu,
  - 2) wytyczne mające na celu zapewnienie pracownikom Banku możliwości zarządzania ich karierą zawodową, awansu, rozwoju oraz oceny wykonywanej przez nich pracy na podstawie indywidualnych osiągnięć, bez względu na płeć,
  - 3) cele oraz podejmowane działania na rzecz spójności i równości społecznej oraz oczekiwania w stosunku do interesariuszy Banku, w tym partnerów biznesowych, dostawców, usługodawców i klientów, w tym zakresie.
2. Polityka opracowana została na podstawie:
  - 1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/878 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniającej dyrektywę 2013/36 UE,
  - 2) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe,
  - 3) Kodeksu pracy – ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy,
  - 4) Wytycznych w sprawie oceny odpowiedzialności członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje (EBA/GL/2017/12 z dnia 21/03/2018),
  - 5) Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, stanowiącej załącznik do uchwały Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r.,
3. Celem Polityki jest:
  - 1) upowszechnienie różnorodnych punktów widzenia, doświadczeń, pomysłów w celu tworzenia istotnego potencjału biznesowego Banku,
  - 2) przeciwdziałanie dyskryminacji w miejscu pracy,
  - 3) promowanie równości,
  - 4) realizacja misji społecznej odpowiedzialności Banku,
  - 5) angażowanie wszystkich osób zatrudnionych oraz partnerów biznesowych i społecznych w działania na rzecz spójności i równości społecznej.

§ 2.

Użyte w Polityce określenia oznaczają:

- 1) **Bank** – Bank Spółdzielczy w Bielsku Podlaskim,
- 2) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Banku,
- 3) **Zarząd** – Zarząd Banku,
- 4) **organ Banku** – Zarząd lub Rada Nadzorcza,
- 5) **pracownik** – osoba zatrudniona w Banku na podstawie umowy o pracę, zlecenia lub innej umowy o podobnym charakterze, a także członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 6) **interesariusze** – podmioty (osoby, społeczności, instytucje, organizacje, urzędy), które mogą wpływać na Bank lub pozostają pod wpływem jego działalności, np.: pracownicy, członkowie organów, członkowie Banku, dostawcy, klienci,
- 7) **dyskryminacja** – to sytuacja, kiedy pracownik jest lub potencjalnie mógłby być traktowany w porównywalnej sytuacji mniej korzystnie niż inni pracownicy,
- 8) **równe traktowanie** – w stosunku do pracownika oznacza niedyskryminowanie go w jakikolwiek sposób, ze względu na jakąkolwiek przyczynę,
- 9) **równość płci** – stan, w którym pracownicy Banku mają równe możliwości zarządzania karierą, osiągnięcia sukcesu oraz oceny pracy na podstawie indywidualnych osiągnięć, bez względu na płeć,
- 10) **różnorodność** – różnice pomiędzy osobami wynikające m.in. z płci, wieku, wykształcenia, doświadczenia zawodowego i innych cech,
- 11) **sukcesor** - pracownik przygotowywany do objęcia danego stanowiska.

§ 3.

1. Bank traktuje różnorodność jako jeden z atrybutów kultury organizacyjnej, pozwalający na skuteczniejszą realizację celów strategicznych w zmieniającym się otoczeniu rynkowym i zróżnicowanych preferencjach klientów.

2. Bank wzmacnia inicjatywy łączące i angażujące wszystkich pracowników, tworząc dla nich równe warunki i szanse, doceniając indywidualność każdego pracownika przy jednoczesnym budowaniu wspólnoty w zespole i dążąc do budowania zespołów o różnym doświadczeniu i punktach widzenia, otwartych na wzajemną komunikację i dzielenie się poglądami i pomysłami.
3. Bank nie realizuje polityki różnorodności poprzez uprzywilejowanie określonych grup lecz poprzez tworzenie równych szans i budowanie otwartej i poszukującej różnorodności postawy wśród pracowników, tak aby w Banku nie dochodziło do sytuacji dyskryminacji ze względu na uprzywilejowanie.
4. W Banku wszyscy pracownicy kierują się w swoim postępowaniu zasadą niedyskryminacji oraz poszanowania godności osobistej innych.
5. Szczególny obowiązek realizacji strategii równych szans oraz kultury otwartej na różnorodność w Banku należy do kadry kierowniczej, która poprzez właściwe zachowanie stanowi przykład dla pozostałych pracowników. Kadra kierownicza Banku zobowiązana jest w szczególności do:
  - 1) podejmowania inicjatyw na rzecz różnorodności i budowania kultury współpracy w oparciu o wartości osobiste i/lub korzyści biznesowe, tzw. „przykład z góry”,
  - 2) zabierania głosu i kwestionowania stanu aktualnego, w sytuacjach, gdy nie jest on zgodny z celami i kierunkami niniejszej Polityki,
  - 3) dostrzegania i kontestowania sytuacji, których podłożem mogą być uprzedzenia lub stereotypy oraz przeciwdziałania mechanizmom wykluczenia i reagowania na sytuacje braku szacunku,
  - 4) działania z uwzględnieniem otwartości na perspektywę innej osoby,
  - 5) podnoszenia kwalifikacji w zakresie zarządzania zróżnicowanymi zespołami,
  - 6) budowania atmosfery współpracy w zespole.

§ 4.

1. Zapewnienie różnorodności w Banku realizowane jest w szczególności poprzez:
  - 1) określenie odpowiednich zasad i kryteriów w procesach personalnych realizowanych w Banku, m.in. w procesie rekrutacji, rozwoju zawodowego, wynagradzania,
  - 2) umożliwienie godzenia życia zawodowego z rodzinnym,
  - 3) oddziaływanie na kulturę organizacyjną.
2. Bank wdraża Politykę poprzez definiowanie regulacji wewnętrznych m.in. w takich obszarach jak obszar personalny, produktowy, obsługi klienta, którym towarzyszą w szczególności: szkolenia, komunikacja, system kontroli i raportowania.
3. W Banku dużą dbałością objęte są te grupy zawodowe, które potencjalnie najbardziej narażone są na nierówne traktowanie i są to przede wszystkim pracownicy powyżej 50 i poniżej 26 roku życia, kobiety i mężczyźni, ze względu na równość płciową, osoby zatrudnione na podstawie innej umowy niż umowa o pracę oraz osoby z niesprawnościami.
4. Bank dostosowuje miejsca pracy do potrzeb różnych generacji osób m.in. poprzez tworzenie możliwości rozwoju umiejętności osobom z mniejszym stażem, elastyczność warunków pracy, dopasowanie benefitów do indywidualnych potrzeb, zatrudnianie pracowników bez względu na wiek, płeć, pochodzenie itp.
5. W Banku na poszczególnych szczeblach zarządzania występuje zróżnicowanie, ze szczególnym uwzględnieniem płci, z zastrzeżeniem § 6 ust. 3.
6. Bank dąży do zatrudniania pracowników na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony, ograniczając liczbę i czas obowiązywania umów terminowych do niezbędnego minimum. Wykonywanie pracy na podstawie innych umów niż umowy o pracę Bank zleca jedynie w uzasadnionych przypadkach.

§ 5.

1. Proces rekrutacji pracowników, w tym pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku, realizowany jest zgodnie z zasadą niedyskryminacji i odbywa się z poszanowaniem godności osobistej wszystkich jej uczestników. W procesie rekrutacji, na wszystkich jej etapach, kandydaci są równo traktowani niezależnie od wieku, płci, wyznania, poglądów politycznych, niesprawności, pochodzenia rasowego i etnicznego czy orientacji seksualnej. Na wszystkich etapach rekrutacji wobec wszystkich zakwalifikowanych kandydatów stosuje się te same kryteria oceny.
2. Kandydaci na pracowników, których działalność zawodowa pracownika ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku, podlegają ocenie odpowiedniości.

§ 6.

1. Celem zarządzania różnorodnością w organach Banku jest zapewnienie wysokiej jakości realizacji zadań, poprzez zapewnienie kadry o odpowiednich kwalifikacjach, potencjale rozwojowym, zmotywowanej i gotowej do pracy w atmosferze szacunku, zaufania i współpracy, stosując w pierwszej kolejności obiektywne kryteria merytoryczne i uwzględniając korzyści wynikające z różnorodności.
2. W ramach oceny odpowiedniości dokonywanej zgodnie z zapisami Polityki oceny odpowiedniości członków Zarządu Banku, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących kluczowe funkcje w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim, organy Banku podlegają ocenie kolegialnej, uwzględniającej ocenę zróżnicowania w odniesieniu do: wykształcenia, doświadczenia zawodowego, wieku, płci.

3. Zróżnicowanie członków w organach Banku szczególnie uwzględnia płeć. W celu zapewnienia dostatecznej różnorodności, Bank dąży do osiągnięcia stanu, w którym obie płcie są dostatecznie reprezentowane.
4. Bank będzie dążył do zapewniania odpowiedniego udziału płci niedostatecznie reprezentowanej w organach Banku, o której mowa w ust. 3, przy użyciu dostępnych narzędzi takich jak:
  - 1) rekrutacja,
  - 2) ocena odpowiedniości,
  - 3) sukcesjaz zastrzeżeniem, że nie odbywa się to ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedniości organu jako całości lub kosztem odpowiedniości pojedynczych członków organu Banku.

§ 7.

1. Podejmując decyzję w ramach rekrutacji osób do składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej, Bank bierze pod uwagę w szczególności zróżnicowanie ze względu na wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiek osób w składzie poszczególnych organów oraz zróżnicowanie ze względu na płeć, przy czym decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych członków Zarządu lub wyboru członków Rady Nadzorczej nie może być podjęta wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedniości organu lub kosztem odpowiedniości pojedynczych członków organu Banku.
2. Powołanie do składu Zarządu lub Rady Nadzorczej poprzedzone jest oceną odpowiedniości, zgodnie z Polityką oceny odpowiedniości członków Zarządu Banku, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących kluczowe funkcje w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim. W składzie Rady Nadzorczej zapewniony jest udział członków niezależnych.

§ 8.

1. Bank zapewnia sukcesję na członków Zarządu oraz na stanowiska pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku. W ramach planowania sukcesji wysoki poziom kwalifikacji sukcesorów jest zapewniany poprzez ocenę potencjału kandydatów na sukcesorów, która obejmuje ocenę kwalifikacji w kontekście przyszłego stanowiska, ocenę reputacji i etyczności, umiejętności menadżerskich oraz wyniki okresowej oceny pracowniczej.
2. Sukcesorom powinien zostać zapewniony rozwój kompetencji niezbędnych do realizacji zadań na planowanym stanowisku.
3. W przypadku wakatu na stanowisko członka Zarządu lub na stanowisko pracownika, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku, w procesie rekrutacji w pierwszej kolejności rozpatrywane są kandydatury sukcesorów. Sukcesorzy podlegają ocenie odpowiedniości na równi z innymi kandydatami.

§ 9.

W celu zapewnienia w Banku równości płci w procesach personalnych przestrzega się w szczególności następujących standardów:

- 1) w procesie rekrutacji zewnętrznej i wewnętrznej, dąży się do zapewnienia reprezentacji obu płci poprzez przygotowanie list rekomendowanych kandydatów, która zawiera co najmniej jednego kandydata każdej płci,
- 2) przygotowywane oferty pracy oraz opisy stanowisk pracy analizowane są pod kątem eliminacji możliwych kryteriów dyskryminujących ze względu na płeć,
- 3) przygotowywane programy rozwojowe oraz plany rozwoju analizowane są pod kątem eliminacji możliwych kryteriów dyskryminujących ze względu na płeć,
- 4) zakres i treść wdrożonej polityki różnorodności, w tym w zakresie przyjętych standardów zapewnienia równości płci, są powszechnie komunikowane,
- 5) promuje się inicjatywy i działania przeciwdziałające myśleniu w oparciu o stereotypy, w tym związane z płcią,
- 6) zapewnia się równość szans w dostępie do zarobków poprzez różnicowanie płacy zasadniczej w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy, uzależniając ją od kryteriów takich samych dla obu płci, tj.: rodzaj realizowanej pracy, kompetencje wymagane na stanowisku, wpływ stanowiska na wyniki Banku, kryteria rynkowe w odniesieniu do stanowiska,
- 7) w procesie organizacji pracy, przy uwzględnieniu wymagań oraz potrzeb biznesowych i organizacyjnych, dąży się do wdrażania rozwiązań, umożliwiających zachowanie równowagi życia zawodowego i prywatnego pracowników poprzez wykorzystanie takich narzędzi jak:
  - a) oferowanie elastycznych modeli pracy, np.: zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy, praca zdalna,
  - b) wspieranie pracowników w trakcie i po zakończeniu długotrwałej nieobecności, np.: po urlopie macierzyńskim/ojcowskim, urlopie bezpłatnym, chorobie i wszelkich długotrwałych nieobecnościach, poprzez: wykorzystanie narzędzi oferowanych w procesie adaptacji, umożliwienie pracownikom pozostawania w kontakcie z Bankiem w czasie długotrwałej nieobecności oraz ułatwianie powrotu po długotrwałej nieobecności zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
  - c) oferowanie zróżnicowanych benefitów,
- 8) zagadnienia dotyczące równości płci uwzględniane są w programach szkoleniowych, w tym między innymi w programach dla kadry kierowniczej, adaptacyjnych oraz w innych formach szkolenia i komunikacji,

- 9) aktywnie przeciwdziała się mobbingowi, w szczególności poprzez: promowanie pożądanych postaw i zachowań w relacjach między pracownikami, niezwłoczne reagowanie na sygnały dotyczące stosowania mobbingu, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska mobbingu, metod zapobiegania oraz konsekwencji jego wystąpienia, wyciąganie konsekwencji służbowych w stosunku do pracowników, którym udowodniono stosowanie mobbingu,
- 10) brak jakiegokolwiek tolerancji na działania czy zachowania mające znamiona mobbingu,
- 11) brak jakiegokolwiek tolerancji na działania czy zachowania mające znamiona dyskryminacji,
- 12) brak jakiegokolwiek tolerancji na fizyczne, werbalne lub pozawerbalne działania czy zachowania mające znamiona molestowania seksualnego, w szczególności budujące atmosferę poniżenia, upokorzenia lub uwłaczające godności osoby.

§ 10.

1. W Banku poszanowanie godności człowieka i poszanowania jego praw wynika z zasad określonych w Kodeksie etyki i jest implementowane do innych regulacji, w szczególności do Polityki personalnej.
2. Bank dąży aby jego interesariusze, w tym dostawcy, klienci, partnerzy biznesowi przestrzegali zasady niedyskryminowania i zapewnienia równych szans.
3. Bank odnotowuje zgłaszane oraz potwierdzone przypadki naruszania praw człowieka w stosunku do Banku oraz do jego interesariuszy. Bank zwraca szczególną uwagę na to, aby nie nawiązywać współpracy biznesowej z klientami lub kontrahentami podejmującymi działania niezgodne z prawem lub nieprzestrzegającymi standardów etyki.
4. Bank odnotowuje zgłaszane oraz potwierdzone w stosunku do jego interesariuszy przypadki pracy dzieci lub pracy przymusowej.
5. Bank nie stosuje polityki zatrudniania osób w ramach outsourcingu personalnego oraz polityki zatrudniania pracowników na umowy cywilnoprawne w zastępstwie umów o pracę.
6. Bank nie zleca wykonania czynności firmom, które wykorzystują nisko kosztowych pracowników z krajów słabszych ekonomicznie lub z krajów podejrzanych o naruszenie praw człowieka.

§ 11.

1. Realizacja Polityki podlega corocznej analizie w zakresie wskaźników dotyczących zatrudnienia, rotacji czy awansów w kontekście atrybutów składających się na różnorodność w organach Banku, a także w zakresie wskaźników pozwalających na zrozumienie rozwoju oraz sytuacji Banku, a także wpływu działalności Banku na zagadnienia środowiskowe, społeczne i pracownicze oraz poszanowania praw człowieka.
2. Informacja o sposobie realizacji przez Bank Polityki w zakresie wskaźników dotyczących zatrudnienia, rotacji czy awansów w kontekście atrybutów składających się na różnorodność w organach Banku podlega ujawnieniu zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych regulacjach Banku.
3. W sprawach nieuregulowanych w Polityce zastosowanie mają obowiązujące przepisy prawa oraz odrębne regulacje wewnętrzne Banku.

Z.5. Polityka wdrażania nowych produktów

§ 1.

1. Polityka wdrażania nowych produktów w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim określa zasady stosowane przy rozwoju nowych/modyfikacji produktów, zaangażowanie się w nową działalność lub wejścia na nowe rynki usług oraz zasady stosowane w razie istotnych zmian dotychczasowych produktów, usług, działalności i rynków.
2. Niniejsza Polityka ma na celu promowanie najlepszych praktyk i standardów odnoszących się do procesu m.in. wprowadzania w Banku nowych/modyfikowanych produktów, poprzez określenie zasad dotyczących:
  - 1) analizy czynników wpływających na proces oceny wdrożenia nowych/modyfikowanych: produktów, działalności i rynków,
  - 2) dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia oceny i zatwierdzenia nowych/modyfikowanych: produktu, działalności i rynków,
  - 3) organizacji procesu zatwierdzania nowych/modyfikowanych: produktów, działalności i rynków.
3. Polityka stanowi wykonanie postanowień, w szczególności:
  - 1) rekomendacji Z Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach,
  - 2) wytycznych Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS dotyczących wdrożenia Rekomendacji Z Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach,
  - 3) rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach,
  - 4) wytycznych EUNB dotyczących zasad nadzoru nad produktami i ustaleń zarządczych dla produktów bankowości detalicznej (EBA/GL/2015/18) z 22 marca 2016 r.,
4. Użyte w Polityce określenia oznaczają:
  - 1) Bank – Bank Spółdzielczy w Bielsku Podlaskim,
  - 2) Bank Zrzeszający – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.,

- 3) EUNB – Europejski Urząd Nadzoru Bankowego,
  - 4) komórka/i organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem – komórki organizacyjne (lub stanowiska) odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w ramach drugiej linii obrony, w Banku w szczególności komórki zarządzające ryzykiem operacyjnym, kredytowym, prawnym, finansowym, związanym z praniem pieniędzy i przeciwdziałaniem terroryzmowi, związane z bezpieczeństwem Banku,
  - 5) komórka ds. zgodności – komórka organizacyjna odpowiedzialna w Banku za zarządzanie ryzykiem braku zgodności,
  - 6) komórka wiodąca – komórka organizacyjna Banku składająca propozycję wdrożenia nowego /modyfikacji produktu, zaangażowania się w nową działalność lub wejścia na nowe rynki, odpowiedzialna za prawidłowe przygotowanie dokumentacji niezbędnej do finalizacji propozycji oraz wdrożenie do oferty Banku,
  - 7) modyfikacja produktu – modyfikacja występującego obecnie w ofercie Banku produktu polegająca na znaczącej zmianie istniejącego produktu. Za znaczącą zmianę rozumie się w szczególności wprowadzenie istotnej zmiany w zasadach funkcjonowania lub w procesie sprzedaży produktu, w tym: zmiana okresu trwania produktu, wprowadzenie kolejnego produktu na zasadach już funkcjonujących, promocja, zmiana grupy docelowej produktu. Znaczącą zmianą nie jest dostosowanie produktu do zmiany prawa lub wdrożenie zaleceń jednostek nadzorujących (np. KNF, UOKiK, Rzecznik Finansowy, itp.),
  - 8) nowa działalność – dotychczas niewykonywana przez Bank działalność np. wprowadzenie do oferty Banku leasingu, faktoringu, bancassurance. Wdrożenie nowej działalności powinno być poprzedzone analizą konieczności zmiany statutu w Banku,
  - 9) nowy produkt – produkt, usługa lub typ transakcji, który nigdy nie był dostępny w ofercie Banku oraz zasady i proces jego funkcjonowania są nowe dla Banku,
  - 10) proces - zbiór logicznie powiązanych czynności lub podprocesów realizowanych sekwencyjnie lub równoległe, które prowadzą do osiągnięcia celu i kreują wartość dodaną dla Banku lub klienta,
  - 11) produkt – każdy produkt, usługa lub typ transakcji, oferowany przez Bank w obszarze depozytowo-rozliczeniowym, inwestycyjnym, kredytowym, skarbowym, kartowym lub produkt i usługa instytucji zewnętrznych,
  - 12) rynek – terytorialny zasięg oferowania produktu np. wejście na nowe rynki dokonywane jest w wyniku otwierania nowych placówek, łączenia się banków,
  - 13) ryzyko – rodzaje ryzyka, które związane są/będą z wdrożeniem nowych/ modyfikacji produktów, zaangażowaniem się w nową działalność lub wejściem na nowe rynki określone w odrębnych regulacjach wewnętrznych Banku,
  - 14) umowa/porozumienie – umowa/porozumienie zawierane z Bankiem Zrzeszającym lub instytucjami zewnętrznymi, na mocy których m.in. do oferty zostaną wprowadzone produkty, z wyłączeniem umów outsourcingowych, których tryb zawierania określają odrębne regulacje wewnętrzne Banku.
5. Użyte w Polityce określenia: komórka organizacyjna lub jednostka organizacyjna zostały zdefiniowane w Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Bielsku Podlaskim.

§ 2.

Podczas wprowadzenia do oferty nowych produktów/ich modyfikacji produktów, zaangażowania się w nową działalność lub wejścia na nowe rynki, należy mieć na uwadze jego cel tj. m.in.:

- 1) zwiększenie atrakcyjności oferty produktowej Banku,
- 2) pozyskanie nowych klientów,
- 3) intensyfikację liczby i częstotliwości transakcji aktualnych klientów,
- 4) uproszczenie procedur bankowych,
- 5) zmniejszenie kosztów funkcjonowania w Banku,
- 6) zwiększenie dochodów Banku,
- 7) ograniczenie wystąpienia ryzyka w Banku.

Rozdział 2. Proces przygotowawczy

§ 3.

1. Proces wdrażania nowych produktów lub ich modyfikacji, podjęcia nowej działalności lub wejścia na nowe rynki może powodować narażenie Banku na ryzyka zdefiniowane w Strategii funkcjonalnej, a w szczególności ryzyka:
  - 1) braku zgodności: ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, standardów rynkowych, regulacji wewnętrznych oraz standardów etycznych w procesach funkcjonujących w Banku,
  - 2) podatkowe: ryzyko sankcji prawnych bądź regulacyjnych, strat finansowych lub utraty reputacji, na jakie narażony jest Bank w wyniku naruszenia lub nie wywiązania się z przepisów podatkowych,
  - 3) operacyjne: ryzyko poniesienia strat wynikające z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych,
  - 4) reputacyjne: ryzyko nie uzyskania przychodów i utraty kapitału wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów lub organy nadzoru,

- 5) kredytowe: ryzyko związane z analizą cech produktu w odniesieniu do nieoczekiwanej zmiany wiarygodności kredytowej kredytobiorcy, która mogłaby spowodować zmianę wartości ekspozycji kredytowej wobec tego kredytobiorcy, w tym wskazanie procedur mierzenia, monitorowania i kontrolowania ryzyka kredytowego (zmiana wartości ekspozycji może wynikać z niewypłacalności kredytobiorcy, który nie jest w stanie regulować zobowiązań umownych lub spadku wiarygodności kredytowej kredytobiorcy),
  - 6) finansowe: w skład którego wchodzi ryzyka:
    - a) rynkowe: ryzyko związane z analizą otoczenia rynkowego,
    - b) płynności: ryzyko związane z absorpcją płynności produktu oraz płynnością rynku,
    - c) walutowe: ryzyko związane z rozszerzeniem lub podjęciem działalności w zakresie operacji z udziałem nowej waluty,
    - d) stopy procentowej: ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
  - 7) wyniku finansowego: ryzyko nie osiągnięcia oczekiwanej dochodowości nowego produktu, działalności, rynku przez stosowne jednostki organizacyjne Banku.
2. Wprowadzenie nowego produktu, modyfikacja produktu, zaangażowanie się w nową działalność lub wejścia na nowe rynki wymaga przeprowadzenia analizy mającej na celu identyfikacji oraz dokonanie oceny istotnych rodzajów ryzyk związanych z produktem nową działalnością lub nowym rynkiem, które zostały wskazane w ust.1.
  3. Analiza, o której mowa w ust. 2, powinna obejmować: przegląd rynku w celu wskazania potencjalnych ryzyk jakie wiążą się z dokonanym wdrożeniem, zmianą, spełnienie wymogów regulacyjnych, modeli wyceny, wpływu na wielkość i profil ryzyka, adekwatności kapitałowej i rentowności, dostępności zasobów w jednostkach i komórkach operacyjnych Banku, narzędzi wewnętrznych i wiedzy specjalistycznej w celu monitorowania ryzyka związanego ze zmianami.

§ 4.

1. Wprowadzenie nowego produktu, poza analizą ryzyk, o której mowa w §3, wymaga przeprowadzenia także analizy następujących czynników wpływających na proces oceny wdrożenia nowych produktów:
  - 1) analizy zgodności produktu ze strategią Banku, i strategią zarządzania ryzykiem,
  - 2) zapewnienia uwzględnienia rodzaju produktu w stosowanych przez Bank metodach identyfikacji, pomiaru lub oceny ryzyka,
  - 3) ustalenia limitów i zasad ewidencji,
  - 4) polityki cenowej: należy zwrócić uwagę, aby cechy nowego produktu były w odpowiedni sposób odzwierciedlane za pomocą polityki cenowej, metod oceny oraz spójności z wewnętrznym systemem ustalania cen,
  - 5) rachunkowości: należy zwrócić uwagę, aby nowy produkt był w odpowiedni sposób odzwierciedlany w zapisach księgowych oraz bazach danych, hurtowni danych dla celów poprawnej ewidencji księgowej i realizacji wymogów sprawozdawczości regulacyjnej oraz sprawozdawczości wewnętrznej,
  - 6) poziomu kapitałów: należy przeanalizować wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową Banku związaną z wprowadzeniem nowego produktu do oferty Banku, w tym wpływ na poziom kapitałów,
  - 7) procedur operacyjnych: należy przeanalizować jakie procedury operacyjne będą musiały zostać wdrożone w związku z wprowadzeniem nowego produktu do oferty Banku,
  - 8) zasobów i szkoleń: należy przeanalizować, czy posiadane przez Bank zasoby pozwalają na wprowadzenie nowego produktu do oferty Banku, w szczególności należy zweryfikować poziom kompetencji pracowników Banku obsługujących nowy produkt, a w razie konieczności określić plan szkoleń,
  - 9) możliwości technologicznych Banku oraz kosztów ewentualnego wykorzystania/ zakupu w celu zapewnienia obsługi informatycznej nowego produktu,
  - 10) bezpieczeństwa systemów i informacji: należy przeanalizować nowy produkt pod kątem bezpieczeństwa systemów i informacji, w zakresie ryzyka związanego z bezpieczeństwem Banku oraz zgodności z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami,
  - 11) zarządzania jakością danych: należy przeanalizować konieczność stworzenia lub poszerzenia oraz zatwierdzenia mechanizmów kontroli kompletności i poprawności informacji rejestrowanej w systemach informatycznych Banku dotyczących nowego produktu,
  - 12) kontroli wewnętrznej: należy przeanalizować konieczność stworzenia lub poszerzenia oraz zatwierdzenia mechanizmów kontroli wewnętrznej obejmujących nowy produkt,
  - 13) raportowania: należy zwrócić uwagę na uwzględnienie nowego produktu w raportach wewnętrznych Banku,
  - 14) ciągłości działania: należy przeanalizować nowy produkt pod kątem konieczności objęcia procedurami ciągłości działania oraz zgodności z obowiązującymi w tym zakresie wytycznymi i regulacjami.
2. W decyzji o podjęciu nowej działalności należy wyraźnie wskazać komórkę organizacyjną i osoby za nią odpowiedzialne, z zastrzeżeniem, że nowej działalności nie należy podejmować do chwili zapewnienia zasobów wystarczających do zrozumienia związanego z nią ryzyka i zarządzania nim.

3. Decyzja o podjęciu nowej działalności lub wejścia na nowe rynki powinna być poprzedzona analizą ryzyk, o której mowa w § 3 - 4.

Rozdział 3. Zasady wprowadzania nowego produktu lub jego modyfikacji, rozpoczęcia nowej działalności, wejścia na nowe rynki

§ 5.

1. Wprowadzenie nowego, modyfikacja produktu rozpoczęcie nowej działalności lub wejście na nowe rynki następuje z inicjatywy komórki wiodącej.
2. W przypadku, gdy w projekcie bierze udział kilka komórek organizacyjnych, nadzór nad całością sprawuje i koordynuje komórka wiodąca.
3. Komórka wiodąca występuje do merytorycznych komórek organizacyjnych w celu uzyskania niezbędnych informacji, materiałów lub analiz, których przygotowanie leży w kompetencjach komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych za dany zakres.
4. Za przeprowadzenie wszelkich analiz związanych z nowym produktem/jego modyfikacją, nową działalnością, wejściem na nowe rynki, skompletowanie materiałów od komórek o których mowa w ust. 3 i zgromadzenie niezbędnej dokumentacji, opinii, akceptacji niezbędnych do podjęcia decyzji dotyczącej produktu/działalności/rynku odpowiada komórka wiodąca.
5. Propozycja wprowadzania nowego produktu, jego modyfikacji, nowej działalności, wejścia na nowe rynki musi być zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, zaleceniami organów nadzoru, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania.
6. Za zapewnienie zgodności nowego produktu z przepisami, zaleceniami, regulacjami oraz standardami odpowiada komórka wiodąca i kadra kierownicza komórek organizacyjnych Banku uczestniczących w procesie analizy nowego produktu w zakresie kompetencji działania tych komórek.

§ 6.

1. Komórka wiodąca na podstawie otrzymanych zgodnie z postanowieniami §5 ust. 3-4 informacji, materiałów i analiz od merytorycznych komórek organizacyjnych kompetentnych w danym obszarze, opracowuje wniosek i całą dokumentację w sprawie wprowadzenia nowego/modyfikacji produktu, rozpoczęcia nowej działalności lub wejścia na nowe rynki, niezbędną do przeprowadzenia ich oceny i zatwierdzenia, zgodnie ze wzorem określonym w regulacjach wewnętrznych Banku.
2. Dokumentacja nowego produktu, modyfikacji, rozpoczęcia nowej działalności lub wejścia na nowe rynki, niezbędna do przeprowadzenia oceny i zatwierdzenia produktu przygotowywana jest przez komórkę wiodącą we współpracy ze wszystkimi komórkami kompetentnymi i uwzględniać powinna w szczególności:
  - 1) cechy produktu: kluczowe parametry charakteryzujące produkt i jego krótki opis,
  - 2) politykę cenową: sposób ustalenia ceny,
  - 3) analizę finansową: ekonomiczną/finansową analizę związaną z nowo wdrażanym produktem, wraz z określeniem oczekiwanych korzyści finansowych możliwych do osiągnięcia w zakresie strategii biznesowej,
  - 4) procesy: wpływ na procesy operacyjne (organizacyjne, informatyczne, zarządzania, proceduralne wskazanie kontroli, opis sposobu ewidencji księgowej i rejestracji w systemach informatycznych oraz hurtowni danych nowego produktu m.in. dla celów wymogów sprawozdawczości regulacyjnej), procesy sprzedażowe (klienci docelowi, kryteria segmentacji produktów, kanały dystrybucji, szkolenia sprzedażowe, zapewnienie dodatkowego wsparcia klientom mającym trudności ze zrozumieniem produktu),
  - 5) profile ryzyk: opis głównych profili ryzyk dla Banku i klientów,,
  - 6) procedury operacyjne: założenia do procedury operacyjnej obejmujące m.in. przebieg procesu, interakcje pomiędzy uczestnikami i zakres odpowiedzialności,
  - 7) założenia do zasad księgowania, wyceny oraz sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej,
  - 8) kontrolę wewnętrzną: analizę nowego produktu pod kątem potrzeby stworzenia/modyfikacji mechanizmów kontrolnych,
  - 9) szkolenia: opis wymaganych szkoleń pracowników obsługujących nowy produkt.

§ 7.

1. Wraz z przygotowaniem wniosku o wprowadzenie nowego/modyfikację produktu, komórka wiodąca we współpracy z komórką/ami organizacyjną/yi odpowiedzialnymi za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, dokonuje identyfikacji i oceny ryzyk, na podstawie analizy o której mowa w §3-4, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi dotyczącymi każdego rodzaju ryzyka, z zastrzeżeniem, że oceny ryzyka braku zgodności dokonuje komórka ds. zgodności.
2. Wkład merytoryczny komórek, o których mowa w ust. 1, powinien umożliwić pełną i obiektywną ocenę ryzyka wynikającego z wprowadzenia nowego/modyfikacji produktu przy uwzględnieniu różnych scenariuszy, ocenę wszelkich potencjalnych uchybień w systemie zarządzania ryzykiem oraz systemie kontroli wewnętrznej w Banku, jak też ocenę zdolności Banku do skutecznego zarządzania zidentyfikowanym ryzykiem.
3. O ostatecznym wyniku oceny ryzyka decydują komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka

4. Komórka wiodąca zobowiązana jest do zapewnienia komórkom, o których mowa w ust. 1, pełnego dostępu do informacji na temat przygotowywanych nowych/modyfikacji produktów w ramach poszczególnych linii biznesowych i portfeli.

§ 8.

Komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie danym ryzykiem oraz Stanowisko ds. zgodności wyrażają opinię co do zasadności zatwierdzenia wprowadzenia nowego/modyfikacji produktu na podstawie wyników przeprowadzonej oceny ryzyka, której mowa w § 7 ust. 3

§ 9.

1. Po zakończeniu procesu legislacyjnego komórka wiodąca przedstawia na posiedzenie Zarządu Banku komplet dokumentacji m.in. regulacje wewnętrzne dotyczące zasad funkcjonowania nowych produktów/działalności/rynków zgodnie z obowiązującymi procedurami wewnętrznymi, Tabele oprocentowania, Taryfę opłat i prowizji, ocenę rodzajów ryzyka związanych z jego wprowadzeniem.
2. Decyzja o wprowadzeniu nowego, modyfikacji produktu, rozpoczęcia nowej działalności lub wejścia na nowe rynki podejmowana jest przez Zarząd Banku, z zastrzeżeniem ust. 3-4.
3. W przypadku, gdy komórka organizacyjna odpowiedzialna za zarządzanie danym rodzajem ryzyka lub komórka ds. zgodności wyraża negatywną opinię, co do zasadności zatwierdzenia wprowadzenia nowego produktu/modyfikacji produktu, decyzję o wprowadzeniu produktu/modyfikacji produktu podejmuje Zarząd Banku, na wniosek komórki wiodącej.
4. W przypadku zatwierdzenia wprowadzenia nowego/modyfikacji produktu, przez Zarząd Banku, w sytuacji, o której mowa w ust. 3, Zarząd niezwłocznie informuje o tym Radę Nadzorczą, wraz ze wskazaniem powodów, dla których nie uwzględnił opinii komórek wskazanych w ust. 3.

§ 10.

1. Bank wprowadzając nowy produkt/jego modyfikację, nową działalność/rynek powinien zapewnić, że dany produkt/zmodyfikowany/działalność/rynek będzie dopasowany do potrzeb klientów.
2. Bank monitoruje dopasowanie nowego produktu/modyfikację/nową działalność/rynek do potrzeb klienta, w szczególności poprzez kontrolę procesu sprzedaży oraz analizę skarg i reklamacji składanych przez klientów.

§ 11.

1. Bank korzysta ze wzorcowych regulacji opracowywanych i udostępnianym Bankom Spółdzielczym przez Bank Zrzeszający. Konstruując odmienne od udostępnionych przez Bank Zrzeszający wzorce umowne dotyczące nowych produktów, Bank dokłada wszelkich starań, aby wzorce te nie zawierały postanowień, które w świetle postanowień art. 385¹-385³ Kodeksu cywilnego mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne oraz postanowień, które mimo odmiennej postaci językowej, są podobne do tych wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
2. Za opracowanie właściwych wzorców umownych odpowiada komórka wiodąca, z zastrzeżeniem, że w przypadku, gdy Bank nie korzysta ze wzorców przekazanych przez Bank Zrzeszający wzorce umowne dotyczące konsumentów podlegają obowiązkowej ocenie Stanowiska ds. zgodności oraz radcy prawnego.

Rozdział 4. Wycofanie produktu

§ 12.

1. Bank może podjąć decyzję o wycofaniu każdego produktu, zakończeniu działalności lub wyjściu z danego rynku.
2. Wycofanie produktu, zakończenie działalności lub wyjście z danego rynku następuje z inicjatywy komórki wiodącej, w trybie opisanym w §5-9.
3. Produkt o oznaczonym terminie funkcjonowania, wynikający z wygasającej umowy z instytucjami zewnętrznymi, na podstawie których były udostępniane przedmiotowe produkty w Banku oraz wycofanie usługi/productu przez instytucję zewnętrzną, nie podlega procesowi wycofania produktu.

Rozdział 5. Postanowienia końcowe

§ 13.

1. Za wdrożenie i realizację zasad Polityki odpowiadają osoby na stanowiskach kierowniczych w komórkach i jednostkach organizacyjnych Banku, każda w zakresie swoich kompetencji.
2. Zasady Polityki podlegają corocznym przeglądom przez Komórkę analiz i szacowania ryzyka. Pierwszy przegląd dokonany zostanie do końca pierwszego kwartału po zakończeniu 12 miesięcznego okresu od wdrożenia Polityki.
3. Rezultaty przeglądu wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian poddawane są ocenie Zarządu Banku, w wyniku której Zarząd Banku może skorygować zasady obowiązującej Polityki.
4. Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej Banku z częstotliwością określoną w ust. 2 sprawozdanie z realizacji przyjętej Polityki, w tym z prawidłowości i skuteczności wprowadzania w życie jej założeń oraz rzetelności sprawozdań i informacji dotyczących jej realizacji.

§ 14.

Każdorazowa zmiana niniejszej Polityki wymaga akceptacji Zarządu Banku i zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Banku.

Z.6. Polityka przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

§ 1.

1. Polityka przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim („Polityka PPP”) stanowi generalny opis programu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu („Program PPP”) obowiązującego w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim („Bank”). Zawiera w szczególności informacje o zasadach organizacji Banku w tym zakresie, standardach, stosowanych w stosunku do klientów środkach bezpieczeństwa finansowego oraz stosowaniu przez Bank szczególnych środków ograniczających (sankcji).
2. Program PPP stosowany przez Bank jest zgodny z polskimi oraz europejskimi standardami przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym przede wszystkim ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu („Ustawa PPP”) oraz Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającą rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE („Dyrektywa PPP”).

§ 2.

1. Bank posiada regulacje wewnętrzne związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które całościowo składają się na Program PPP Banku. Obejmują one:
  - 1) szczegółowe instrukcje i wytyczne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
  - 2) procedurę grupową, wyznaczającą standardy działań i wymiany informacji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w grupie kapitałowej Banku,
  - 3) procedurę zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa, w tym rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów w obszarze Programu PPP,
  - 4) regulacje w zakresie kontroli wewnętrznej oraz nadzoru zgodności działalności Banku z przepisami prawa, w tym przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
2. Regulacje wewnętrzne podlegają okresowym przeglądom, aktualizacjom i zatwierdzane są przez Zarząd Banku.

§ 3.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 1 marca 2018 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i dyrektywy PE i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu w Banku wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację Programu PPP.

§ 4.

1. Bank rozpoznaje i dokumentuje ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związane ze swoimi klientami w ramach stosunków gospodarczych oraz transakcji okazjonalnych.
2. Ocena poziomu ryzyka klienta obejmuje następujące kategorie ryzyka: obniżone, normalne, podwyższone, nieakceptowane.
3. Od oceny poziomu ryzyka uzależniony jest zakres stosowanych wobec klienta środków bezpieczeństwa finansowego: uproszczonych, zwykłych lub wzmożonych. Zasady dotyczące stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz ich zakres zostały opisane w Instrukcji przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.
4. W wyniku przeprowadzonej oceny ryzyka Bank może podjąć decyzję o nienawiązywaniu stosunków gospodarczych z klientem, rozwiązaniu istniejących relacji lub nieprzeprowadzaniu transakcji okazjonalnej lub transakcji za pośrednictwem rachunku bankowego (ryzyko nieakceptowane).
5. Oceniając ryzyko klienta Bank bierze pod uwagę w szczególności czynniki związane z rodzajem klienta, obszarami geograficznymi, rodzajami produktów, usług i sposobów ich dystrybucji.
6. Czynniki związane z rodzajem klienta uwzględniają zarówno typ klienta, jak i prowadzoną przez niego działalność gospodarczą. Czynniki te mogą wpłynąć na podwyższenie oceny ryzyka klienta i stosowanie wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego (branże: przemysł zbrojeniowy, przetwarzanie danych i zarządzanie stronami internetowymi, działalność portali internetowych, pozostałe pośrednictwo pieniężne, działalność trustów, funduszy i podobnych instytucji, handel towarami luksusowymi, usługi doradcze (konsultingowe), działalność związana z grami losowymi, działalność charakteryzująca się dużym obrotem gotówkowym, itp.).
7. Bank stosuje także wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego m.in. w stosunku do klientów pochodzących z krajów wysokiego ryzyka oraz osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne (PEP).
8. Bank wdrożył również zasady oceny ryzyka produktów, usług i kanałów ich dostawy w celu oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z tym obszarem. Ocena ta jest uwzględniana w ocenie ryzyka klientów.

§ 5.

1. Bank stosuje środki bezpieczeństwa finansowego wobec wszystkich klientów, bez względu na ich rodzaj i ocenę ryzyka.
2. Środki bezpieczeństwa finansowego są stosowane:

- 1) przy nawiązywaniu stosunków gospodarczych z klientem,
  - 2) przy przeprowadzaniu transakcji okazjonalnej o równowartości 15000 euro lub większej, bez względu na to czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane,
  - 3) przy przeprowadzaniu transakcji okazjonalnej, która stanowi transfer środków pieniężnych na kwotę przekraczającą równowartość 1000 euro,
  - 4) gdy istnieje podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu bez względu na wartość transakcji,
  - 5) gdy zachodzi wątpliwość co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.
3. Stosowane przez Bank środki bezpieczeństwa finansowego nie pozwalają na świadczenie przez Bank usług lub produktów w sposób anonimowy.

§ 6.

Środki bezpieczeństwa finansowego stosowane przez Bank obejmują:

- 1) identyfikację i weryfikację tożsamości klienta oraz osób upoważnionych do działania w jego imieniu,
- 2) identyfikację beneficjenta rzeczywistego oraz:
  - a) weryfikację jego tożsamości,
  - b) ustalenie struktury własności i kontroli - w przypadku klienta będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
- 3) ocenę stosunków gospodarczych i stosownie do sytuacji uzyskiwanie informacji na temat ich celu i zamierzonego charakteru;
- 4) bieżące monitorowanie stosunków gospodarczych klienta, w tym:
  - a) analizę transakcji przeprowadzanych w ramach stosunków gospodarczych w celu zapewnienia, że transakcje te są zgodne z wiedzą Banku o kliencie, rodzaju i zakresie prowadzonej przez niego działalności oraz zgodne z ryzykiem prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanym z tym klientem,
  - b) badanie źródła pochodzenia wartości majątkowych będących w dyspozycji klienta - w przypadkach uzasadnionych okolicznościami,
  - c) zapewnienie, że posiadane dokumenty, dane lub informacje dotyczące stosunków gospodarczych są na bieżąco aktualizowane.

§ 7.

Zgodnie z postanowieniami § 6 pkt 4 lit. c Bank okresowo aktualizuje dane o kliencie w celu zapewnienia ich aktualności. Częstotliwość aktualizacji uzależniona jest od oceny ryzyka, o której mowa w § 4. Dane mogą być także aktualizowane podczas każdorazowego kontaktu z klientem, odnowienia/zmiany/podpisania umowy o nowy produkt, a także w razie powzięcia wątpliwości co do ich aktualności.

§ 8.

1. W procesie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego Bank ustala czy klient lub beneficjent rzeczywisty klienta jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne, członkiem rodziny takiej osoby lub osobą znaną jako bliski współpracownik takiej osoby (PEP).
2. W przypadku stosunków gospodarczych z klientem mającym status PEP:
  - 1) Wiceprezes Zarządu Banku odpowiedzialny za wdrażanie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu; lub osoba go zastępująca wyraża zgodę na nawiązanie lub kontynuację stosunków gospodarczych z klientem,
  - 2) Bank stosuje odpowiednie środki w celu ustalenia źródła majątku klienta i źródła pochodzenia wartości majątkowych pozostających w dyspozycji klienta w ramach stosunków gospodarczych lub transakcji,
  - 3) Bank stosuje wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego.

§ 9.

W ramach stosowania środków bezpieczeństwa finansowego Bank prowadzi bieżący monitoring oraz analizy transakcji przeprowadzanych przez klientów w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W przypadku wykrycia transakcji podejrzanych Bank podejmuje działania, o których mowa w § 15.

§ 10.

Wobec klientów o podwyższonej ocenie ryzyka, Bank stosuje wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego, które polegają m.in. na:

- 1) intensyfikacji monitoringu stosunków gospodarczych z klientem,
- 2) weryfikacji jego tożsamości oraz tożsamości beneficjenta rzeczywistego i osób upoważnionych do działania w jego imieniu na podstawie dodatkowych dokumentów,
- 3) intensyfikacji analiz transakcji przeprowadzanych przez klienta.

§ 11.

1. W relacjach korespondenckich z instytucjami-respondentami z państw innych niż państwa członkowskie Unii Europejskiej Bank, obok standardowych środków bezpieczeństwa finansowego, dodatkowo:
  - 1) pozyskuje informacje o instytucji-respondencie w celu zrozumienia charakteru działalności prowadzonej przez tę instytucję,
  - 2) ustala na podstawie powszechnie dostępnych informacji wiarygodność instytucji-respondenta oraz jakość sprawowanego nad nią nadzoru,

- 3) ocenia procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu stosowane przez instytucję-respondenta,
  - 4) uzyskuje przed nawiązaniem relacji korespondenckiej akceptację kadry kierowniczej wyższego szczebla;
  - 5) określa oraz dokumentuje zakres odpowiedzialności Banku oraz instytucji-respondenta za wykonanie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
  - 6) w odniesieniu do rachunków upewnia się, że instytucja-respondent zastosowała wobec klientów mających bezpośredni dostęp do tych rachunków prowadzonych w instytucji obowiązanej środki bezpieczeństwa finansowego, w tym środki bezpieczeństwa finansowego oraz zapewnia, iż instytucja-respondent udostępnia na żądanie Banku informacje dotyczące zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego.
2. Bank nie nawiązuje oraz nie utrzymuje relacji korespondenckich z:
- 1) bankami fikcyjnymi, tj. instytucjami kredytowymi, finansowymi oraz podmiotami prowadzącymi równoważną działalność, niebędącymi częścią grupy, które nie posiadają siedziby na terytorium państwa, według prawa którego zostały utworzone, oraz nie są faktycznie zarządzane i kierowane według prawa tego państwa,
  - 2) instytucjami kredytowymi i finansowymi, o których wiadomo, że zawierają umowy o prowadzenie rachunków z bankami fikcyjnymi.

§ 12.

1. Bank może korzystać ze środków bezpieczeństwa finansowego zastosowanych przez inne podmioty wchodzące w skład grupy kapitałowej Banku.
2. Instytucje z grupy kapitałowej Banku podlegają procedurze grupowej wydanej przez Bank.

§ 13.

Bank posiada wewnętrzne procesy identyfikacyjne i eskalacyjne w przypadku wystąpienia okoliczności, które mogą wskazywać na pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu.

§ 14.

1. W przypadku potwierdzenia podejrzeń, o których mowa w § 13 Bank posiada procedury informowania krajowej jednostki analityki finansowej (GIIF) o powziętych podejrzeniach obejmujących okoliczności, o których mowa w § 13, w tym o podejrzanym transakcjach lub wartościach majątkowych mogących mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Zasady dotyczące zgłaszania transakcji podejrzanym zostały opisane w Instrukcji przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, w zależności od decyzji i dyspozycji właściwych organów Bank wstrzymuje wykonanie określonych transakcji lub dokonuje blokady rachunków.

§ 15.

1. Bank stosuje szczególne środki ograniczające (sankcje) w stosunku do osób lub podmiotów znajdujących się na międzynarodowych listach sankcyjnych. W tym zakresie Bank bierze pod uwagę zarówno krajowe, jak i międzynarodowe regulacje, m.in. sankcje UE, ONZ i Stanów Zjednoczonych.
2. Szczególne środki ograniczające obejmują:
  - 1) zamrażanie wartości majątkowych, tj. zapobieganie przenoszeniu, zmianie lub wykorzystaniu wartości majątkowych lub korzyści pochodzących z tych wartości majątkowych, a także przeprowadzanie z udziałem tych wartości operacji lub transakcji w sposób, który może spowodować zmianę ich wielkości, wartości, miejsca, własności, posiadania, charakteru, przeznaczenia lub inną zmianę, która może umożliwić osiągnięcie z nich korzyści;
  - 2) nieudostępnianie wartości majątkowych bezpośrednio ani pośrednio osobom i podmiotom wpisanym na listy sankcyjne, ani na ich rzecz, w szczególności poprzez nieudzielanie pożyczek, kredytu, niedokonywanie darowizn, niedokonywanie płatności za towary lub usługi.

§ 16.

1. Niezależnie od procesów opisanych w § 14 Bank przekazuje do właściwych organów informacje o transakcjach ponadprogowych (powyżej równowartości 15000 euro), zgodnie z wymogami ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zasady dotyczące przekazywania informacji o transakcjach ponadprogowych zostały opisane w Instrukcji przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku Spółdzielczym w Bielsku Podlaskim.
2. Ponadto Bank cyklicznie przekazuje dane statystyczne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu do organu nadzoru (KNF) oraz krajowej jednostki analityki finansowej (GIIF).

§ 17.

1. Wszyscy pracownicy Banku wykonujący obowiązki związane z realizacją Programu PPP zobowiązani są do zapoznania się z regulacjami wewnętrznymi związanymi z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków służbowych, a także zobowiązani są do ukończenia szkolenia w tym zakresie.
2. Niezależnie od procesu opisanego w ust. 1, Bank organizuje dla pracowników wykonujących obowiązki związane z realizacją Programu PPP cykliczne szkolenia utrwalające wiedzę z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w szczególności w przypadku istotnych zmian w przepisach.

§ 18.

Bank opisał w specjalnej procedurze i wdrożył zasady anonimowego zgłaszania przez pracowników przypadków naruszeń prawa, w tym również rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

§ 19.

1. Bank posiada system kontroli wewnętrznej, na który składają się: zbudowana matryca funkcji kontroli, komórka ds. zgodności i audyt wewnętrzny.
2. System kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach (trzech liniach obrony):
  - 1) pierwsza linia obrony, na poziomie której komórki/jednostki organizacyjne odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych;
  - 2) druga linia obrony odpowiada za zarządzanie ryzykiem poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka - drugą linię obrony stanowią w Banku wybrane komórki organizacyjne, w tym komórka ds. zgodności oraz komórka ds. kontroli;
  - 3) trzecią linię obrony stanowi specjalnie utworzona jednostka: Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS mająca za zadanie badanie i ocenę skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.
3. Wyniki kontroli wewnętrznej są cyklicznie raportowane do Spółdzielni Ochrony Zrzeszenia, Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku i Komitetu Audytu.